

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

NACRT

**ZAKON
O OBAVEZNIM OSIGURANJIMA U SAOBRAĆAJU**

Sarajevo, juli 2012. godine

**ZAKON
O OBAVEZNYM OSIGURANJIMA U SAOBRAĆAJU**

**GLAVA I
OPĆE ODREDBE**

Opća odredba

Član 1.

- (1) Ovim se zakonom uređuju obavezna osiguranja u saobraćaju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) uključujući naročito:
- 1) vanugovorne obavezne odnose odgovornosti za štetu koji nastaju iz ugovora o osiguranju,
 - 2) oblike i opseg šteta koje se naknađuju prema ovom zakonu,
 - 3) postupak i rokove rješavanja odštetnih zahtjeva od strane odgovornog osiguravatelja,
 - 4) zaštitne i zatezne kamate,
 - 5) zastaru potraživanja utvrđenih ovim zakonom.
- (2) Ovim se zakonom uređuje i:
- 1) nadležnost, tijela i način finansiranja Garancijskog fonda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: GFFBiH),
 - 2) provođenje obaveznog osiguranja od automobilske odgovornosti iz saobraćajnih nezgoda koje na području Federacije ili na području država članica Sistema zelene karte odnosno području država članica Multilateralnog sporazuma prouzroče vozila pokrivena osiguranjem od automobilske odgovornosti.
- (3) Sastavni dio ovog zakona jesu:
- 1) Prilog I – Tablica odšteta kao dokument koji predstavlja sistem naknada za učinjenu štetu fizičkim licima zbog posljedica tjelesne povrede ili smrti iz saobraćajnih nezgoda (u daljem tekstu: Tablica odšteta),
 - 2) Prilog II – Medicinska tablica za određivanje postotka oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja kao posljedice tjelesne povrede iz saobraćajnih nezgoda (u daljem tekstu: Medicinska tablica).
- (4) Odredbe podzakonskih akata protivne odredbama ovog zakona nemaju pravnog učinka.

Vrste obaveznih osiguranja u saobraćaj

Član 2.

Obavezna osiguranja u saobraćaju jesu:

- 1) osiguranje vlasnika, odnosno korisnika (u daljem tekstu: vlasnika) vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim licima (u daljem tekstu: osiguranje od automobilske odgovornosti),

- 2) osiguranje zračnog prijevoznika, odnosno operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanесene trećim licima i putnicima,
- 3) osiguranje vlasnika, odnosno korisnika (u daljem tekstu: vlasnika) brodice na motorni pogon (u daljem tekstu: brodice), odnosno jahte od odgovornosti za štete nanесene trećim licima,
- 4) osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesretnog slučaja.

Definicije

Član 3.

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **“saobraćajna nezgoda** - je događaj kod kojega je šteta nastala zbog upotrebe prijevoznog sredstva,
- 2) **“prijevozno sredstvo** - je vozilo, zrakoplov, brodica, odnosno jahta,
- 3) **“vozilo** - je svako motorno vozilo namijenjeno za korištenje na kopnu koje se pokreće snagom vlastitog motora, ali se ne kreće po šinama i svako priključno vozilo, priključeno ili ne, koje podliježe obavezi registracije te po propisima o registraciji mora imati saobraćajnu dozvolu,
- 4) **“priključno vozilo** - je svako vozilo namijenjeno da ga vuče motorno vozilo, bilo da je konstruirano kao prikolica ili poluprikolica,
- 5) **“vlasnik prijevoznog sredstva** - je svako fizičko ili pravno lice na koje glasi javna isprava koju je izdalo nadležno tijelo i kojom se dokazuje vlasništvo određenog vozila (knjižica vozila ili drugi sličan dokument),
- 6) **„korisnik prijevoznog sredstva“** je fizičko ili pravno lice koje voljom vlasnika stvarno raspolaže prijevoznim sredstvom,
- 7) **„osiguravatelj“** je društvo za osiguranje s kojim je sklopljen ugovor o osiguranju,
- 8) **„društvo za osiguranje“** označava pravno lice koje je – ili kojoj je rješenjem nadležnog nadzornog tijela odobreno – dobilo odobrenje za – obavljanje poslova direktnog neživotnog osiguranja,
- 9) **„ugovaratelj osiguranja“** je lice koje je s društvom za osiguranje sklopilo ugovor o osiguranju,
- 10) **„polica osiguranja“** je isprava o sklopljenom ugovoru o osiguranju,
- 11) **„osiguranik“** je lice čiji je imovinski interes osiguran,
- 12) **„vozač“** je lice koje upravlja prijevoznim sredstvom,
- 13) **„neovlašteni vozač“** je lice koje je u vrijeme štetnog događaja bez saglasnosti vlasnika upotrijebilo vozilo, a nije kod njega zaposleno u vezi s pogonom motornog vozila, nije ni član njegovog domaćinstva, a niti mu je vlasnik vozilo predao u posjed,
- 14) **„odgovorni osiguravatelj“** je društvo za osiguranje s kojim je vlasnik prijevoznog sredstva, a kojim je prouzročena šteta, sklopio ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima,

- 15) „**oštećeno lice**“ je svako lice kojem je nanesena šteta na stvarima i/ili na licima, koje na temelju ovog zakona ima pravo podnijeti odštetni zahtjev,
- 16) „**direktno oštećeno lice**“ je lice kojem je u saobraćajnoj nezgodi nanesen imovinski gubitak, tjelesna povreda ili je smrtno stradalo,
- 17) „**indirektno oštećeno lice**“ je lice kojem je zbog posljedica tjelesne povrede ili smrti direktno oštećenog lica kao bliskog srodnika nanesena tjelesna povreda kao oštećenje duševnog zdravlja i imovinski gubitak,
- 18) „**putnik**“ je lice koje je pretrpjelo štetu odnosno imovinski gubitak ili štetu na licu (tjelesna povreda i smrt) u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila dok se nalazilo u prijevoznom sredstvu, osim vozača kod vozila i članova posade kod zrakoplova, odnosno lice na brodu odnosno jahti i članova posade brodice odnosno jahte,
- 19) „**osigurani slučaj**“ je saobraćajna nezgoda temeljem koje oštećeno lice može postaviti odštetni zahtjev osiguraniku (ili drugom suosiguranom licu) odnosno odgovornom osiguravatelju; više vremenski povezanih šteta predstavljaju jedan osigurani slučaj, ako su štete nastale zbog istog uzroka,
- 20) „**osigurana svota**“ je iznos do kojega je osiguran imovinski interes, posebno imovinski gubitak a posebno šteta na licima trećih lica u vozilu, odnosno za pojedinog putnika, prtljagu, teret i štete prema trećim licima u zrakoplovu i trećeg lica u moru kao i za slučaj trajne invalidnosti za osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja,
- 21) „**pričekni rok**“ je razdoblje od najviše 30 dana nakon isteka ugovora o osiguranju u kojem se prava i dužnosti iz ugovora o osiguranju produžuju,
- 22) „**neosigurano vozilo**“ je vozilo iz tačke 3) ovog člana za koje nije sklopljen ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti ili je trajanje osiguranja isteklo, a ugovor o osiguranju nije produžen ni u pričeknom roku,
- 23) „**nepoznato vozilo**“ je vozilo iz tačke 3) ovog člana koje nije bilo moguće identificirati, kao ni njegova odgovornog osiguravatelja,
- 24) „**Biro zelene karte Bosne i Hercegovine**“ (dalje u tekstu: BZKBiH) je nacionalni biro (ured) za osiguranje koji predstavlja strukovno udruženje utemeljeno u skladu s Preporukom br. 5. koju je 25. januara 1949. usvojio Pododbor za cestovni saobraćaj Odbora za unutrašnji saobraćaj Ekonomske komisije Ujedinjenih Naroda za Evropu, i okuplja društva za osiguranje koja su u Bosni i Hercegovini ovlaštena obavljati djelatnost obaveznih osiguranja u saobraćaju,
- 25) „**zelena karta osiguranja**“ je međunarodna karta osiguranja od automobilske odgovornosti koju izdaje nacionalni ured za osiguranje kao dokaz o postojanju valjanog osiguranja od automobilske odgovornosti na području država članica Sistema zelene karte osiguranja,
- 26) „**Multilateralni sporazum**“ je sporazum sklopljen između nacionalnih ureda za osiguranje država članica EEA [Evropskog ekonomskog prostora] i drugih pridruženih država po kojem se službena registarska tablica države članice u

kojoj je vozilo uobičajeno stacionirano smatra dokazom o postojanju valjanog osiguranja od automobilske odgovornosti,

- 27) „**Kretski sporazum**“ je sporazum kojim se uređuju međusobni odnosi između nacionalnih ureda za osiguranje država članica Sistema zelene karte osiguranja,
- 28) „**područje država članica Sistema zelene karte osiguranja**“ je područje država potpisnica Kretskog sporazuma,
- 29) „**teritorij Evropske unije**“ je područje država članica Evropske unije,
- 30) „**poslovni nastan**“ je sjedište, zastupništvo ili podružnica društva za osiguranje u smislu člana 2 (c) i člana 3. Druge direktive Vijeća 88/357/EEC od 22. juna 1988. o usklađivanju zakona, uredbi i administrativnih odredbi koji se odnose na direktno neživotno osiguranje osim životnog osiguranja, te koja utvrđuje odredbe koje će olakšati efikasno ostavljanje prava na slobodu pružanja usluga,
- 31) „**teritorij (područje) na kojem je vozilo uobičajeno stacionirano**“ je područje države članice Multilateralnog sporazuma:
 - a) čiju registarsku tablicu vozilo nosi, bez obzira jesu li tablice trajne ili privremene, ili
 - b) u kojoj su izdane tablice osiguranja ili znak raspoznavanja sličan registarskoj tablici koju vozilo nosi u slučaju kada registracija za određeni tip vozila nije potrebna, ili
 - c) u kojoj vlasnik vozila ima prebivalište u slučaju kada za određeni tip vozila nije potrebna registarska tablica niti tablica osiguranja niti drugi znak raspoznavanja sličan registarskoj tablici, ili
 - d) u kojoj se saobraćajna nezgoda dogodila u slučaju kada vozilo koje je sudjelovalo u saobraćajnoj nezgodi nema nikakvu registarsku tablicu ili ima registarsku tablicu koja ne odgovara ili više ne odgovara vozilu,
- 32) „**brodica**“ je plovni objekt namijenjen za plovidbu morem koji nije brod ili jahta, a čija ukupna snaga potisnih uređaja prelazi 15 kW,
- 33) „**jahta**“ je plovni objekt za sport i razonodu čija je dužina veća od 12 metara te koji je osim posade ovlašten prevoziti najviše 12 putnika,
- 34) „**Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini**“ osnovana je Zakonom o Agenciji za osiguranje u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, br. 12/04) i samostalna je pravno lice s javnim ovlaštenjima u okviru svog djelokruga i nadležnosti i za svoj rad odgovara Vijeću ministara Bosne i Hercegovine. Osnovni zadaci Agencije za osiguranje u Bosni i Hercegovine su da osigura:
 - a) jedinstvenu primjenu zakona o osiguranju između entiteta, kao i osiguranje nesmetane i djelotvorne suradnje između Nadzornih tijela osiguranja u Federaciji i Republici Srpskoj, te osiguranje da se entitetski zakoni primjenjuju i tumače na pravnoj i jedinstvenoj osnovi,
 - b) da zakonodavstvo o osiguranju koje je na snazi u entitetima, u potpunosti bude usaglašeno u namjeri da osigura jednak i ravnopravan status prema svim društvima za osiguranje u oba entiteta i Brčko Distriktu Bosne i

Hercegovine i da osigura jednaku pravnu zaštitu kako za ugovarače osiguranja, tako i za treću stranu-podnosiocce odštetnih zahtjeva,

c) da zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini bude i ostane usaglašeno sa zakonodavstvom Evropske unije, koje se primjenjuje na području osiguranja.

- 35) **„Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine“** (u daljem tekstu: Nadzorno tijelo) je uspostavljena sukladno odredbama Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br. 24/05 i 36/10) kao pravni sljednik Ureda za nadzor društava za osiguranje u Federaciji, ima regulatornu i nadzornu funkciju nad poslovanjem društava za osiguranje, te posrednika u osiguranju, kao supervizorska institucija u industriji osiguranja. Agencija je samostalna i nezavisna neprofitna institucija, koja za svoj rad odgovara Vladi Federacije Bosne i Hercegovine.
- 36) **„Garancijski fond Federacije Bosne i Hercegovine“** (u daljem tekstu: GFFBiH) je pravno lice osnovano ovim zakonom i od strane društava za osiguranje koja su u Federaciji ili Republici Srpskoj (u daljem tekstu: RS) ili izvan Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH) ovlaštena obavljati djelatnost osiguranja prijevoznih sredstava, sa zadatkom nadoknade štete na licima (tjelesna povreda i smrt) i imovinskog gubitka prouzročene od strane neosiguranog prijevoznog sredstva, od nepoznatog prijevoznog sredstva, kao i za štete na licima i imovinskog gubitka koje oštećeno lice nije moglo naplatiti zbog prestanka odnosno stečaja društva za osiguranje, a sve do visine najniže osigurane svote za svako prijevozno sredstvo propisane ovim zakonom.
- 37) **„Udruženje društava za osiguranje u Federaciji Bosne i Hercegovine“** (u daljem tekstu: Udruženje osiguravatelja FBiH) je neprofitabilna pravno lice čiji su osnivači i članovi – po dobrovoljnoj osnovi – društva za osiguranje i reosiguranje registrirana na teritoriji Federacije.
- 38) **„šteta nanesena trećem licu“** je posljedica saobraćajne nezgode koja može biti nanesena oštećenom licu kao:
- 1) imovinski gubitak – koji može nastupiti kao:
 - a) oštećenje ili uništenje stvari, i/ili
 - b) posljedica štete na licima, i/ili
 - 2) šteta na licima – koja može nastupiti kao:
 - a) tjelesna povreda – kao oštećenje tjelesnog i/ili duševnog zdravlja direktno oštećenog lica ikao oštećenje duševnog zdravlja indirektno oštećenog lica zbog naročito teške invalidnosti direktno oštećenog lica, ili
 - b) smrt – kao posljedica tjelesne povrede direktno oštećenog lica i kao oštećenje duševnog zdravlja indirektno oštećenog lica zbog smrti direktno oštećenog lica,
- 39) **„odgovornost za štetu“** je takav obavezno pravni odnos u kojem je jedna strana dužna popraviti prouzročenu štetu drugoj strani, a druga strana je ovlaštena zahtijevati takav popravak,

- 40) „**zatezna kamata**“ je kamata čija se godišnja stopa određuje za svaku godinu, uvećanjem promjene indeksa potrošačkih cijena na malo – koji utvrđuje i objavljuje Federalni zavod za statistiku – koji je vrijedio zadnjeg dana prethodne godine koja je prethodila tekućoj godini za pet postotnih poena, a koju plaća odgovorni osiguravatelj kada novčanu obavezu – naknadu za imovinski gubitak i štetu na licima – ne izvrši u propisanom roku odnosno zakasni sa ispunjenjem po ovom zakonu,
- 41) „**zrakoplov**“ je svaka naprava koja se održava u atmosferi zbog reakcije zraka osim reakcije zraka u odnosu na zemljinu površinu,
- 42) „**zračni prijevoznik**“ je poduzetnik za zračni prijevoz s važećom dozvolom za rad,
- 43) „**zračni prijevoznik iz Zajednice**“ je zračni prijevoznik s važećom dozvolom za rad koju je dodijelila država članica u skladu s Uredbom (EEZ-a) br. 2407/92,
- 44) „**zračni operater**“ je osoba ili subjekt koji nije zračni prijevoznik i koji stalno i djelotvorno odlučuje o upotrebi ili radu zrakoplova; pretpostavlja se da je operater fizičko ili pravno lice na čije je ime zrakoplov registriran, osim ukoliko to lice ne dokaže da je neko drugo lice operater,
- 45) „**let**“ je:
- a) što se tiče putnika i ručne prtljage, vrijeme prijevoza putnika zrakoplovom, uključujući njihovo ukrcavanje i iskrcavanje,
 - b) što se tiče tereta i predane prtljage, vrijeme prijevoza prtljage i tereta od trenutka predaje prtljage ili tereta zračnom prijevozniku do trenutka njihove isporuke ovlaštenom primatelju,
 - c) što se tiče trećih lica, upotreba zrakoplova od trenutka davanja snage motorima u svrhu vožnje po tlu ili stvarnog uzlijetanja do trenutka kada je on na tlu, a motori su potpuno zaustavljeni; povrh toga 'let' je i kretanje zrakoplova pomoću vozila za tegljenje ili potiskivanje, ili pomoću sila koje su tipične za pogon ili uzgon zrakoplova, naročito zračnih struja,
- 46) „**SDR**“ je specijalno pravo vučenja kako ga je definirao Međunarodni monetarni fond (vrijednost se određuje na temelju dnevnog prosjeka srednjih vrijednosti četiriju svjetskih valuta – tzv. korpa valuta – USD, EUR, JPY i GBP),
- 47) „**MTOM**“ (Maximum Take Off Mass) je najviša dopuštena masa pri uzlijetanju koja odgovara certificiranoj masi specifičnoj za svaki tip zrakoplova, kako je navedena u svjedodžbi o plovidbenosti zrakoplova,
- 48) „**putnik u zračnom prometu**“ je svako lice prisutno na letu uz pristanak zračnog prijevoznika ili operatera, osim članova letačke i kabinske posade koji obavljaju svoj posao,
- 49) „**prtljaga**“ je predana i ručna prtljaga,
- 50) „**treće lice**“ je svako pravno ili fizičko lice, osim putnika ili članova letačke i kabinske posade koji obavljaju svoj posao,
- 51) „**komercijalni let**“ je let obavljen za plaću i/ili najam,
- 52) „**domaći prijevoz**“ je prijevoz zrakoplovom kod kojega se, prema ugovoru o prijevozu, mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritoriju Federacije ili BiH,
- 53) „**međunarodni prijevoz**“ je prijevoz zrakoplovom kod kojega se, prema ugovoru o prijevozu, mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritorijima

- dviju država ili na teritoriju samo jedne države ako je predviđeno međuslijetanje na teritorij druge države,
- 54) **„Montrealska konvencija“** je Konvencija o ujednačavanju određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu potpisana u Montrealu 28. maja 1999. godine,
- 55) **„Sporazum o Evropskom zajedničkom zračnom prostoru – ECAA Sporazum“** je mnogostrani sporazum između Evropske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, BiH, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Evropskoga zajedničkoga zračnog prostora.
- 56) **„osiguranik u javnom prijevozu“** - lice od čije smrti ili invalidnosti zavisi isplata osigurane svote odnosno njenog dijela,
- 57) **„nesretni slučaj“** – je svaki iznenadni i od volje osiguranika nezavisni događaj, koji djelujući uglavnom izvana i naglo na tijelo osiguranika ima za posljedicu njegovu smrt ili invalidnost,
- 58) **„korisnik osiguranja“** - lice kojem se u slučaju nesretnog slučaja isplaćuje osigurana svota odnosno njezin dio i za slučaj invalidnosti to je sam osiguranik, odnosno za slučaj smrti osiguranika to je osoba koja je utvrđena policom osiguranja,
- 59) **„osigurana svota u javnom prijevozu“** - najveći iznos do kojega je osiguravatelj u obavezi te koji je upisan na polici, a ne može biti manji od iznosa utvrđenog Zakonom odnosno Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine,
- 60) **„premija osiguranja“** - iznos koji ugovaratelj osiguranja plaća temeljem ugovora o osiguranju.

GLAVA II

OBAVEZNO OSIGURANJE VLASNIKA PRIJEVOZNOG SREDSTVA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM LICIMA

II-1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Dužnost sklapanja i obnove osiguranja

Član 4.

- (1) Vlasnik prijevoznog sredstva dužan je za obavezna osiguranja iz člana 2. stav (1) tač. 1), 2) i 3) ovog zakona, prije upotrebe prijevoznog sredstva u saobraćaju, sklopiti ugovor o obaveznom osiguranju od odgovornosti za štete nanese trećim licima (dalje u tekstu: ugovor o osiguranju), te ga obnavljati sve dok je prijevozno sredstvo u saobraćaju.
- (2) Vlasnici prijevoznih sredstva koje se koriste za prijevoz putnika u javnom prijevozu dužni su sklopiti ugovor o osiguranju putnika od posljedice nesretnog

slučaja (dalje u tekstu: ugovor o osiguranju nezgode) te ga obnavljati sve dok je prijevozno sredstvo u saobraćaju.

- (3) Ugovor o osiguranju iz stava (1) ovog člana obavezno pokriva svaki imovinski gubitak i štetu na licima (tjelesna povreda i smrt).
- (4) Ako prijevozno sredstvo podliježe obavezi registracije te prema propisima o registraciji mora imati saobraćajnu dozvolu, tijelo nadležno za registraciju smije izdati saobraćajnu dozvolu ili drugu odgovarajuću ispravu, produžiti njezinu valjanost tek nakon što vlasnik prijevoznog sredstva na čije će se ime prijevozno sredstvo registrirati predoči dokaz o tome da je sklopio ugovor o osiguranju za osiguranje koje je prema ovom zakonu obavezno i dokaz o plaćenju premiji osiguranja.
- (5) Ako je prijevozno sredstvo, sukladno propisima o registraciji, evidentirano na korisnika prijevoznog sredstva, odredbe ovog zakona koje vrijede za vlasnika prijevoznog sredstva na odgovarajući se način primjenjuju i na korisnika prijevoznog sredstva.

Suosigurana lica

Član 5.

Osiguranjem vlasnika prijevoznog sredstva od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima pokrивene su i štete koje prouzroče lica koja voljom vlasnika sudjeluju u upotrebi prijevoznog sredstva.

Obaveze vozača

Član 6.

- (1) Vozač je obavezan za vrijeme upotrebe prijevoznog sredstva u saobraćaju imati policu osiguranja ili drugi dokaz o sklopljenom ugovoru o osiguranju prijevoznog sredstva koji mora predočiti na zahtjev ovlaštenog službenog lica.
- (2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, zračni prijevoznik ili operator zrakoplova obavezan je policu osiguranja ili drugi dokaz o sklopljenom ugovoru o osiguranju za obavezno osiguranje iz člana 2. stav (1) ovog zakona za osiguranje putnika u zrakoplovu i osiguranje iz člana 2. stav (1) tačke 3) ovog zakona predočiti na zahtjev ovlaštenog službenog lica prije nego što zrakoplov poleti.
- (3) Vozač je obavezan, u slučaju saobraćajne nezgode, lične podatke i podatke o osiguranjima koja su prema ovom zakonu obavezna dati svim sudionicima saobraćajne nezgode, koji na osnovi tih osiguranja imaju pravo podnositi odštetne zahtjeve.

Ugovor o obaveznom osiguranju i njegov učinak

Član 7.

- (1) Društvo za osiguranje dužno je sklopiti ugovor o osiguranju prijevoznog sredstva sukladno ovom zakonu i uvjetima za osiguranje, odnosno cjenicima premija osiguranja.

- (2) Društvo za osiguranje ne može odbiti ponudu za sklapanje ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva ako ponuditelj prihvaća uvjete pod kojima društvo za osiguranje provodi tu/te vrstu/e osiguranja.
- (3) Uvjeti za osiguranje sastavni su dio ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva te ih je društvo za osiguranje pri sklapanju ugovora o osiguranju dužno uručiti ugovaratelju osiguranja.
- (4) Uvjetima za osiguranje utvrđuju se odnosi između ugovornih strana koji nisu ili nisu u potpunosti utvrđeni ovim zakonom.
- (5) Obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva počinje po isteku 24-tog sata dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao početak osiguranja, a prestaje po isteku 24-tog sata koji je u ispravi o osiguranju naveden kao dan isteka trajanja osiguranja, ako nije drugačije ugovoreno.
- (6) Kod ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva sklopljenog na jednu ili više godina, prava i obaveze iz ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva produžuju se nakon isteka ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva za najviše 30 dana (pričekni rok) ako društvu za osiguranje najmanje tri dana prije isteka trajanja osiguranja nije uručena izjava ugovaratelja osiguranja da ne pristaje na produženje ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva.
- (7) Ako se u pričeknom roku iz stava (6) ovog člana dogodi osigurani slučaj, ugovaratelj osiguranja obavezan je platiti premiju osiguranja za cijelu sljedeću godinu osiguranja.
- (8) Ako u pričeknom roku iz stava (6) ovog člana ugovaratelj osiguranja sklopi ugovor o osiguranju prijevoznog sredstva s drugim društvom za osiguranje, prethodni osiguravatelj ima pravo na premiju osiguranja za razdoblje do dana sklapanja ugovora o osiguranju prijevoznog sredstva s drugim društvom za osiguranje, i to razmjerno razdoblju njegova osiguravateljskog pokrivača.
- (9) Kada BZKBIH – putem Informacijskog centra – utvrdi da je vlasniku prijevoznog sredstva prestalo osigurateljo pokrivače dužan je o tome odmah, a najkasnije u roku od 8 dana, obavijestiti Federalno ministarstvo unutarnjih poslova, koje je dužno vlasniku oduzeti registarske tablice ili druge registarske oznake.
- (10) Izuzetno od odredbe stava (9) ovog člana, o prestanku ugovora o osiguranju u zračnom saobraćaju, BZKBIH je dužan o tome odmah, a najkasnije u roku od 8 dana, obavijestiti Ministarstvo komunikacija i prometa BiH.

Tumačenje uvjeta osiguranja

Član 8.

- (1) Uvjeti osiguranja primjenjuju se onako kako glase.
- (2) Pri tumačenju spornih odredbi i izraza treba koristiti objektivnu metodu tumačenja odnosno doslovnu primjenu teksta uvjeta.
- (3) S obzirom da uvjete osiguranja sastavlja jedna ugovorna strana – odgovorni osiguravatelj – to sve nejasnoće, dvoznačnosti i slično moraju biti tumačene u korist osiguranika.

Ništavost odredbi uvjeta osiguranja

Član 9.

- (1) Uvjeti osiguranja moraju biti u skladu sa odredbama ovog zakona, s načelom savjesnosti i poštenja i ne smiju uzrokovati očiglednu neravnopravnost u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu ugovaratelja osiguranja odnosno osiguranika.
- (2) Odredbe uvjeta osiguranja suprotne navedenom u stavu (1) ovog člana smatraju se nepoštenim i ništavnim.
- (3) Ako ugovor o osiguranju može opstati i bez odredbe koja je ništavna, onda ništavnost jedne odredbe ne povlači za sobom ništavnost cijelog ugovora o osiguranju.

Jezik uvjeta osiguranja

Član 10.

- (1) Uvjeti osiguranja moraju biti na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u Federaciji.
- (2) Ništavne su odredbe uvjeta osiguranja koje nisu napisane na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u Federaciji.

Teritorijalna valjanost osiguranja

Član 11.

- (1) Ugovor o osiguranju – iz člana 4. ovog zakona – pokriva štete – iz stava (3) istog člana – koje su prouzročene trećim licima upotrebom prijevoznog sredstva na području BiH.
- (2) Ugovor o osiguranju za obavezno osiguranje iz člana 2. stav (1) tačke 1) pokriva, u skladu sa zakonima koji su na snazi u državama članicama Sistema zelene karte odnosno u državama članicama Multilateralnog sporazuma – svaki imovinski gubitak ili štetu na licima prouzročenu na teritoriju tih država.

Uvjeti osiguranja i premije

Član 12.

- (1) Društva za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju iz člana 2. stav (1) ovog zakona dužna su primjenjivati odredbe st. (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8) i (9) ovog člana.
- (2) Društva za osiguranje iz stava (1) ovog člana dužna su – kao članovi Udruženja osiguravatelja FBiH – donijeti zajedničke uvjete osiguranja i premijski sistem s jedinstvenim osnovicama funkcionalne premije osiguranja za vrste osiguranja iz člana 2. stav (1) ovog zakona.

- (3) Društva za osiguranje dužna su prije primjene zajedničkih uvjeta osiguranja i premijskog sistema iz stava (2) ovog člana dobiti odobrenje nadzornog tijela.
- (4) Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava (3) ovog člana podnosi Udruženje osiguravatelja FBiH.
- (5) Nadzorno tijelo izdat će odobrenje iz stava (3) ovog člana ako su zajednički uvjeti osiguranja i premijski sistem iz stava (2) ovog člana sukladni propisima koji uređuju oblikovanje tehničkih rezervi aktuarskim načelima i pravilima struke.
- (6) Ako Nadzorno tijelo utvrdi da zajednički uvjeti osiguranja i premijski sistem iz stava (2) ovog člana nisu sukladni propisima koji uređuju oblikovanje tehničkih rezervi aktuarskim načelima i pravilima struke donijet će mjeru da ih društva za osiguranje izmijene.
- (7) Nadzorno tijelo u odobrenju iz stava (5) ovog člana odredit će početak primjene zajedničkih uvjeta osiguranja i premijskog sistema osiguranja iz stava (2) ovog člana.
- (8) Zajedničke uvjete i premijski sistem iz stava (2) ovog člana objavljuje Udruženje osiguravatelja FBiH nakon dobivanja odobrenja iz stava (3) ovog člana, a najkasnije 30 dana prije početka primjene.
- (9) Nadzorno tijelo može samostalno donijeti zajedničke uvjete osiguranja i premijski sistem s jedinstvenim osnovicama funkcionalne premije osiguranja za vrste osiguranja iz člana 2. stav (1) ovog zakona ako na osnovi tehničkih rezultata poslovanja društava za osiguranje iz stava (1) ovog člana procijeni potrebnim odnosno ako se ne primjenjuju odredbe st. (2), (3), (4), (6) i (7) ovog člana.

**Dužnost dostavljanja podataka
o saobraćajnoj nezgodi**

Član 13.

- (1) Tijela ovlaštena za nadzor u saobraćaju i pravosudna tijela te druga tijela koja vode postupak u povodu saobraćajne nezgode, odnosno koja raspolažu podacima vezanim uz saobraćajnu nezgodu [zdravstvene ustanove, zavodi koji obavljaju poslove zdravstvenoga, penzijskog ili invalidskog osiguranja i druga tijela dostavit će ili dati na uvid društvima za osiguranje, BZKBiH i Garancijskom fondu FBiH sve podatke kojima raspolažu vezano za saobraćajnu nezgodu a koji su potrebni za rješavanje odštetnog zahtjeva.
- (2) Tijela, ustanove i zavodi iz stava (1) ovog člana za slučaj nepostupanja po pismenom zahtjevu društva za osiguranje, BZKBiH i Garancijskom fondu FbiH odgovaraju za svaku štetu koja bi nastala zbog nemogućnosti donošenja odluke o zahtjevu oštećenog lica ili zbog nemogućnosti donošenja te odluke u rokovima propisanim ovim zakonom.

Treće lice

Član 14.

Treća lica – u smislu ovog zakona – su sva oštećena lica kojima je iz vanugovorne odgovornosti – prouzročena šteta u saobraćajnoj nezgodi – za koju nisu odgovorni, nastane šteta zbog: imovinskog gubitka i/ili štete na licima (tjelesne povrede i smrti), od upotrebe prijevoznog sredstva, izuzev:

- 1) kod vozila – lica navedenih u članu 35. ovog zakona,
- 2) kod zrakoplova – članovi letачke i kabine posade za vrijeme leta zrakoplova,
- 3) kod brodice odnosno jahte – lica koja se nalaze na brodici odnosno jahti kojom je prouzročena šteta kao i lica koja se nalaze na drugom plovnom objektu koje je sudjelovalo u saobraćajnoj nezgodi.

Vrste mjera nadzora

Član 15.

(1) Ako u obavljanju nadzora Nadzorno tijelo utvrdi da društvo za osiguranje krši odredbe člana 21. ovog zakona može izreći slijedeće mjere nadzora:

- 1) opomenu društvu za osiguranje i članu uprave odnosno izvršnom direktoru,
- 2) javno objaviti informaciju o neizvršavanju i nepravovremenom izvršavanju obaveza društva na njegov trošak,
- 3) izdati prekršajni nalog i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

(2) Ako u obavljanju nadzora Nadzorno tijelo utvrdi da društvo za osiguranje iz RS ili strane države koje ima filijalu na teritoriju Federacije krši odredbe člana 21. ovog zakona, može mu uz mjeru iz stava (1) tač. 2) i 3) izreći i slijedeće mjere nadzora:

- 1) izdati prekršajni nalog i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.
- 2) zabraniti sklapanje novih ugovora o osiguranju – iz člana 2. ovog zakona – za vrijeme dok ne otkloni nepravilnosti u poslovanju.

Prekršajni nalog

Član 16.

(1) Nadzorno tijelo može društvu za osiguranje, odgovornim članovima uprave odnosno izvršnim direktorima – kao zasebnu mjeru nadzora u obliku sankcije – izdati prekršajni nalog ukoliko ustanovi da je prekršaj iz njegove nadležnosti utvrđen na jedan od sljedećih načina:

- 1) direktnim opažanjem od ovlaštene službena lica prilikom nadzora i pregleda ili na drugi način, ili
- 2) direktnim pregledom kompjuterskih ispisa odnosno kopija evidencija odnosno drugih poslovnih knjiga, ili

- 3) na osnovu priznanja subjekta nadzora o izvršenju prekršaja iz ovog zakona u postupku nadzora ili nekom drugom sudskom ili administrativnom postupku.
- (2) Prekršajni nalog može se izdati samo u slučajevima kada ovaj zakon određuje fiksnu novčanu kaznu ili kada nadzorno tijelo odluči izreći minimalnu novčanu kaznu i to samo za prekršaje propisane odredbama ovog zakona.
- (3) Na sadržaj i postupak izdavanja i prigovor protiv prekršajnog naloga primjenjuju se odredbe Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 31/06) o prekršajnom nalogu tijela državne uprave kao ovlaštenog tužitelja.

Kriteriji za izricanje mjera nadzora

Član 17.

Nadzorno tijelo odluku o mjerama iz člana 15. ovog zakona, donosi na osnovu ocjene:

- 1) težine, odnosno posljedica neizvršavanja ili nepravovremenog izvršavanja obaveza društva za osiguranje utvrđene u članu 21. ovog zakona,
- 2) stepena ugrožavanja stabilnosti tržišta osiguranja, odnosno razvoja obaveznih osiguranja u saobraćaju zbog posljedica iz stava (1) ovog člana,
- 3) dosadašnjih slučajeva i stepenova utvrđenih nepravilnosti i nezakovitosti u poslovanju društva za osiguranje u primjeni člana 21. ovog zakona,
- 4) pokazane spremnosti i sposobnosti uprave društva za osiguranje da otkloni utvrđene nepravilnosti u poslovanju društva u primjeni člana 21. ovog zakona,
- 5) težine, odnosno posljedica nepoštivanja svoje (vlastite) politike upravljanja i procedura ugovaranja obaveznih osiguranja u saobraćaju koje mogu ugroziti javni interes u vidu stabilnosti sistema obaveznih osiguranja u saobraćaju, interese osiguranika, korisnika osiguranja i podnosioca odštetnih zahtjeva,
- 6) težine, odnosno posljedice kršenja pravila o upravljanju rizicima.

Primjena pojedinih odredbi ovog zakona

na BZKBiH i Garancijski fond FBiH

Član 18.

Odredbe glave II ovog zakona na odgovarajući se način primjenjuju u slučaju kada je, sukladno odredbama ovog zakona, za naknadu štete nadležan BZKBiH ili GFFBiH ako u glavama VII i VIII nije drukčije određeno.

Primjena odredbi Zakona o osiguranju

Član 19.

Na ugovore o obaveznom osiguranju u saobraćaju primjenjuje se Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list RBiH“, br. 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene

novine Federacije BiH” br. 29/03 i 42/11) ako ovim zakonom pojedina pitanja nisu drukčije uređena.

II-2. ODŠTETA ZA IMOVINSKI GUBITAK I ŠTETU NA LICIMA

Pravo oštećenog lica na podnošenje neposrednog zahtjeva

Član 20.

- (1) Odštetni zahtjev po osnovi osiguranja iz člana 2. stav (1) ovog zakona oštećeno lice može podnijeti neposredno odgovornom osiguravatelju.
- (2) Odštetni zahtjev iz stava (1) ovog člana mora biti dokumentiran (potpun), a to znači da sadrži podatke o saobraćajnoj nezgodi, da je priložena sva raspoloživa dokumentacija kao i ostala dokazna sredstva koja su potrebna za utvrđivanje: naravi, uzroka i vrste štete te ostalih okolnosti na temelju kojih se može utvrditi ili barem učiniti vjerovratnim njegovo pravo na naknadu štete.
- (3) Oštećeno lice nakon podnošenja odštetnog zahtjeva, na poziv odgovornog osiguravatelja dužno je – kada zahtjev nije dokumentiran (potpun) ili je djelomično dokumentiran (potpun) – ako se odštetni zahtjev odnosi na:
 - 1) imovinski gubitak zbog oštećenja stvari – u tačno određeno vrijeme staviti na raspolaganje i uvid oštećenu stvar radi pregleda i utvrđivanja štete,
 - 2) tjelesne povrede – dostaviti u izvorniku kompletnu medicinsku dokumentaciju a posebno:
 - a) detaljno opisati nastanak saobraćajne nezgode odnosno okolnosti traume kao i opis tegoba kao posljedice tjelesne povrede, kako bi se mogao utvrditi modaliteti liječenja, tačno trajanje hospitalizacije i tačan dan završenog liječenja i stabilizacije zdravstvenog stanja,
 - b) dostaviti fotokopiju zdravstvenog kartona porodičnog ljekara da bi se utvrdilo eventualno ranije patološko stanje (degenerativne promjene, nezgoda, bolest i sl.),
 - c) omogućiti neposredni pregled od strane ljekara cenzora društva za osiguranje, ako medicinska dokumentacija upućuje da se radi o oštećenju zdravlja kojim je narušeno najviše korisno funkcioniranje,
 - 3) smrt – dokaze o smrti bliskog srodnika, dokaze o srodstvu oštećenog lica sa preminulim, dokaz o trajnoj zajednici života (ako je uvjet za ostvarenje prava), medicinsku dokumentaciju o eventualnim duševnim smetnjama kao posljedicama smrti bliskog srodnika i drugo.
 - 4) imovinski gubitak zbog tjelesne povrede ili smrti:
 - a) dostaviti podatke o zanimanju, dohotku prije saobraćajne nezgode, primanjima za vrijeme privremene spriječenosti za rad (bolovanje) i drugo, ili
 - b) račun za troškove u postupku liječenja i rehabilitacije, (pred)račun za nadgrobni spomenik, račun za ostale troškove sahrane i drugo.

(4) Oštećeno lice ima pravo u postupku pred odgovornim osiguravateljem, uz odštetni zahtjev dostavi i nalaz i mišljenje sudskog vještaka, bilo da se radi o imovinskom gubitku i/ili šteti na licima.

Odgovorni osiguravatelj je dužan priznati troškove ovog nalaza i mišljenja u visini $\frac{1}{2}$ radnje predviđene iz advokatske tarife vezano za vrijednost (visinu) postavljenog odštetnog zahtjeva uz uvjet da je nalaz i mišljenje bio nužan i svrsishodan s obzirom na vrstu i karakter odštetnog zahtjeva.

(5) Danom podnošenja dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva odgovornom osiguravatelju uzima se dan osiguravateljevog primitka pisanog odštetnog zahtjeva koji sadrži podatke i dokaze navedene u stavu (3) ovog člana.

(6) Ako je odgovorni osiguravatelj u roku od 15 dana od primitka pisanog odštetnog zahtjeva iz stava (5) ovog člana, u pisanom obliku od podnosioca zahtjeva zatražio uvid u lica, stvari i dokumentaciju iz stava (3) ovog člana, danom podnošenja potpunog odštetnog zahtjeva uzima se posljednji od dana kad je podnosilac zahtjeva omogućio osiguravatelju uvid u zatraženu dokumentaciju, stvari ili lica.

(7) Ako oštećeno lice podnese odštetni zahtjev neposredno odgovornom osiguravatelju, u odgovoru na takav zahtjev odgovorni osiguravatelj ne može isticati prigovore koje bi na temelju zakona ili ugovora o osiguranju mogao istaknuti prema osiguranom licu zbog nepridržavanja zakona ili ugovora o osiguranju.

(8) Društva za osiguranje mogu sklopiti sporazum prema kojem odštetni zahtjev po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti može rješavati društvo za osiguranje kod kojeg je oštećeno lice sklopilo ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti.

Postupak i rokovi za rješavanje odštetnih zahtjeva te pravo oštećenog lica na podnošenje tužbe

Član 21.

(1) Odgovorni osiguravatelj je dužan u roku od 60 dana od dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva utvrditi osnov i visinu toga zahtjeva te dostaviti podnositelju zahtjeva:

1) utemeljenu ponudu za naknadu štete u slučajevima kad odgovornost nije sporna i kad je šteta u cijelosti procijenjena, ili

2) utemeljen odgovor na sve tačke iz odštetnog zahtjeva u slučajevima osporavanja odgovornosti ili nepotpune procjene štete.

(2) Ukoliko podneseni odštetni zahtjev nije dokumentiran (potpun), odgovorni osiguravatelj dužan je u roku od 8 (osam) dana od prijema odštetnog zahtjeva pismeno se obratiti podnositelju zahtjeva i zatražiti kompletiranje dokumentacije u roku od 15 dana. Rokovi za rješavanje odštetnog zahtjeva – iz stava (1) ovog člana – ponovno počinju teći tek od dana kada je odgovorni osiguravatelj primio zatraženu dokumentaciju.

- (3) U slučaju kada oštećeno lice prihvati utemeljenu ponudu – i to potvrdi potpisom vansudske nagodbe (ugovora o nagodbi) – odgovorni osiguravatelj je dužan isplatiti naknadu štete u roku od 30 dana, računajući od dana prijema potpisane vansudske nagodbe.
- (4) Ako je odgovorni osiguravatelj u potpunosti prihvatio odštetni zahtjev i o tome obavijestio oštećeno lice u pisanom obliku u roku od 60 dana od primitka dokumentiranog (potpunoga) odštetnog zahtjeva, ugovor o nagodbi smatra se sklopljenim na dan kad je oštećeno lice primilo obavijest odgovornog osiguravatelja kojom je osiguravatelj u potpunosti prihvatio odštetni zahtjev.
- (5) U slučaju kada je iznos naknade štete naznačen u utemeljenoj ponudi iz stava (1) ovog člana manji od potraživanja oštećenog lica – a tako manji iznos oštećeno lice ne prihvaća potpisom vansudske nagodbe (ugovora o nagodbi) – odgovorni osiguravatelj dužan je oštećenom licu izvršiti isplatu po njemu nespornog dijela štete – koji tada ne mora biti jednak iznosu iz utemeljene ponude ali ne smije biti manji od 2/3 iz utemeljene ponude – u roku od 15 dana, računajući od dana očitovanja oštećenog lica, ali najduže u roku od 30 dana od dostavljanja utemeljene ponude.
- (6) Ako odgovorni osiguravatelj u roku iz st. (1) i (2) ovog člana oštećenom licu ne dostavi utemeljenu ponudu za naknadu štete, ili utemeljeni odgovor ili ne plati nesporni dio štete, on zapada u zakašnjenje i oštećeno lice može protiv njega podnijeti tužbu.

Tužba podnesena protiv odgovornog osiguravatelja ili odgovornog lica prije proteka rokova iz st. (1) i (2) ovog člana smatrat će se preuranjenom.

Pravo oštećenog lica na odštetu za oštećenje ili uništenje stvari kao imovinski gubitak

Član 22.

- (1) Oštećeno lice – kao vlasnik – ima pravo od odgovornog osiguravatelja zahtijevati odštetu zbog oštećenja ili uništenja stvari kao imovinski gubitak.
- (2) U ostalom se na pravo oštećenog lica na naknadu štete pretrpljenu na stvarima – kao imovinski gubitak – primjenjuju odredbe ovog zakona.

Odšteta fizičkim licima

Član 23.

- (1) Društvo za osiguranje odštetu fizičkim licima kao novčanu naknadu za štetu na licima i imovinski gubitak (kao posljedicu tjelesne povrede i smrti) utvrđuje primjenom propisanih oblika i propisanih kriterija (mjerila) za naknadu te štete po ovom zakonu.
- (2) Štete na licima su štete nastale oštećenom licu zbog:
- 1) tjelesne povrede – je oštećenje tjelesnog i/ili duševnog zdravlja ili poremećaj tjelesne funkcije (uključujući i duševne funkcije) i strukture tijela nastala povređivanjem u saobraćajnoj nezgodi, u vrijednosti medicinski objektiviziranih oštećenja, ili smrt – je prestanak svih bioloških funkcija koje

definiraju živi organizam oštećenog lica, nastala kao posljedica saobraćajne nezgode.

(3) Ovim zakonom se utvrđuje klasifikacija (nomenklatura) elemenata tjelesne povrede kao direktne posljedice saobraćajne nezgode za direktno oštećeno lice, u sljedećim oblicima,

- 1) trajni funkcijski deficit ili trajna invalidnost,
- 2) privremeni funkcijski deficit ili privremena invalidnost,
- 3) neuobičajeno jaki bolovi/patnja,
- 4) naruženost-estetsko oštećenje,
- 5) gubitak seksualnog zadovoljstva, i
- 6) gubitak zadovoljstva iz hobija,

kao i oblici posljedica tjelesne povrede kod direktnog oštećenika na temelju kojih indirektno oštećenim licima – bliskim srodnicima – pripada naknada i to:

- 7) za slučaj smrti nekog lica,
- 8) za slučaj naročito teške invalidnosti nekog lica, i
- 9) za slučaj gubitka začetog, a nerođenog djeteta.

(4) U slučajevima prouzrokovanja posljedica tjelesne povrede navedenih u stavu (3) ovog člana, oštećeno lice ima pravo na odštetu i za:

- 1) troškove liječenja i rehabilitacije,
- 2) izgubljenu zaradu za vrijeme privremene nesposobnosti za rad,
- 3) izgubljenu zaradu u slučaju trajnog smanjenja ili trajnog gubitka sposobnosti za rad,
- 4) naknadu za izgubljeno uzdržavanje ili redovno pomaganje,
- 5) troškove sahrane,
- 6) troškove tuđe njege i/ili pomoći.

(5) Odredbe st. od (1) do (4) ovog člana ne odnose se na osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedice nesretnog slučaja.

Pravo oštećenog lica na kamate

Član 24.

(1) Kod isplate odštete ili osigurane svote (ili dijela) oštećeno lice uz mogući iznos novčane naknade (glavnice) ima pravo i na isplatu zaštitne odnosno zatezne kamate – zavisno od vremena da li je odgovorni osiguravatelj pao u zakašnjenje u ispunjenju svoje obaveze – za:

1) imovinski gubitak kao:

- a) oštećenje stvari – računajući od dana kada je oštećeno lice izvršilo popravak i to platila u novcu, pa do isplate,
- b) oštećenje stvari – računajući od prvog dana nakon 90 dana od dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva ili dana donošenja

prvostepene presude ako oštećeno lice nije izvršilo popravak oštećene stvari pa do isplate,

c) uništenje stvari – računajući od prvog dana nakon 90 dana od dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva ili dana donošenja prvostepene presude pa do isplate,

d) posljedica štete na licima,

– troškovi liječenja i rehabilitacije, troškove pogreba i drugi troškovi – računajući od dana kada je oštećeno lice izvršilo plaćanje računa pa do isplate,

– ostale obaveze iz člana 23. stav (4) tač. 2), 3), 4) i 6) ovog zakona, računajući od dospijeca pojedinog nominalnog mjesečnog iznosa odštete (rate ili rente) pa do isplate.

1) šteta na licima kao,

a) tjelesna povreda:

– direktno oštećeno lice – računajući od prvog dana nakon 90 dana od dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva ili dana prijema direktno podnesene tužbe sudu sa cjelokupnom dokumentacijom uz uvjete da je završeno liječenje (i rehabilitacija) i stanje zdravlja stabilizirano odnosno da je oštećenje zdravlja stabilizirano s trajnom posljedicom i nije podložno poboljšanju niti pogoršanju.

Ako nije ispunjen uvjet dokumentiranosti zahtjeva ili završenog liječenja, dan za početak računanja kamata se pomiče prema danu dostave cjelokupne dokumentacije ili završenog liječenja i ponovno uz rok za dobrovoljno ispunjenje obaveze od 90 dana.

– indirektno oštećeno lice – računajući od prvog dana nakon 90 dana od dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva ili dana prijema direktno podnesene tužbe sudu sa cjelokupnom dokumentacijom odnosno u istom roku nakon završenog liječenja koje je nastupilo nakon toga, ako oštećeno lice ima oštećenje duševnog zdravlja koje je medicinski utvrđeno i objektivizirano.

b) smrt – indirektno oštećeno lice – računajući od prvog dana nakon 90 dana od dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva ili dana prijema direktno podnesene tužbe sudu sa cjelokupnom dokumentacijom odnosno u istom roku nakon završenog liječenja koje je nastupilo nakon toga, ako oštećeno lice ima oštećenje duševnog zdravlja koje je medicinski utvrđeno i objektivizirano.

Stopa izračuna i tok zaštitnih i zatezних kamata

Član 25.

- (1) Zaštitne kamate izračunavaju se godišnje i to prema promjeni indeksa potrošačkih cijena na malo – koju utvrđuje i objavljuje Zavod za statistiku FBiH – u godini koja prethodi godini za koju se izračunavaju zaštitne kamate.
- (2) Odgovorni osiguravatelj dužan je oštećenom licu uz imovinski gubitak – kao osnovu – iz člana 24. stav (1) tačka 1) ovog zakona, koji ima novčani karakter – podtačka a) i d) – i nenovčani – podtačka b) i c) – platiti i:
 - 1) zaštitnu kamatu – ako je u rokovima iz člana 21. ovog zakona oštećenom licu dostavio utemeljenu ponudu, sklopio vansudsku nagodbu (ugovor o nagodbi) ili je u cijelosti prihvatio odštetni zahtjev (u smislu člana 21. stav (4) ovog zakona) i isplatio naknadu štete ili isplatio po njemu nesporni iznos naknade štete odnosno u roku od 30 dana od dana prijema presude suda prvog stepena, isplatio cjelokupni ili po njemu nesporni dio nepravomoćno dosuđene naknade štete – računajući od prvog dana nakon dana dospijeća obaveze odnosno zakašnjenja u ispunjenju obaveze pa do konačne isplate, ili
 - 2) zateznu kamatu – ako nije u rokovima iz člana 21. ovog zakona oštećenom licu dostavio utemeljenu ponudu, sklopio vansudsku nagodbu (ugovor o nagodbi) ili nije u cijelosti prihvatio odštetni zahtjev (u smislu člana 21. stav (4) ovog zakona) i isplatio naknadu štete ili isplatio po njemu nesporni iznos naknade štete odnosno u roku od 30 dana od dana prijema presude suda prvog stepena, isplatio cjelokupni ili po njemu nesporni dio nepravomoćno dosuđene naknade štete – računajući od prvog dana nakon dana dospijeća obaveze odnosno zakašnjenja u ispunjenju obaveze odnosno za naknadu štete – nenovčana obaveza – koja se odnosi na oštećenu stvar koja nije popravljena i uništenu stvar, računajući od dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva ili donošenja prvostepene presude, pa do konačne isplate.
- (3) Odgovorni osiguravatelj dužan je oštećenom licu za štetu na licima – kao osnovu – iz člana 24. stav (1) tačka 2) ovog zakona platiti odnosno nije dužan platiti:
 - 1) zateznu kamatu – ako nije u rokovima iz člana 21. ovog zakona oštećenom licu dostavio utemeljenu ponudu, sklopio vansudsku nagodbu (ugovor o nagodbi) ili nije u cijelosti prihvatio odštetni zahtjev (u smislu člana 21. stav (4) ovog zakona) i isplatio naknadu štete ili isplatio po njemu nesporni iznos naknade štete odnosno u roku od 30 dana od dana prijema presude suda prvog stepena, isplatio cjelokupni ili po njemu nesporni dio nepravomoćno dosuđene naknade štete – računajući od prvog dana nakon dana prijema dokumentiranog (potpunog) odštetnog zahtjeva ili dana prijema direktno podnesene tužbe sudu sa cjelokupnom dokumentacijom odnosno završenog liječenja koje je nastupilo nakon toga i do konačne isplate.

- 2) ni zaštitnu niti zateznu kamatu ako u rokovima iz člana 21. ovog zakona – izjednačavajući s ovim i situacije kada je oštećeno lice direktno sudu podnijelo tužbu protivno članu 21. stav (6) ovog zakona – oštećenom licu dostavi utemeljenu ponudu, sklopi vansudsku nagodbu (ugovor o nagodbi) ili u cijelosti prihvatio odštetni zahtjev (u smislu člana 21. stav (4) ovog zakona) i isplati naknadu štete ili isplati po njemu nesporni iznos naknade štete.
- (4) Odredbe ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju kod isplate osigurane svote (ili dio) iz ugovora o obaveznom osiguranju putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja – Član 68. stav (1) ovog zakona – i kod malih šteta iz člana 26. ovog zakona.

Male štete

Član 26.

- (1) Odštetni zahtjev oštećenog lica upućen odgovornom osiguravatelju u iznosu manjem od 2.000,00 KM uz koji je dostavljena potpuna dokumentacija na temelju koje se može utvrditi osnov i visina zahtjeva odnosno ukupna obaveza odgovornog osiguravatelja, smatra se malom štetom.
- (2) Društvo za osiguranje je dužno naknadu štete iz stava (1) ovog člana isplatiti u roku od 15 dana od dana prijema odštetnog zahtjeva.
- (3) Društvo za osiguranje je dužno štetu isplatiti u roku iz stava (2) ovog člana i u slučaju kada u postupku odlučivanja o postavljenom odštetnom zahtjevu utvrdi da je iznos štete do 2.000,00 KM, iako zahtjev za naknadu štete nije određen kao zahtjev za naknadu štete iz stava (1) ovog člana.

Tablica odšteta

Član 27.

- (1) „Tablica odšteta“ je dokument koji predstavlja sistem – naknadu za učinjenu štetu (dalje u tekstu: odšteta) – koji omogućava određivanje novčane vrijednosti za tjelesne povrede, smrt ili imovinski gubitak kao posljedice tjelesne povrede ili smrti nanesene trećim fizičkim licima u saobraćajnoj nezgodi.
- (2) Ovom se Tablicom odšteta pobliže uređuju oblici (vrste), način i kriteriji (mjerila) za utvrđivanje prava na odštetu zbog tjelesne povrede ili smrti zavisno od stepena i godina oštećenog lica, odnosno težine tjelesne povrede i ostalih okolnosti slučaja, kao i novčano vrednovanje tjelesne povrede ili smrti kao osnova za odštetu direktno odnosno indirektno oštećenih lica, određujući istovremeno maksimalne vrijednosti odštete za svaki oblik (vrstu) posljedica te krug lica koje imaju pravo na odštetu kao indirektno oštećenog lica.
- (3) Tablica odšteta posebno uređuje pitanje odštete za sve imovinske gubitke koji su posljedica tjelesne povrede ili smrti, kako za direktno oštećenog lica tako i za indirektno oštećenog lica.
- (4) Ovom Tablicom odšteta određuju se uvjeti za neprenosivost prava u obliku novčane rente zbog tjelesne povrede ili smrti direktno oštećenog lica, kao i pitanje

nasljeđivanja potraživanja dšteta za tjelesne povrede i smrti kao i način određivanja vrijednosti boda iz Tablica odšteta na osnovu koje se dobije novčana vrijednost odštete za svaki oblik (vrstu) zasebno.

Medicinska tablica

Član 28.

Medicinska tablica za određivanje postotka oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja – trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita – kao posljedice tjelesne povrede primjenjuje se kod ugovora o osiguranju za sve vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju.

Zastara potraživanja naknade štete

Član 29.

(1) Potraživanje naknade štete – po ovom zakonu – zastarijeva za tri godine otkad je oštećeno lice doznalo za štetu i lice koje je štetu počinilo (subjektivni rok).

Saznanje oštećenog lica za štetu ne podrazumijeva samo saznanje o postojanju štete već i saznanje o obimu štete, odnosno elementima njezine visine.

(2) Kod šteta na licima koje su posljedica tjelesne povrede odlučna okolnost za obim i visinu štete je:

- 1) dan kada je završeno liječenje i oštećeno tjelesno i/ili duševno zdravlje je stabilizirano – kod onih oblika koji imaju privremeni karakter,
- 2) dan kada je završeno liječenje i rehabilitacija i kada je trajno (definitivno) nastupilo smanjenje tjelesnog i/ili duševnog potencijala koji se javlja kao rezultat tjelesne povrede. Stanje zdravlja je stabilizirano s posljedicama i nije podložno poboljšanju niti pogoršanju – kod onih oblika koji imaju trajni karakter.

(3) Saznanje oštećenog lica za lice (osiguranika) koje joj je počinilo štetu, procjenjuje se prema vremenu kada su oštećenom licu bili dostupni podaci o licu koje je štetu počinilo, podaci o postojanju ili nepostojanju ugovora o osiguranju od automobilske odgovornosti, jer su mu to osnovni elementi za podnošenje neposrednog odštetnog zahtjeva.

(4) U svakom slučaju potraživanje naknade štete – po ovom zakonu – zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala (objektivni rok).

Objektivni rok zastare potraživanje naknade štete od pet godina kada je šteta nastala primjenjuje se kada subjektivni rok od tri godine od kada je se doznalo za štetu i počinitelja istječe izvan toga roka.

Taj rok se primjenjuje i u slučaju kada je oštećeno lice doznalo za štetu no ne i za lice koje je štetu počinilo, jer u tom slučaju subjektivni zastarni rok uopće ne počinje teći, tako da potraživanje naknade štete zastarijeva samo zbog protoka objektivnog zastarnog roka.

**Subrogacijski i regresni zahtjevi
društava za osiguranje prema odgovornom osiguravatelju**

Član 30.

- (1) Društvo za osiguranje koje je isplatilo osiguravajuću sumu, platilo osiguranu svotu (ili njen dio) ili je naknadilo štetu oštećenom licu, a na temelju ovog zakona nije bilo u obavezi, ili je naknadilo štetu zbog njegove solidarne odgovornosti u dijelu većem od dijela koji otpada na njega, ima pravo od lica odgovornog za štetu, lica koje s njim solidarno odgovara, lica koje je doprinijelo šteti, odnosno od odgovornog osiguravatelja, zahtijevati naknadu svega isplaćenog i to zajedno s kamatama i troškovima, odnosno naknadu odgovarajućeg dijela navedenog.
- (2) Društvo za osiguranje pravo na naknadu iz stava (1) ovog člana, može zahtijevati od odgovornog osiguravatelja u slijedećim u slučajevima:
- 1) kada je svom ugovaratelju osiguranja ili korisniku osiguranja izvršilo isplatu osiguravajuće sume temeljem ugovora o osiguranju a smatra da je za štetu odgovaran vlasnik prijevoznog sredstva koje je sudjelovalo u saobraćajnoj nezgodi i koje je imalo ugovor o osiguranju kod odgovornog osiguravatelja.
 - 2) kada je izvršilo isplatu osigurane svote (ili dio) svom osiguraniku temeljem ugovora o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja:
 - a) a postoji potpuna ili djelomična odgovornost za štetu vlasnika prijevoznog sredstva u kojem je njegov osiguranik bio putnik i kojim je prouzročena šteta a koje je imalo sklopljen o ugovoru o osiguranju kod odgovornog osiguravatelja, ili
 - b) sudara dvaju prijevoznih sredstava od kojih je prijevozno sredstvo za kojeg se smatra da je prouzročilo štetu imalo sklopljen ugovor o osiguranju kod odgovornog osiguravatelja,
 - 3) kada je izvršilo isplatu naknade štete oštećenom licu:
 - a) koja je bila putnik u prijevoznom sredstvu – u slučaju sudara dvaju prijevoznih sredstava – koje je bilo osigurano od odgovornosti za štete trećim licima kod tog društva a drugo prijevozno sredstvo je imalo sklopljeni ugovor o osiguranju kod odgovornog osiguravatelja, ili kao trećem licu u saobraćajnoj nezgodi u kojoj su sudjelovala dva ili više prijevoznih sredstava čiji vlasnici prema trećem licu odgovaraju solidarno, a jedno od prijevoznih sredstava imalo je sklopljeni ugovor o osiguranju kod odgovornog osiguravatelja,
 - b) kao trećem licu kojem je šteta nastala od vučnog ili priključnog vozila dok su oba vozila bila spojena i činila jednu cjelinu ili ako je šteta nastala tokom vožnje nakon odvajanja priključnog vozila a kada za štetu trećim licima solidarno odgovaraju vlasnici oba vozila a jedno od vozila je imalo sklopljeni ugovor o osiguranju kod odgovornog osiguravatelja,
 - 4) kada smatra da ne postoji isključiva odgovornost njegovog osiguranika za a) odnosno za b) i c) kada smatra da je isplatio više nego što iznosi njegov udio

u šteti ili da isplaćena naknada nije razmjerna krivnji njegovog osiguranika u saobraćajnoj nezgodi.

- (3) Odredbe ovog člana stav (2) tačke 2) b) i stav 3) ne odnose se na ugovore o osiguranju brodica odnosno jahte.
- (4) Odredbe člana 21. ovog zakona na odgovarajući način primjenjuju se i na ovaj član.
- (5) Potraživanje naknade štete društva za osiguranje zastarijeva prema odgovornom osiguravatelju za dvije godine, računajući od prvog dana poslije dana kada je društvo za osiguranje isplatilo osiguranu svotu (ili dio) ili naknadu štete.
- (6) Ako društvo za osiguranje svoje potraživanje naknade štete prema odgovornom licu ostvaruje u sudskom postupku, sud se neće obazirati na zastaru ako se odgovorno lice na nju nije pozvalo.

Regresni zahtjev nositelja socijalnog osiguranja

Član 31.

- (1) Društvo za osiguranje obavezno je zavodima koji obavljaju poslove:
 - 1) zdravstvenoga,
 - 2) penzijskog ili invalidskog osiguranja nadoknaditi stvarnu štetu u okviru odgovornosti svoga osiguranika i u granicama obaveza preuzetih ugovorom o osiguranju.
- (2) Stvarnom štetom u smislu stava (1) ovog člana smatraju se:
 - 1) troškovi liječenja i
 - 2) drugi nužni troškovi učinjeni sukladno propisima o zdravstvenom osiguranju,
 - 3) izgubljena zarada zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja kao posljedice nezgode na radu,
 - 4) kao i razmjerni iznos penzije oštećenog lica, odnosno članova njezine porodice.
- (3) Razmjerni iznos penzije određuje se prema propisima o penzijskom osiguranju u visini razlike između invalidske penzije utvrđene rješenjem Federalnog zavoda za penzijsko osiguranje BiH i invalidske penzije koja bi bila utvrđena u slučaju povrede na radu.
- (4) Odredbe st. (1), (2) i (3) ovog člana na odgovarajući se način primjenjuju na subrogacijske zahtjeve društava za osiguranje za naknadu stvarne štete isplaćene na temelju dobrovoljnog zdravstvenog, penzijskog, rentnog ili sličnog osiguranja.
- (5) Bez obzira na odredbe st. (1) i (2) ovog člana, društva za osiguranje koja imaju odobrenje za obavljanje poslova obaveznog osiguranja od automobilske odgovornosti dužna su platiti Zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: FZZO) unaprijed određenu paušalnu naknadu za štetu koja FZZO-u nastane radi smrti ili tjelesne povrede oštećenih lica u saobraćajnim nezgodama.

- (6) Unaprijed određena paušalna naknada iz stava ovog člana iznosi 0,50% od funkcionalnog dijela premije za obavezna osiguranja od automobilske odgovornosti.
- (7) Društva za osiguranje plaćaju paušalnu naknadu iz stava (6) ovog člana FZZO-u najkasnije do 15. u mjesecu za naplaćenu premiju iz osnova obaveznog osiguranja od automobilske odgovornosti u prethodnom mjesecu.
- (8) Uplatom unaprijed određene paušalne naknade iz stava (7) ovog člana smatrat će se da je naknađena ukupna šteta FZZO-a zbog imovinskog gubitka kao posljedice tjelesne povrede ili smrti oštećenih lica u saobraćajnim nezgodama.
- (9) Na postupak i rokove za rješavanje odštetnih zahtjeva te prava nosilaca socijalnog osiguranje na podnošenje tužbe na odgovarajući se način primjenjuju odredbe člana 21. ovog zakona.
- (10) Kod isplate naknade štete nositeljima socijalnog osiguranja iz st. (3) i (4) ovog člana priznaje se pravo na zateznu kamatu, računajući od idućeg dana nakon isteka roka određenog u pozivu odgovornom osiguravatelju da naknadi štetu, a koji ne može biti kraći od 30 dana od dana prijema poziva.
- (11) Potraživanje naknade štete lica iz st. (3) i (4) ovog člana zastarijeva prema odgovornom osiguravatelju – po ovom zakonu – za dvije godine računajući od prvog dana poslije dana kada su navedena lica pretrpjele stvarnu štetu.

GLAVA III

OSIGURANJE VLASNIKA VOZILA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM LICIMA

III-1 ZAJEDNIČKE ODREDBE

Obaveza sklapanja ugovora o osiguranju

Član 32.

- (1) Vlasnik vozila dužan je sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju upotrebom vozila može nanijeti trećim licima zbog imovinskog gubitka i/ili štete na licima (tjelesna povreda i smrt) iz člana 22. stav (1) i 24. ovog zakona.
- (2) Ugovorom o osiguranju iz stava (1) ovog člana pokrivena su štete nastale od vozila koja:
 - 1) se kreću javnim putevima, ulicama u naselju i nerazvrstanim putevima kao površinama koje se koriste za saobraćaj po bilo kojoj osnovi i koja je dostupna većem broju raznih korisnika (seoski, poljski i šumski putevi, putevi na nasipima za obranu od poplava, pristupni putevi i prostori parkirališta, javnih garaža, benzinskih pumpi i sl.) ali ne i na zemljanim putevima bez izgrađenog kolovoza – pa i kada na priključnom javnom putu ima izgrađen kolovoz – kao dijela putne površine namijenjenog u prvom redu za saobraćaj vozila, s jednom ili više saobraćajnih traka i ostalim površinama koje nisu od općeg značenja za saobraćaj i kojim se svako može slobodno koristiti, i

- 2) podliježu obavezi registracije te po propisima o registraciji moraju imati saobraćajnu dozvolu.
- (3) Upotreba vozila podrazumijeva i stanje kada je vozilo zaustavljeno ili parkirano na mjestima opisanim u stavu (2) tačka 1) ovog člana.

Posebne kategorije oštećenih lica

Član 33.

Ugovorom o osiguranju – iz člana 32. ovog zakona – moraju biti pokrivena šteta prouzročena:

- 1) svim putnicima koji se nalaze u vozilu kojim je prouzročena šteta, osim vozača,
- 2) članovima porodice odnosno srodnicima (kao direktno oštećenim licima) osiguranika, vozača ili bilo kojeg drugog lica koje se prema ovom zakonu smatra odgovornim za saobraćajnu nezgodu.
- 3) svim trećim licima koja se nisu nalazila u vozilu kojim je prouzročena šteta, kao što su pješaci, biciklisti i drugi nemotorizirani sudionici u saobraćaju.

Izuzeci od obaveznog osiguranja vozila

Član 34.

- (1) Odredbe ovog zakona ne odnose se na vozila Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: OSBiH).
- (2) Vozila koja se izuzimaju, sukladno ovom članu, moraju imati ispravu nadležnoga tijela BiH, entiteta ili međunarodne organizacije koja potvrđuje njihov status i organa ili tijela nadležnoga za isplatu naknada oštećenim licima koje mogu biti tužene nadležnome sudu u BiH.
- (3) BiH će osigurati plaćanje naknade za svaki imovinski gubitak i/ili štetu na licima (tjelesna povreda i smrt) koju na teritoriju BiH prouzroče vozila koja pripadaju OSBiH ili druga vozila koja su izuzeta od obaveznog osiguranja na temelju odredbi ovog člana uz pravo regresa prema entitetima ili međunarodnim organizacijama koje su oslobodile ova vozila od obaveze obaveznog osiguranja.

Isključenje iz osiguranja

Član 35.

Po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti – član 32. ovog zakona – pravo na naknadu štete nema:

- 1) vozač vozila kojim je prouzročena šteta te njegovi srodnici i druga fizička ili pravna lica glede štete zbog tjelesne povrede i smrti vozača,
- 2) vlasnik, suvlasnik, odnosno zajednički vlasnik te svaki drugi korisnik vozila kojim je prouzročena šteta i to za naknadu štete na stvarima,

- 3) vlasnik vozila kojim je prouzročena šteta za štetu na stvarima koje je preuzeo radi prijevoza – po ugovoru o prijevozu – a koje su se nalazile u vozilu ili na vozilu kojim je prouzročena šteta,
- 4) oštećeno lice za štete koje su čisti imovinski (novčani) gubitak odnosno imovinski gubitak koji nastane u saobraćajnim nezgodama u kojima nije došlo do uništenja ili oštećenja stvari, tjelesne povrede ili smrti (pa nije posljedica ni štete na licima ni štete na stvarima),
- 5) putnik koji se za vrijeme upotrebe vozila prevozi na mjestu koje nije bilo predviđeno za prijevoz lica osim ako ne dokaže da bi štetu pretrpio i da se prevezio na mjestu koje je predviđeno za prijevoz lica,
- 6) putnik koji je dobrovoljno ušao u vozilo kojim je uzrokovana šteta a kojim je upravljao neovlašteni vozač, ako osiguravatelj dokaže da je putnik znao da je vozilo ukradeno ili silom otuđeno,
- 7) putnik koji je dobrovoljno ušao u neosigurano vozilo kojim je uzrokovana šteta, ako GFFBiH dokaže da je ova okolnost putniku bila poznata,
- 8) oštećeno lice kojem je šteta nastala:
 - a) zbog upotrebe vozila na sportskim priredbama koje se održavaju na putu ili dijelu pu zaatvorenog za saobraćaj drugim vozačima, a kojih je cilj postizanje najveće ili najveće prosječne brzine, odnosno na vježbama za te priredbe,
 - b) zbog djelovanja nuklearne energije za vrijeme prijevoza radioaktivnog materijala,
 - c) zbog ratnih operacija, pobuna ili terorističkog čina, s tim da društvo za osiguranje u tom slučaju mora dokazati da je šteta prouzročena takvim događajem.

Gubitak prava osiguranika iz ugovora o osiguranju, naknada štete oštećenim licima i regresni zahtjev društva za osiguranje

Član 36.

- (1) Osiguranik gubi prava iz ugovora o osiguranju – iz člana 32. ovog zakona – u sljedećim slučajevima:
 - 1) ako vozač nije koristio vozilo u svrhu kojoj je namijenjeno,
 - 2) ako vozač nije imao važeću vozačku dozvolu odgovarajuće vrste ili kategorije, osim ako je za vrijeme poduke iz vožnje vozilom upravljao kandidat za vozača motornog vozila, uz poštivanje svih propisa kojima se ta poduka uređuje,
 - 3) ako je vozaču oduzeta vozačka dozvola ili je isključen iz saobraćaja ili ako mu je izrečena zaštitna mjera zabrane upravljanja vozilom određene vrste ili kategorije ili mjera prestanka važenja vozačke dozvole odnosno zaštitna mjera zabrane upotrebe strane vozačke dozvole na teritoriju BiH,
 - 4) ako je vozač upravljao vozilom pod utjecajem alkohola – pri čemu se upravljanjem vozilom pod utjecajem alkohola smatra upravljanje vozilom pri

kojem udio alkohola u krvi iznosi više od 1,0 g/kg (ili 1,‰) – opojnih droga i lijekova koji se ne smiju uzimati za vrijeme vožnje ili određeno vrijeme prije započinjanja vožnje,

5) ako je vozač štetu prouzročio namjerno,

6) ako je šteta nastala zbog toga što je vozilo bilo tehnički neispravno, a ta je okolnost vozaču vozila bila poznata.

- (2) Gubitak prava iz osiguranja na temelju stava (1) tač. od 1) do 6) ovog člana nema utjecaja na pravo oštećenog lica na naknadu štete te oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev odgovornom osiguravatelju.
- (3) Izuzetno, gubitak prava iz osiguranja na temelju stava (1) ovog člana može imati utjecaj na pravo oštećenog lica na naknadu štete iz saobraćajne nezgode ako joj je to pravo zagarantovano propisima FBiH o nositeljima socijalnog osiguranja.
- (4) Društvo za osiguranje koje je temeljem stava (1) tačke 5) ovog člana oštećenom licu isplatilo štetu ima pravo od lica koje je odgovorno za štetu na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete, na kamatu i troškove, a u slučaju iz stava (1) tač. 1), 2), 3), 4) i 6) ovog člana najviše do iznosa 10.000,00 KM.
- (5) Potraživanje društva za osiguranje iz stava (4) ovog člana zastarijeva za godinu dana računajući od prvog dana poslije dana kada je društvo za osiguranje isplatilo naknadu štete oštećenoj licu.

Naknada štete u slučaju neovlaštene vožnje

Član 37.

- (1) Ako je štetu prouzročio vozač koji je neovlašteno upravljao vozilom, oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev odgovornom osiguravatelju, osim u slučaju iz člana 35. stav (1) tačke 6) ovog zakona.
- (2) Neovlaštenim vozačem smatra se:
 - 1) lice koja je u vrijeme štetnog događaja bez saglasnosti vlasnika upotrijebila vozilo, a nije kod njega zaposlena u vezi s upotrebom motornog vozila,
 - 2) nije ni član njegovog domaćinstva, a
 - 3) niti joj je vlasnik vozilo predao u posjed.
- (3) Društvo za osiguranje koje je oštećenom licu isplatilo štetu ima pravo od lica koja je odgovorno za štetu na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete, kamata i troškova.
- (4) Potraživanje društva za osiguranje iz stava (3) ovog člana zastarijeva za godinu dana računajući od prvog dana poslije dana kada je društvo za osiguranje isplatilo naknadu štete oštećenom licu.
- (5) Izuzetno od stava (1) ovog člana, oštećeno lice ne može podnijeti odštetni zahtjev odgovornom osiguravatelju ako joj je pravo na naknadu štete iz saobraćajne nezgode zagarantirano propisima Federacije o nosiocima socijalnog osiguranja.

Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota

Član 38.

- (1) Obavezu društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju – iz člana 32. ovog zakona – predstavlja osigurana svota važeća na dan štetnog događaja, ako ugovorom o osiguranju nije ugovoren viši iznos.
- (2) Najniža osigurana svota po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz stava (1) ovog člana iznosi:
 - 1) u slučaju štete na licima (tjelesne povrede i smrt) i imovinskog gubitka (kao posljedice tjelesne povrede i smrti) 1.000.000,00 KM – po štetnom događaju bez obzira na broj oštećenih lica,
 - 2) u slučaju imovinskog gubitka (kao oštećenje ili uništenje stvari) 350.000,00 KM – po štetnom događaju bez obzira na broj oštećenih lica.
- (3) Najniža osigurana svota po jednom štetnom događaju, iz stava (2) ovog člana, dvije godine nakon stupanja na snagu ovog zakona, iznosi:
 - 1) u slučaju štete na licima (tjelesne povrede i smrt) i imovinskog gubitka (kao posljedice tjelesne povrede i smrti) 2.000.000,00 KM – po štetnom događaju bez obzira na broj oštećenih lica,
 - 2) u slučaju imovinskog gubitka (kao oštećenje ili uništenje stvari) 500.000,00 KM – po štetnom događaju bez obzira na broj oštećenih lica.
- (4) Ako ima više oštećenih lica, a ukupna šteta je veća od iznosa iz st. (2) i (3) ovog člana, prava oštećenih lica prema društvu za osiguranje razmjerno se smanjuju.
- (5) Društvo za osiguranje koje je isplatilo jednom oštećenom licu iznos veći od onoga koji joj pripada s obzirom na razmjerno sniženje naknade, jer unatoč poduzetim mjerama nije moglo znati da postoje i druga oštećena lica, ostaje u obavezi prema tim drugim licima samo do visine iznosa iz stava (2) odnosno stava (3) ovog člana.
- (6) Društvo za osiguranje kod kojega se vlasnik vozila osigurao od automobilske odgovornosti, dužno je štetu koja je upotrebom vozila nanesena u državama članicama Sistema zelene karte osiguranja, a koja je viša od iznosa iz stava (2) odnosno stava (3) ovog člana, nadoknaditi do iznosa određenog propisima o obaveznom osiguranju države u kojoj je šteta nastala.
- (7) Odluku o povećanju osigurane svote iz stava (2) odnosno (3) ovog člana donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog Nadzornog tijela.
- (8) Odluka iz stava (7) ovog člana objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Potvrda o odštetnim zahtjevima trećih lica

Član 39.

- (1) Društvo za osiguranje dužno je na zahtjev svog osiguranika izdati potvrdu o odštetnim zahtjevima trećih lica koji se odnose na vozilo ili vozila koja su pokrivena ugovorom o osiguranju najmanje za razdoblje od pet posljednjih godina ugovornog odnosa, odnosno o nepostojanju takvih zahtjeva.

- (2) Potvrdu iz stava (1) ovog člana društvo za osiguranje dužno je izdati u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Evropski izvještaj o nezgodi

Član 40.

- (1) U slučaju saobraćajne nezgode sudionici moraju ispuniti i potpisati te međusobno razmijeniti Evropski izvještaj o nezgodi. Uredno ispunjen Evropski izvještaj o nezgodi oštećeno lice i osiguranik mogu koristiti kao odštetni zahtjev po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je ugovaratelju osiguranja uz policu osiguranja od automobilske odgovornosti uručiti Evropski izvještaj o nezgodi.
- (3) Za vrijeme upotrebe vozila u saobraćaju vozač je dužan imati Evropski izvještaj o nezgodi i predložiti ga na zahtjev lica ovlaštenog za nadzor u saobraćaju.

Promjena vlasnika vozila

Član 41.

- (1) Ako se za vrijeme trajanja osiguranja promijeni vlasnik vozila, prava i obaveze iz ugovora o osiguranju od automobilske odgovornosti prenose se na novog vlasnika, i traju do isteka trajanja osiguranja uključujući i prava i obaveze iz člana 7. ovog zakona.
- (2) Tijela ovlaštena za registraciju vozila dužna su o promjeni podataka u evidenciji o registriranim vozilima u roku od osam dana obavijestiti BZKBiH.

III-2. ODGOVORNOST VLASNIKA VOZILA I OSIGURANJE ODGOVORNOSTI

Osiguranje odgovornosti za štetu

Član 42.

- (1) Po osnovi obaveznog osiguranja od odgovornosti osiguranika – vlasnika vozila – za štete koje upotrebom vozila prouzroči trećim licima za slučaj imovinskog gubitka i štete na licima (tjelesna povreda i smrt) oštećeno lice može zahtijevati neposredno od osiguravatelja naknadu štete koju je pretrpjelo događajem za koji odgovara osiguranik, ali najviše do iznosa osiguravateljeve obaveze, kao najniže osigurane svote po jednom štetnom događaju, važeće na dan štetnog događaja – član 40. ovog zakona – ako ugovorom o osiguranju nije ugovoren viši iznos.
- (2) Odredbe ovog člana primjenjuju se na imovinski gubitak i štetu na licima (tjelesna povreda i smrt) iz člana 22. stav (1) i člana 23. ovog zakona koje oštećenom licu u saobraćajnoj nezgodi nanese vozilo u upotrebi.
- (3) Odredbe ovog člana Zakona primjenjuje se na štete nastale na teritoriju BiH.

Odgovornost za štetu trećima

Član 43.

- (1) Za imovinski gubitak i štetu na licima (tjelesna povreda i smrt), koju prouzroči vozilo u saobraćajnoj nezgodi trećem licu ,odgovara njegov vlasnik odnosno odgovorni osiguravatelj – društvo za osiguranje kod kojeg je vlasnik vozila sklopio ugovor o osiguranju iz člana 32. ovog zakona – na temelju objektivne činjenice da je šteta prouzročena:
 - 1) putniku – oštećenom licu – u vozilu kojim je prouzročena šteta,
 - 2) pješacima, biciklistima izvan vozila i drugim nemotoriziranim sudionicima cestovnog saobraćaja.
- (2) Ako oštećeno treće lice dokaže da je vlasnik vozila – osiguranik – koji je odgovoran za saobraćajnu nezgodu odnosno štetu prouzročio namjerno ili nepažnjom, osiguravatelj odgovara i:
 - 1) vlasniku drugog vozila i licima koje se nalaze u drugom vozilu (putnici, vozač),
 - 2) pravnim licima koje obavljaju poslove obaveznog socijalnog osiguranja (zavod za zdravstveno osiguranje te za penzijsko i invalidsko osiguranje) kao i ostali osiguravatelji koji se bave poslovima dobrovoljnog zdravstvenog, penzijskog rentnog ili sličnog osiguranja (ako je u saobraćajnoj nezgodi prouzročena tjelesna povreda ili smrt nekog lica),
 - 3) društvu za osiguranje kao osiguravatelju uništene ili oštećene stvari po osnovu prava na regres za isplaćenu naknadu iz osiguranja stvari koja je uništena ili oštećena u saobraćajnoj nezgodi, a bila je osigurana.
- (2) Za imovinski gubitak i štetu na licima (tjelesna povreda i smrt), koju pretrpi treće lice – oštećeno lice – a koju prouzroče:
 - 1) dva ili više vozila u upotrebi,
 - 2) vučno ili priključno vozilo dok su oba vozila bila spojena i činila cjelinu ili ako je šteta nastala tokom vožnje nakon odvajanja priključnog vozila,
 - 3) vozilo u upotrebi korišteno od strane neovlaštenog vozača,vlasnici vozila odnosno vlasnik i neovlašteni korisnik odgovaraju solidarno pa oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev odgovornom osiguravatelju jednog ili drugog vozila odnosno osiguravatelju vozila koje je korišteno od strane neovlaštenog korisnika.
- (3) Društvo za osiguranje koje je na temelju stava (2) ovog člana oštećenom licu nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa, kamatu i troškove od:
 - 1) osiguravatelja bilo kojeg vozila iz stava (2) tačke 1) ovog člana, ako postoji odgovornost njegovog osiguranika za štetu i u okviru njegove odgovornosti,
 - 2) osiguravatelja vučnog, odnosno priključnog vozila ako postoji odgovornost njegovog osiguranika za štetu i u okviru njegove odgovornosti uz pravilo – kada je od vučnog i priključnog vozila

prouzročena šteta dok su oba vozila bila spojena – da osiguratelj vučnog vozila u naknađenoj šteti sudjeluje 80% a priključnog vozila 20%.

3) neovlaštenog vozača kao lica koje je odgovorno za štetu.

Oslobođenje od odgovornosti za štetu trećima

Član 44.

Vlasnik vozila – osiguranik – kao odgovorno lice za štetu trećim licima – iz člana 43. ovog zakona – za čije pokriće je dužan sklopiti ugovor o osiguranju, neće odgovarati za štetu trećim licima, ako dokaže:

- 1) da je šteta nastala isključivo radnjom (držanjem, postupkom) oštećenog lica kao trećeg lica koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao ni izbjeći, ni otkloniti,
- 2) da šteta potječe od nekog nepredvidivog uzroka koji se nalazio van prijevoznog sredstva, a koji se nije mogao spriječiti, izbjeći ili otkloniti (viša sila).

Djelomično oslobođenje od odgovornosti za štetu trećima

Član 45.

- (1) Ako vlasnik vozila – osiguranik – kao odgovorno lice za štetu iz člana 43. ovog zakona – za čije pokriće je dužan sklopiti ugovor o osiguranju – dokaže da je nastanku štete djelomično pridonijela treće lice – oštećeno lice – iz člana 43. ovog zakona – odgovornost vlasnika vozila odnosno osiguranika – a time i odgovornost osiguravatelja – za naknadu štete iz člana 43. ovog zakona – smanjuje se u razmjeru s doprinosom navedenog trećeg lica nastanku štete.
- (2) Ako vlasnik vozila – osiguranik – kao odgovorno lice dokaže da je nastanku štete djelomično pridonijelo treće lice, ono odgovara oštećenom licu solidarno s odgovornim licem – vlasnikom vozila odnosno osiguravateljem – pa je dužno snositi naknadu štete razmjerno težini svoje krivnje.
- (3) Društvo za osiguranje koje je na temelju stava (2) ovog član oštećenom licu nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa, kamatu i troškove od trećeg lica ako postoji njegova odgovornost za štetu i u okviru njegove odgovornosti.

Međusobni odštetni zahtjevi vlasnika vozila

Član 46.

Za štetu iz člana 32. ovog zakona, koja je prouzročena – oštećenom licu odnosno oštećenim licima – kao posljedica sudara ili međusobnog ometanja dvaju ili više vozila u upotrebi, odgovorno lice je:

- 1) vlasnik vozila odnosno osiguranik – koji je isključivo kriv za saobraćajnu nezgodu – pa oštećeno lice može podnijet odštetni zahtjev odgovornom

osiguravatelju za ukupan iznos štete koja mu je prouzročena u saobraćajnoj nezgodi,

- 2) svaki vlasnik vozila odnosno osiguranik – kada je krivnja za saobraćajnu nezgodu obostrana – prema drugom vlasniku razmjerno stepenu svoje krivnje, pa oštećena lica mogu podnijeti odštetni zahtjev odgovornom osiguravatelju umanjenu u razmjeru sa stepenom svoga doprinosa u nastanku ukupnog iznosa vlastite štete koja im je prouzročena u saobraćajnoj nezgodi,
- 3) svaki vlasnik vozila odnosno osiguranik – kada nema krivnje nijednoga – prema drugim vlasnicima u jednakim razmjerima, pa oštećena lica mogu podnijeti odštetni zahtjev odgovornom osiguravatelju umanjenu za ½ od ukupnog iznosa vlastite štete koja im je prouzročena u saobraćajnoj nezgodi.

GLAVA IV

OSIGURANJE ZRAČNOG PRIJEVOZNIKA, ODNOSNO OPERATERA ZRAKOPLOVA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM LICIMA I PUTNICIMA

Područje primjene

Član 47.

- (1) Odredbe ove glave Zakona odnose se na zračne prijevoznike odnosno operatere zrakoplova koji leti unutar, u, iz ili preko teritorija Federacije ili BiH i koji moraju imati važeći ugovor o osiguranju od odgovornosti za štete iz člana 48. st. (1) i (2) ovog zakona, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.
- (2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, zračni prijevoznik koji nije iz Federacije odnosno države stranke ECAA Sporazuma, odnosno čiji zrakoplov je registriran izvan teritorija neke od država stranaka ECAA Sporazuma i čiji letovi ne uključuju slijetanje na teritorij ili uzlijetanje s teritorija Federacije ili BiH nego samo vrše prelet preko teritorija Federacije ili BiH ne mora ugovorom o osiguranju imati pokrivena štete iz člana 48. st. (1) i (2) ovog zakona.

Dužnost sklapanja ugovora o osiguranju

Član 48.

- (1) Prijevoznik je dužan sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štete putnika za vrijeme prijevoza zbog štete na licima (tjelesna povreda i smrt) i imovinskog gubitka odnosno imovinskog gubitka nastalog zbog gubitka, uništenja ili oštećenja predane prtljage i tereta isključivo pod uvjetom da se nezgoda koja je uzrokovala štetu na licima i imovinski gubitak dogodila u zrakoplovu ili tokom ukrcaja ili iskrcaja odnosno predaje prtljage i/ili tereta prijevozniku od trenutka njihove isporuke ovlaštenom primatelju.
- (2) Zračni operater (nositelj pothvata u zračnom saobraćaju) je dužan sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu nastalu na zemlji zbog štete na licima (tjelesna povreda i smrt) i imovinskog gubitka trećih lica te za štetu naneseu prtljagi (stvarima) i teretu koju uzrokuje zrakoplov u letu, ili lica, ili stvari koje su

ispale, ili su izbačene iz zrakoplova u letu, osim ako se dokaže zrakoplov u letu, ili lica, ili prtljaga (stvari) koje su ispale, ili su izbačene iz zrakoplova u letu nisu bile uzrok štete.

- (3) Ugovor o osiguranju iz st. (1) i (2) ovog člana pokrivene su i štete koju uzrokuje lice koje je po nalogu prijevoznika ili zračnog operatera, ili za njegov račun, radilo na obavljanju prijevoza.
- (4) Smatra se da je zrakoplov pokretana motorom u letu, prema stavu (1) ovog člana, od trenutka pokretanja motora u svrhu voženja, odnosno uzlijetanja pa sve do trenutka zaustavljanja zrakoplov nakon slijetanja i prestanka rada motora nakon slijetanja, odnosno voženja.
- (5) Zračni prijevoznici i zračni operateri moraju osigurati svaki pojedini let, bez obzira je li zrakoplov koji se upotrebljava njihovo vlasništvo ili predmet nagodbe o leasingu bilo kojeg oblika, ili sporazuma o zajedničkom djelovanju ili o franšizi, o partnerstvu *code sharing* (zajedničko prodavanje mjesta na istom letu) ili bilo kojem drugom sporazumu iste prirode.
- (6) Ugovor o osiguranju iz st. (1) i (2) ovog člana ne mora pokrivati štete iz ovog stava ako se zrakoplov ne koristi u komercijalne svrhe.
- (7) Ugovorom o osiguranju iz st. (1) i (2) ovog člana pokrivene su i štete zbog rizika rata, terorizma, otmice, sabotáže, nezakonitog prisvajanja zrakoplova i građanske pobune.

Isključenje iz osiguranja

Član 49.

- (1) Obaveza sklapanja ugovora o osiguranju iz člana 48. st. (1) i (2) ne odnosi se na:
 - 1) državne zrakoplove kako su definirani u članu 3 (b) Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, potpisane u Chicagu 7. decembra 1944.,
 - 2) modele zrakoplova kojima MTOM iznosi do 20 kg,
 - 3) letjelice koje uzlijeću uz pomoć nogu [uključujući motorne parajedrilice i ovjesne jedrilice],
 - 4) vezane balone,
 - 5) zmajeve,
 - 6) padobrane (uključujući i one za uzlijetanje),
 - 7) zrakoplove, uključujući i jedrilice, kojima MTOM iznosi do 500 kg, i ultralake zrakoplove, koji:
 - a) se koriste u nekomercijalne svrhe, ili
 - b) se koriste za obuku pilota, lokalno, koji ne uključuju prelazak državne granice,
- (2) Izuzetno, obaveza sklapanja ugovora o osiguranju iz člana 48. st. (1) i (2) za rizik rata i terorizma odnosi se na zrakoplov, letjelicu i ultralaki zrakoplov iz tačke 7).

Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota

Član 50.

- (1) Obavezu društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju iz člana 48. st. (1) i (2) ovog zakona predstavlja osigurana svota važeća na dan štetnog događaja, ako ugovorom o osiguranju nije određena viša osigurana svota.
- (2) Najniža osigurana svota po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz stava 1. ovog člana iznosi:
 - 1) za pojedinog putnika.....250.000 SDR,
 - 2) za prtljagu.....1.131 SDR,
 - 3) za teret, po kg.....19 SDR.
 - 4) za štete trećim licima:
 - a) za letjelice koje polijeću s nogu10.000 SDR,
 - b) za slobodne balone s posadom20.000 SDR,
 - c) za zrakoplove kojima MTOM iznosi:

Kateg.	MTOM (kg)	Najniže osiguranje u mil. SDR-a
1.	< 500	0,75
2.	< 1 000	1,50
3.	< 2 700	3,00
4.	< 6 000	7,00
5.	< 12 000	18,00
6.	< 25 000	80,00
7.	< 50 000	150,00
8.	< 200 000	300,00
9.	< 500 000	500,00
10.	iznad 500 000	700,00

- (3) Izuzetno od odredbe stava (2) tačke 1) ovog člana, najniža osigurana svota po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz člana 51. st. (1) i (2) ovog zakona za zrakoplove kojima MTOM iznosi 2.700 kg ili manje koji se ne koristi u komercijalne svrhe za pojedinog putnika iznosi 100.000 SDR.
- (4) Vrijednost najnižih osiguranih svota propisana člancima 21. do 23. Montrealske konvencije podložna je reviziji svakih pet godina, s obzirom na promjenu u stopi inflacije koja je ostvarena u tom razdoblju. Ako je faktor inflacije prerastao 10 posto, depozitar obaveštava države stranke o reviziji ograničenja odgovornosti.

Revizija stupa na snagu šest mjeseci nakon što su države stranke obaviještene, osim u slučaju ako je većina država stranaka u roku od tri mjeseca, nakon izvještavanja od strane depozitara izrazila svoje neslaganje.

Oslobođenje od odgovornosti za štete zračnog operatera koju zrakoplov u letu nanese na zemlji

Član 51.

Operater zrakoplova kao odgovorno lice za štetu iz člana 48. stav (2) ovog zakona – za čije pokriće je dužan sklopiti ugovor o osiguranju – neće odgovarati za štetu, ako dokaže:

- 1) da je šteta nastala radnjom oštećenog lica i/ili lica koje je radilo po nalogu i za račun oštećenog lica,
- 2) da je šteta nastala radnjom trećeg lica,
- 3) da je šteta nastala od nekog uzroka koji se nalazio izvan zrakoplova, a čije se djelovanje nije moglo predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

Djelomično oslobođenje od odgovornosti za štete zračnog operatera koju zrakoplov u letu nanese na zemlji

Član 52.

- (1) Ako operater zrakoplova kao odgovorno lice za štete iz člana 48. stav (2) ovog zakona – za čije pokriće je dužan sklopiti ugovor o osiguranju – dokaže da je nastanku štete djelomično pridonijelo oštećeno lice i/ili lice koje je radilo po nalogu ili za račun oštećenog lica, odgovornost odgovornog lica za naknadu štete, iz člana 48. stav (2) ovog zakona – operatera zrakoplova – smanjuje se u razmjeru s doprinosom navedenih lica u nastanku štete.
- (2) Ako operater zrakoplova kao odgovorno lice dokaže da je nastanku štete djelomično pridonijela treće lice, ono odgovara oštećenom licu solidarno s odgovornim licem – operater zrakoplova – a dužno je snositi naknadu štete, razmjerno težini svoje krivnje.
- (3) Društvo za osiguranje koje je na temelju stava (2) ovog člana oštećenom licu nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa, kamatu i troškove od trećeg lica ako postoji njegova odgovornost za štetu i u okviru njegove odgovornosti.

Neovlašteno korištenje zrakoplova

Član 53.

- (1) Ako je operateru zrakoplova – kao odgovornom licu – zrakoplov oduzet na nezakonit način, za štetu koja od njega potječe trećim licima, odgovara neovlašteni korisnik umjesto operatera zrakoplova i jednako kao operater zrakoplova.
- (2) Operater zrakoplova sa neovlaštenim korisnikom odgovara prema trećim licima, solidarno ako je svojom krivnjom ili krivnjom lica koja su se trebala brinuti o zrakoplovu, omogućio neovlašteno korištenje zrakoplova.

- (3) Ako je štetu – iz člana 48. stav (2) ovog zakona – prouzročio neovlašteni korisnik, oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev prema odgovornom osiguravatelju.
- (4) Neovlašteni korisnik smatra se:
- 1) lice koja je u vrijeme štetnog događaja bez saglasnosti operatera zrakoplova upotrijebilo zrakoplov, a nije kod njega zaposlenu u vezi s upotrebom zrakoplova,
 - 2) niti joj je zrakoplovni operater zrakoplov predao u posjed.
- (5) Društvo za osiguranje koje je oštećenom licu isplatilo štetu ima pravo od lica koja je odgovorno za štetu na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete, kamata i troškova.

Odgovornost za štetu kao posljedicu sudara ili međusobnog ometanja zrakoplova

Član 54.

- (1) Za štetu iz člana 48. stav (2) ovog zakona, koja nastane – trećem licu – kao posljedica sudara ili međusobnog ometanja dvaju ili više zrakoplova, te za štetu koju zajednički nanese dva ili više zrakoplova, odgovaraju solidarno sve odgovorna lica – operateri zrakoplova – pa oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev osiguravatelju jednog ili drugog operatera zrakoplova.
- (2) Društvo za osiguranje koje je na temelju stava (1) ovog člana oštećenom licu nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa, kamatu i troškove od osiguravatelja drugog odnosno drugih zrakoplova ako postoji odgovornost njegovog osiguranika za štetu i u okviru njegove odgovornosti.

Primjena pojedinih odredbi ovog zakona

Član 55.

- (1) Odredbe glave II. ovog zakona na odgovarajući se način primjenjuju na osiguranje zrakoplova od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima i putnicima osim ako je odredbama ove glave izričito propisano drukčije.
- (2) Odredbe ovog zakona o naknadi štete nastale upotrebom neosiguranog vozila, o naknadi štete nastale upotrebom nepoznatog vozila, o naknadi štete u slučaju stečaja društva za osiguranje, o međunarodnoj ispravi o osiguranju vozila strane registracije, o dokazu postojanja međunarodne iz glave VII i VIII na odgovarajući se način primjenjuju na osiguranje zrakoplova od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima i putnicima.

GLAVA V
OSIGURANJE VLASNIKA BRODICE ODNOSNO JAHTE OD ODGOVORNOSTI
ZA ŠTETU NANESENU TREĆIM LICIMA

Dužnost sklapanja ugovora o osiguranju

Član 56.

- (1) Vlasnik brodice odnosno jahte čija je snaga porivnih motora veća od 15 kW, a koja po propisima o registraciji brodice mora biti upisana u registar brodice odnosno jahti, dužan je sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju upotrebom brodice odnosno jahte može nanijeti trećim licima – izvan broda – štete na licima (tjelesne povrede i smrti) i imovinskog gubitka (zbog posljedica štete na licima).
- (2) Vlasnik strane brodice odnosno jahte koja ulazi u teritorijalno more ili druge vode Federacije ili BiH mora imati važeći ugovor o osiguranju od odgovornosti za štete iz stava (1) ovog člana, osim ako ne postoji druga odgovarajuća garancija za naknadu štete ili ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Suosigurana lica

Član 57.

Pored korisnika brodice odnosno jahte, osiguranje pokriva odgovornost za štete koje uzrokuju lica koja voljom vlasnika rade prilikom upotrebe brodice odnosno jahte, kao i lica koja se prevoze brodicom odnosno jahtom.

Teritorijalna valjanost osiguranja

Član 58.

Osiguravajuće pokriće po ugovoru o osiguranju – iz člana 56. ovog zakona – se primjenjuje za štete nastale na teritoriju Federacije ili BiH i na području zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Federacije ili BiH.

Treća lica

Član 59.

Trećim licima iz člana 56. stav (1) ovog zakona ne smatraju se:

- 1) lica koja se nalaze na brodici odnosno jahti kojom je prouzročena šteta, i
- 2) lica koja se nalaze na drugoj brodici, jahti, brodu odnosno drugom plovnom objektu.

Odgovornost za štetu na licima
i imovinski gubitak

Član 60.

- (1) Za štete na licima (tjelesne povrede i smrti) i imovinskog gubitka (zbog posljedica štete na licima) kupaca i drugih lica u moru i drugim vodama koje prouzroči

brodica odnosno jahta odgovara vlasnik brodice odnosno jahte, te lice koje u trenutku događaja upravlja brodicom odnosno jahtom odnosno odgovorni osiguravatelj – društvo za osiguranje kod kojeg je vlasnik brodice odnosno jahte sklopio ugovor o osiguranju iz člana 56. ovog zakona – na temelju objektivne činjenice da je šteta prouzročena, odnosno:

- 1) ako je šteta na licima i imovinski gubitak prouzročena u području koje je proglašeno kupalištem ili u kojem je zabranjena plovidba – ako se ne dokaže da je oštećeno lice prouzročilo štetu svojom namjerom ili grubom nepažnjom,
- 2) ako je šteta na licima i imovinski gubitak prouzročena na području u kojemu su zabranjeni pojedini načini ili sredstva plovidbe (npr. vožnja gliserom, skijanje, prekoračenje brzine), a tjelesna povreda odnosno smrt, nastupila za obavljanja zabranjenog načina ili zabranjenim sredstvima plovidbe – ako se ne dokaže da je oštećeno lice prouzročilo štetu svojom namjerom ili grubom nepažnjom,
- 3) ako je šteta na licima i imovinski gubitak prouzročena u morskom pojasu do 150 metara od obale, a taj pojas ne ide u područje navedeno u tač. 1), 2) i 4) ovog stava – ako se ne dokaže da je tjelesna povreda ili smrt prouzročena višom silom, namjerom ili grubom nepažnjom povrijeđenog odnosno usmrćenog lica.

Izuzetno, ako oštećeno lice dokaže da je vlasnik brodice odnosno jahte kriv za tjelesnu povredu ili smrt, odnosno štetu prouzročio namjerno ili nepažnjom:

- 4) ako je tjelesna povreda ili smrt uzrokovana u lukama, na prilazima luka, na uobičajenim plovnim putevima, na području koje se isključivo koristi za sportsku i sličnu plovidbu (kao što su veslačke i jedriličarske regate, skijanje i sl.) i na području udaljenom više od 150 metara od obale, a nije riječ o području iz tačke 2) ovog stava.

Neovlašteno korištenje brodice odnosno jahte

Član 61.

- (1) Ako je vlasniku brodice odnosno jahte – kao odgovornom licu – brodica odnosno jahta oduzeta na nezakonit način, za štetu koja od njega potječe trećim licima, odgovara neovlašteni korisnik umjesto vlasnika brodice odnosno jahte i jednako kao lice koje je u trenutku događaja upravljalo brodicom odnosno jahtom.
- (2) Lice koja je u trenutku događaja upravljalo s brodicom odnosno jahtom s neovlaštenim korisnikom odgovara prema trećim licima, solidarno.
- (3) Ako je štetu – iz člana 56. stav (1) ovog zakona – prouzročio neovlašteni korisnik, oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev prema odgovornom osiguravatelju.
- (4) Društvo za osiguranje koje je oštećenom licu isplatilo štetu ima pravo od lica koje je odgovorno za štetu na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete, kamata i troškova.

Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota

Član 62.

- (1) Obaveze društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju iz člana 56. stav (1) ovog zakona predstavlja osigurana svota važeća na dan štetnog događaja, ako ugovorom o osiguranju nije određena viša osigurana svota.
- (2) Najniža osigurana svota po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz člana 56. stav (1) ovog zakona iznosi 500.000,00 KM.
- (3) Ako ima više oštećenih lica a ukupna štete prelazi iznos ugovorene svote, prava oštećenih lica prema društvu za osiguranje razmjerno se smanjuje.
- (4) Društvo za osiguranje koje je isplatilo jednom oštećenom licu iznos veći od onoga koji mu pripada s obzirom na razmjerno sniženje naknade, jer unatoč poduzetim mjerama nije moglo znati da postoje i druga oštećena lica, ostaje u obavezi prema tim drugim licima samo do visine iznosa iz stava (2) ovog člana.
- (5) Odluku o povećanju osigurane svote iz stava (2) ovog člana donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog Nadzornog tijela.
- (6) Odluka iz stava (5) ovog člana objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Isključenje iz osiguranja i gubitak prava iz osiguranja

Član 63.

Odredbe ovog zakona o isključenju iz osiguranja i gubitku prava iz osiguranja iz Glave III, tačka III-1., na odgovarajući način primjenjuju se i u ovoj glavi Zakona, osim ako je odredbama ove glave izričito propisano drukčije.

Primjena pojedinih odredbi ovog zakona

Član 64.

- (1) Odredbe glave II ovog zakona na odgovarajući se način primjenjuju na osiguranje vlasnika brodice odnosno jahte od odgovornosti za štetu nanesenu trećim licima.
- (2) Odredbe ovog zakona o naknadi štete nastale upotrebom neosiguranog vozila, o naknadi štete nastale upotrebom nepoznatog vozila, o naknadi štete u slučaju stečaja društva za osiguranje, o međunarodnoj ispravi o osiguranju vozila strane registracije, o dokazu postojanja međunarodne isprave iz glave VII i VIII na odgovarajući se način primjenjuju na osiguranje vlasnika brodice odnosno jahte od odgovornosti za štetu nanesenu trećim licima.
- (3) Odredbe ove glave Zakona na odgovarajući se način primjenjuju na odgovornost vlasnika motornog čamca pri plovidbi unutarnjim vodama Federacije i BiH.

GLAVA VI
OBAVEZNA OSIGURANJA PUTNIKA U JAVNOM PRIJEVOZU OD POSLJEDICA
NESRETNOG SLUČAJA

Obaveza sklapanja ugovora o osiguranju

Član 65.

- (1) Vlasnici prijevoznih sredstava koja se koriste za prijevoz putnika u javnom prijevozu dužni su sklopiti ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja.
- (2) Ugovor iz stava (1) ovog člana dužni su sklopiti:
 - 1) vlasnici autobusa kojima se obavlja javni prijevoz u gradskom, međugradskom i međunarodnom linijskom i vanlinijskom saobraćaju,
 - 2) vlasnici autobusa koji prevoze radnike na posao i s posla te autobusa kojim se prevoze turisti,
 - 3) vlasnici taksi automobila i rent-a-car vozila kad se iznajmljuju s vozačem,
 - 4) vlasnici željezničkih vozila za prijevoz putnika,
 - 5) vlasnici svih vrsta pomorskih, jezerskih i riječnih plovila, uključujući skele i splavove, koji na redovnim linijama slobodno prevoze putnike, uključujući krstarenje i prijevoz turista,
 - 6) vlasnici svih vrsta plovila iz tačke 5) ovog člana koja se iznajmljuju s najmanje jednim članom posade,
 - 7) zračni prijevoznici, odnosno operatori zrakoplova kojima se obavlja prijevoz lica i stvari u javnom zračnom saobraćaju,
 - 8) vlasnici svih ostalih prijevoznih sredstava, bez obzira na vrstu pogona, kojima se uz naplatu prijevoza prevoze putnici u javnom prijevozu.

Putnici u prijevoznom sredstvu javnog prijevoza

Član 66.

- (1) Putnicima se smatraju lica koja se radi putovanja nalaze u jednom od prijevoznih sredstava određenih za obavljanje javnog prijevoza, bez obzira na to jesu li već kupile voznu kartu, a također i lica koja se nalaze u krugu stanice, pristaništa i zrakoplovne luke ili u neposrednoj blizini prijevoznog sredstva prije ukrcavanja, odnosno nakon iskrcavanja, koja su namjeravala putovati određenim prijevoznim sredstvom ili su njime putovala, osim lica koja su zaposlena na prijevoznom sredstvu.
- (2) Putnicima iz stava (1) ovog člana smatraju se i lica koja imaju pravo na besplatnu vožnju.
- (3) Licima osiguranim po ovom zakonu pruža se osiguravajuće pokriće bez obzira na godine života, njihovo zdravstveno stanje i opću radnu sposobnost.
- (4) Duševno bolesna lica i lica lišena poslovne sposobnosti također su osigurana pod uvjetom da imaju status putnika sukladno stavu (1) ovog člana i da se nesretni

slučaj dogodio u prijevoznom sredstvu javnog prijevoza.

- (5) Dokaz da je neko lice bilo putnik u prijevoznom sredstvu javnog prijevoza pada na teret korisnika osiguranja.
- (6) Putnik iz stava (1) ovog člana je i svako lice koje se u zrakoplovu iz člana 67. stav (2) tačke 7) ovog zakona nalazi uz pristanak zračnog prijevoznika, odnosno operatora zrakoplova, osim članova letачke i kabinske posade zrakoplova koji su u službi za vrijeme leta zrakoplova.

Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota

Član 67.

- (1) Obavezu društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju iz člana 65. stav (1) ovog zakona predstavlja osigurana svota važeća na dan štetnog događaja, ako ugovorom o osiguranju nije određena viša osigurana svota.
- (2) Najniža osigurana svota po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz člana 65. ovog zakona za prijevozno sredstvo iz člana 65. stav (2) tač. 1) do 8) ovog zakona po jednom putniku iznosi:
 - a) za slučaj smrti.....7.000,00 KM,
 - b) za slučaj trajne invalidnosti14.000,00 KM.
- (3) Odluku o povećanju osigurane svote iz stava (2) ovog člana donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog Nadzornog tijela.
- (4) Odluka iz stava (3) ovog člana objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Pravo na naknadu štete

Član 68.

- (1) Putnik kojemu se dogodi nesretni slučaj, odnosno određeni korisnik u slučaju smrti putnika, ima pravo zahtijevati da društvo za osiguranje kod kojega je sklopljeno osiguranje neposredno njemu izvrši svoju obavezu iz ugovora o osiguranju.
- (2) Ako je za nastalu štetu odgovoran vlasnik prijevoznog sredstva koji je sklopio ugovor o osiguranju putnika u javnom prijevozu, u naknadu štete koja pripada oštećenom licu na temelju osiguranja od automobilske odgovornosti ne uračunava se iznos koji pripada oštećenom licu po osnovi obaveznog osiguranja putnika u javnom prijevozu.

Naknada štete neosiguranim putnicima

Član 69.

Ako vlasnik prijevoznog sredstva nije sklopio ugovor o osiguranju putnika sukladno odredbama ovog zakona, a dogodio se nesretni slučaj, putnik odnosno lice koje bi bilo korisnik osiguranja, u slučaju da je ugovor o osiguranju bio sklopljen, može isplatu osiguranog iznosa zahtijevati od Garancijskog fonda FBiH.

Određivanje postotka trajne invalidnosti

Član 70.

Za određivanje postotka trajne invalidnosti osiguranika kao posljedice nesretnog slučaja (nezgode) koriste se Medicinska tablica – Prilog II ovog zakona.

Isključenje obaveze osiguravatelja

Član 71.

- (1) Isključene su u potpunosti sve obaveze osiguravatelja, ako je slučaj nastao:
- 1) zbog potresa,
 - 2) zbog ratnih događaja, neprijateljstva ili ratu sličnih radnji, građanskog rata, revolucije, pobune, ustanka ili građanskih nemira koji nastanu iz takvih događaja, sabotáže ili terorizma počinjenog iz političkih pobuda, nasilja ili drugih sličnih događaja u kojima je sudjelovao osiguranik,
 - 3) zbog pokušaja ili izvršenja samoubistva osiguranika,
 - 4) pri pripremanju, pokušaju ili izvršenju kaznenog djela kao i pri bijegu poslije takve radnje,
 - 5) zbog djelovanja alkohola, opojnih droga te psihoaktivnih lijekova i drugih psihoaktivnih tvari na osiguranika, a takvo je stanje bilo u uzročnoj vezi s nastankom nesretnog slučaja.
- (2) Obaveza osiguravatelja ne postoji ako se tokom putovanja dogodi nesretni slučaj u prijevoznom sredstvu u javnom prijevozu kojim nije bio dopušten prijevoz po Zakonu o sigurnosti saobraćaja na cestama i drugim propisima kojima se uređuje ovo pitanje, uz uvjet da je putnik za to znao ili morao znati. U slučaju sumnje da li je vožnja bila dozvoljena tim prijevoznim sredstvom, mjerodavno je mišljenje nadležnog saobraćajnog tijela.

GLAVA VII

BIRO ZELENE KARTE U BOSNI I HERCEGOVINI

Javne ovlasti

Član 72.

- (1) BZKBiH je udruženje društava za osiguranje koja se u BiH bave poslovima osiguranja od automobilske odgovornosti i kao nacionalni ured predstavlja u Sistemu zelene karte osiguravajuća društva BiH kako je to definirao Savjet biroa Kretskim sporazumom.
- (2) BZKBiH je neprofitna i nevladina organizacija koja svoje ciljeve ostvaruje na cijelom području BiH.
- (3) BHBZK obavlja slijedeće javne ovlasti:

- 1) poslove nacionalnog biroa zelene karte i druge poslove koji proizlaze iz međunarodnog sporazuma o osiguranju vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim licima,
- 2) izdaje i opskrbljuje svoje članove zelenom kartom osiguranja, daje garanciju po obavezama za izdate zelene karte, vodi evidenciju o izdanim zelenim kartama te daje odobrenje za sklapanje korespondentskih ugovora i vodi evidenciju i kontrolu istih,
- 3) predstavlja društva za osiguranje pred državnim i drugim nadležnim tijelima u zemlji i međunarodnim institucijama Sistema zelene karte osiguranja,
- 4) garantira za naknadu šteta nastalih izvan teritorija BiH u nekoj od država članica Sistema zelene karte odnosno država članica garantuje za naknadu šteta nastalih izvan teritorija BiH u nekoj od država članica Sistema zelene karte odnosno država članica Multilateralnog sporazuma od osiguranih i neosiguranih vozila koja se uobičajeno nalaze u BiH sukladno Kretskom sporazumu, Multilateralnom sporazumu te drugim međunarodnim sporazumima,
- 5) garantuje za naknadu šteta koje na teritoriju BiH počine vozači strane registracije bilo da su vozila osigurana ili neosigurana,
- 6) povjerava svojim članicama obradu odštetnih zahtjeva i obavlja kontrolu njihovog rada radi postizanja najboljeg i jedinstvenog postupanja,
- 7) vodi Informacijski centar i Registar štetnih događaja,
- 8) vodi poslove provođenja graničnog osiguranja od automobilske odgovornosti,
- 9) vodi poslove statistike osiguranja,
- 10) utvrđuje visinu doprinosa koji uplaćuju društva za osiguranje radi osiguranja sredstava za izvršenje poslova BZKBiH-a povjerenih ovim zakonom,
- 11) obavlja druge poslove vezane za poslove međunarodnog povezivanja iz područja osiguranja i reguliranja šteta prouzrokovanih motornim vozilom, te poslove utvrđene ovim zakonom i statutom.

Međunarodna isprava o osiguranju vozila strane registracije

Član 73.

- (1) Vozač koji vozilom strane registracije ulazi na teritorij BiH mora imati valjanu međunarodnu ispravu o osiguranju od automobilske odgovornosti koje vrijedi na teritoriju Evropske unije odnosno na teritoriju država članica Multilateralnog sporazuma ili neki drugi dokaz o postojanju takvog osiguranja, koje pokriva štete najmanje do iznosa iz člana 38. stav (2) ovog zakona.
- (2) Granična policija ovlaštena je kontrolirati ispunjavanje uvjeta iz stava (1) ovog člana.

Dokazi postojanja međunarodne isprave

Član 74.

- (1) Međunarodnim ispravama i dokazima iz člana 73. stav (1) ovog zakona smatra se službena registarska tablica koju nosi vozilo koje je uobičajeno stacionirano na području države čiji je nacionalni ured potpisnik Multilateralnog sporazuma odnosno valjana zelena karta izdana za vozilo koje potječe iz države čiji nacionalni ured za osiguranje nije potpisnik Multilateralnog sporazuma, te druge isprave i dokazi čiju valjanost priznaje BZKBiH.
- (2) Valjanost međunarodnih isprava i dokaza BZKBiH priznaje obavještanjem tijela ovlaštenog za nadzor granice BiH.
- (3) Priznavanje valjanosti međunarodnih isprava i dokaza uključuje i garanciju BZKBiH za obaveze utemeljene tim ispravama i dokazima, a najviše do iznosa iz člana 38. stav (2) ovog zakona.

Pravo na naknadu štete od osiguranog stranog vozila

Član 75.

- (1) Oštećeno lice kojem je u BiH nanesena šteta upotrebom vozila strane registracije za koje postoji valjana međunarodna isprava ili dokaz o postojanju osiguranja od automobilske odgovornosti iz člana 73. stav (1) ovog zakona može podnijeti odštetni zahtjev BZKBiH-u.
- (2) U slučaju štete nanesene upotrebom vozila iz stava (1) ovog člana BHBZK garantira za obaveze najviše do iznosa iz člana 38. stav (2) ovog zakona, a ako je za vozilo strane registracije ugovorom o osiguranju ugovoren veći iznos, BZKBiH garantira do visine ugovorenog iznosa osiguravajućeg pokrića.
- (3) Obradu i isplatu šteta iz stava (1) ovog člana BZKBiH povjerava svojim članovima – društvima za osiguranje – ili Garancijskom fondu FBiH ili RS na temelju posebnog sporazuma.
- (4) Društvo za osiguranje ili Garancijski fond FBiH ili RS dužni su obraditi i likvidirati odštetni zahtjev sukladno međunarodnim sporazumima o obaveznom osiguranju od automobilske odgovornosti.

Granično osiguranje od automobilske odgovornosti

Član 76.

- (1) Vozač vozila strane registracije koji nema valjanu međunarodnu ispravu ili dokaz o postojanju osiguranja od automobilske odgovornosti iz člana 73. stav (1) ovog zakona dužan je sklopiti ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti (granično osiguranje) koje vrijedi na teritoriju država članica Evropske unije odnosno na teritoriju država članica Multilateralnog sporazuma s važnošću za vrijeme njegovog boravka na teritoriju države članice Evropske unije odnosno država članica Multilateralnog sporazuma, a najmanje na 15 dana.
- (2) Za provedbu osiguranja iz stava (1) ovog člana nadležan je BZKBiH.

- (3) Ako vozač vozila iz stava (1) ovog člana prije ulaska na teritorij Bosne i Hercegovine ne sklopi ugovor o osiguranju iz stava (1) ovog člana, onemogućit će se ulazak vozila zajedno s vozačem na teritorij BiH.
- (4) Ispunjenje obaveza vozača vozila strane registracije iz stava (1) ovog člana nadzire lice ovlašteno za nadzor granice BiH.
- (5) Ako lice ovlašteno za nadzor u saobraćaju utvrdi prilikom nadzora da vozač nema valjanu međunarodnu ispravu ili dokaz o postojanju osiguranja od automobilske odgovornosti iz stava (1) ovog člana, spriječit će daljnju upotrebu vozila i naložiti sklapanje ugovora o osiguranju od automobilske odgovornosti iz stava (1) ovog člana.

Pravo na naknadu štete po osnovi graničnog osiguranja

Član 77.

- (1) Oštećeno lice koje je šteta nanesena upotrebom vozila strane registracije koje je osigurano u skladu sa članom 76. stav (1) ovog zakona može podnijeti odštetni zahtjev osiguravatelju koji je izdao policu osiguranja ili BZKBiH-u.
- (2) Oštećeno lice ima pravo zahtijevati naknadu štete najviše do iznosa iz člana 38. stav (2) ovog zakona.
- (3) Ako je oštećeno lice odštetni zahtjev iz stava (1) ovog člana podnijelo društvu za osiguranje koje je izdalo policu osiguranja, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe glave II i III ovog zakona.
- (4) Ako je oštećeno lice odštetni zahtjev iz stava (1) ovog člana podnijelo BZKBiH-u na odgovarajući se način primjenjuju odredbe glave II, II i VIII ovog zakona.

Statistički i drugi podaci

Član 78.

- (1) BZKBiH i društva za osiguranje dužni su prikupljati, obrađivati i voditi statističke i druge podatke o osiguranjima iz člana 2. stav (1) ovog zakona.
- (2) Statistički podaci iz stava (1) ovog člana naročito su podaci o osiguranicima, štetnim događajima, procjeni i likvidaciji šteta.
- (3) BZKBiH i društva za osiguranje dužni su podatke iz stava (1) ovog člana obrađivati primjenom statističkih standarda osiguranja, sukladno propisima o zaštiti ličnih podataka i propisima o zaštiti podataka.
- (4) BZKBiH propisuje sadržaj i oblik podataka iz stava (1) ovog člana te način i rokove dostavljanja podataka.
- (5) BZKBiH je dužan podatke iz stava (1) ovog člana dostaviti nadzornom tijelu na njegov zahtjev.

Nadzor na poslovanjem BZKBiH

Član 79.

(1) Nadzor nad obavljanjem javnih ovlasti od strane BZKBiH – provodi Agencija za osiguranje BiH.

Ako ministarstvo nadležno za poslove finansija utvrdi da se javna ovlast ne obavlja u skladu sa međunarodnim sporazumom i ovim zakonom, naložit će da se utvrđene nepravilnosti otklone u određenom roku.

(2) BZKBiH sastavlja obračun prihoda i rashoda koji se odnosi na obavljanje javnih ovlasti i dostavlja ga ministarstvu nadležnom za poslove finansija iz stava (1) BZKBiH podnosi ministarstvu nadležnom za poslove finansija iz stava (1) godišnji izvještaj o obavljanju javnih ovlasti najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Informacijski centar

Član 80.

Informacijski centar uspostavlja se u okviru BZKBiH-a radi što učinkovitijeg ostvarivanja odštetnog zahtjeva na osnovi šteta nastalih u saobraćajnim nezgodama upotrebom vozila.

Registar podataka

Član 81.

(1) Informacijski centar iz člana 80. ovog zakona:

- 1) prikuplja podatke i vodi registar podataka,
- 2) omogućuje uvid u podatke iz tačke 1) ovog stava,
- 3) pruža pomoć oštećenim licima pri prikupljanju podataka iz registra iz tačke 1) ovog stava i prikupljanju podataka iz registara informacijskih centara drugih država članica Sistema zelene karte odnosno država članica Multilateralnog sporazuma.

(2) Registar iz stava (1) tačke 1) ovog člana sadrži podatke o:

- 1) registarskim oznakama, vrstama, markama, tipovima te brojevima šasija vozila registriranih u BiH,
- 2) brojevima polica osiguranja od automobilske odgovornosti za vozila iz tačke 1) ovog stava,
- 3) datumima prestanka važenja osiguravajućeg pokrića na temelju ugovora o osiguranju od automobilske odgovornosti,
- 4) nazivima i sjedištima društava za osiguranje koja pružaju osiguravajuće pokriće na temelju polica osiguranja iz tačke 3) ovog stava,
- 5) imenu i prezimenu (odnosno nazivu), datumu rođenja, stalnom i privremenom prebivalištu osiguranika,
- 6) imenima i adresama odnosno sjedištima predstavnika koje su sukladno članu 85. ovog zakona imenovala društva za osiguranje iz Federacije ili RS u drugim državama članicama Sistema zelene karte odnosno državama članicama Multilateralnog sporazuma,

- (4) Podaci iz stava (2) ovog člana prikupljaju se od društava za osiguranje i evidencije registriranih vozila u BiH.
- (5) Na zahtjev oštećenog lica podatke iz stava (2) ovog člana BZKBiH će zatražiti i iz registara informacijskih centara drugih država članica Sistema zelene karte odnosno država članica Multilateralnog sporazuma.
- (6) Društvo za osiguranje i tijelo koje vodi evidenciju registriranih vozila u BiH dužni su redovno dostavljati podatke BZKBiH-u.

Razdoblje pohrane podataka

Član 82.

Podatke iz člana 81. stav (2) tač. 1), 2), 3), 4) i 5) ovog zakona Informacijski centar čuva najmanje sedam godina od dana objave (isteka) registracije vozila ili prestanka važenja ugovora (police) osiguranja.

Obrada podataka

Član 83.

- (1) Informacijski centar mora svim oštećenim licima te drugim sudionicima bilo koje saobraćajne nezgode omogućiti uvid u podatke i korištenje podataka sukladno ovom zakonu.
- (2) Obrada i čuvanje podataka, omogućavanje uvida u podatke i korištenje podataka koji su po svojoj prirodi lični podaci, mora se obavljati sukladno odredbama Direktive 95/46/EC.

Ovlašteni predstavnik za rješavanje odštetnih zahtjeva

Član 84.

- (1) Ovlašteni predstavnik za rješavanje odštetnih zahtjeva na temelju osiguranja od automobilske odgovornosti (u daljem tekstu: predstavnik) je lice koje u ime i za račun odgovornog osiguravatelja prikuplja informacije, poduzima mjere potrebne za rješavanje šteta te u državi stalnog prebivališta oštećenog lica obavlja odgovarajuće isplate u slučaju šteta nastalih zbog saobraćajne nezgode u državi članici Sistema zelene karte odnosno državi članici Multilateralnog sporazuma koja nije država stalnog prebivališta oštećenog lica a prouzročenih upotrebom vozila koja su osigurana i uobičajeno stacionirana u nekoj od država članica Sistema zelene karte odnosno državi članici Multilateralnog sporazuma različitoj od države stalnog prebivališta oštećenog lica.
- (2) Predstavnik mora imati sve potrebne ovlasti za zastupanje društva za osiguranje u odnosu na oštećena lica i državna tijela, te u toj državi mora imati poslovno sjedište odnosno stalno prebivalište.
- (3) Predstavnik mora biti osposobljen za obradu odštetnih zahtjeva na službenom jeziku države za koju je imenovan.
- (4) Predstavnik može raditi za jedno društvo ili za više društava za osiguranje.

- (5) Bez obzira na odredbu stava 1. ovog člana, oštećeno lice može odštetni zahtjev ostvarivati direktno od prouzročitelja saobraćajne nezgode ili odgovornog osiguravatelja.
- (6) Pravno lice iz člana 31. ovog zakona te druga pravna lica na koja su na temelju ovog zakona prenijeta prava oštećenog lica na naknadu, nemaju pravo ostvarivati naknadu štete od predstavnika.
- (7) Imenovanje predstavnika za odštetne zahtjeve ne predstavlja samo po sebi otvaranje filijale u smislu člana 1(b) Direktive 92/49/EEC, a predstavnik za odštetne zahtjeve ne smatra se poslovnim nastanom u smislu člana 2. tačke (c) Direktive 88/357/EEC ili poslovnim nastanom u smislu Uredbe (EC) 44/2001.

Imenovanje predstavnika

Član 85.

- (1) Društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja od automobilske odgovornosti na teritoriju BiH, može u drugim državama članicama Sistema zelene karte odnosno državama članicama Multilateralnog sporazuma imenovati ovlaštene predstavnike.
- (2) Društvo za osiguranje putem Informacijskog centra izvješćuje informacijske centre drugih država članica Sistema zelene karte odnosno država članica Multilateralnog sporazuma o imenima i adresama predstavnika.
- (3) Na postupak i rješavanje odštetnih zahtjeva oštećenih lica podnesenih predstavniku na odgovarajući način se primjenjuju odredbe člana 21. ovog zakona.

Mjerodavno pravo i sudska nadležnost

Član 86.

Sistem imenovanja predstavnika u državama članicama Sistema zelene karte odnosno državama članicama Multilateralnog sporazuma ne utječe na materijalno pravo koje se primjenjuje pri obradi konkretnih odštetnih zahtjeva, niti mijenja sudsku nadležnost.

Registar štetnih događaja

Član 87.

- (1) Registar štetnih događaja uspostavlja se u okviru BZKBiH radi pružanja informacija o štetnim događajima za vozilo osiguranika za razdoblje od posljednjih pet godina.
- (2) Za potrebe registra štetnih događaja iz stava (1) ovog člana, društva za osiguranje su dužna dostaviti BZKBiH-u sve potrebne podatke o štetnim događajima iz zaključenih ugovora o osiguranju za svako vozilo i osiguranika.
- (3) Potvrdu o štetnom događaju za vozilo osiguranika iz stava (1) ovog člana izdaje društvo za osiguranje kod kojeg je osiguranik imao zadnji ugovor o osiguranju u roku od 15 dana od dana prijema pisanog zahtjeva.

GLAVA VIII
GARANCIJSKI FOND ZA ZAŠTITU ŽRTAVA U SAOBRAĆAJU U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE

Garancijski fond Federacije Bosne i Hercegovine

Član 88.

- (1) Garancijski fond FBiH ima svojstvo pravnog lica, koje stječe danom upisa u sudski registar.
- (2) Članovi GFFBiH su društva za osiguranje koja u Federaciji obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju, bez obzira imaju li registrirano sjedište u Federaciji, RS ili izvan BiH.
- (3) Sjedište GFFBiH je u Sarajevu.
- (4) Nadzor nad poslovanjem GFFBiH vrši Nadzorno tijelo.

Obaveze Garancijskog fonda

Član 89.

- (1) GFFBiH se osniva radi ekonomske zaštite, oštećenih lica iz saobraćajnih nezgoda najmanje do minimalnih svota obaveznog osiguranja za imovinske gubitke i štete na licima – koje su propisane ovim zakonom, za svaku pojedinu vrstu obaveznog osiguranja – prouzročene upotrebom prijevoznih sredstava na teritoriju Federacije i to:
 - 1) putnika u javnom prijevozu kada vlasnik prijevoznog sredstva koje služi za prijevoz putnika suprotno odredbi članu 65. ovog zakona nije sklopio ugovor o osiguranju putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja,
 - 2) trećih oštećenih lica (i uvjetno putnika) u slučajevima kada je šteta pričinjena upotrebom neosiguranog vozila, zrakoplova ili brodice odnosno jahte,
 - 3) trećih oštećenih lica za štete zbog šteta na licima (i uvjetno imovinskih šteta) uzrokovane upotrebom nepoznatog vozila, zrakoplova ili brodice odnosno jahte, i
 - 4) trećih oštećenih lica za štetu za čiju naknadu je odgovorno društvo za osiguranje nad kojim je pokrenut stečajni postupak, u skladu s članom 92. ovog zakona.
- (2) GFFBiH služi i za ekonomsku zaštitu oštećenih lica za imovinske gubitke i štete na licima (tjelesna povreda i smrt) prouzročene upotrebom vozila na teritoriju Federacije, i to:
 - 1) trećih oštećenih lica kojima je šteta prouzročena upotrebom vozila s teritorija države članice Sistema zelene karte odnosno države članice Multilateralnog sporazuma koje nema nikakvu registarsku tablicu ili ima registarsku tablicu koja ne odgovara ili više ne odgovara vozilu, stječući

istovremeno pravo na regresni zahtjev – za cjelokupno isplaćeni iznos naknade štete – prema garancijskom fondu države članice u kojoj se vozilo uobičajeno nalazi.

- (3) U obavljanju poslova iz stava (1) ovog člana GFFBiH:
- 1) prima odštetne zahtjeve i vrši njihovu obradu i likvidaciju,
 - 2) isplaćuje osiguranu svotu, odnosno naknadu štete,
 - 3) ostvaruje regresne zahtjeve u slučajevima predviđenim ovim zakonom,
 - 4) oblikuje rezerve.

Naknada štete nastale upotrebom neosiguranog prijevoznog sredstva

Član 90.

- (1) Šteta prouzrokovana upotrebom prijevoznog sredstva čiji vlasnik nije sklopio ugovor o obaveznom osiguranju – a bio je dužan da se osigura prema odredbama ovog zakona – naknađuje se u istom obimu i prema istim uvjetima kao da je, na dan nastanka štetnog događaja, bio sklopljen ugovor o obaveznom osiguranju, s time da svoj odštetni zahtjev može podnijeti GFFBiH-e koji garantira za obaveze najviše do iznosa osiguranih svota za pojedino prijevozno sredstvo – propisane ovim zakonom – na dan štetnog događaja.
- (2) Izuzetno, ukoliko je BHBZK putem Informacijskog centra, temeljem člana 7. tačka 9) i 10) ovog zakona, učinkovito obavijestio Federalno ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo prometa i komunikacija BiH da je vlasniku prijevoznog sredstva prestalo osiguravajuće pokriće, a nadležni uredi ministarstva u roku od 30 dana po prijemu obavijesti nisu prijevozno sredstvo štetnika isključili iz saobraćaja, oduzeli registarske tablice ili druge registarske oznake i povukli saobraćajnu dozvolu, počinili su povredu službene dužnosti, s posljedicom konačne obaveze da nadoknade štetu koja je nastala zbog ovog propusta.
- (3) Isto kao u stavu (3) ovog člana, postoji obaveza Ministarstva sigurnosti BiH, da naknadi štetu oštećenom licu, prouzrokovanu od prijevoznog sredstva nastalu zbog povrede dužnosti Granične policije BiH zbog nevršenja kontrole postojanja valjanog osiguravateljskog pokrića vozila stranih registarskih tablica pri ulasku u zemlju.
- (4) Vozila stranih registarskih tablica u smislu stava (4) ovog člana zakona smatraju se vozila koja na teritorij BiH ulaze iz trećih zemalja izvan područja EU s čijim nacionalnim uredima BZKBiH nije zaključio Multilateralni sporazum.
- (5) GFFBiH svoj regresni zahtjev – po isplati osigurane svote (ili dijela), odnosno naknade štete – ostvaruje od vlasnika vozila, zrakoplova ili brodice odnosno jahte koji nije sklopio ugovor o obaveznom osiguranju, federalnog ministarstva unutarnjih poslova i federalnog ministarstva saobraćaja, za iznos isplaćene naknade, kamatu od isplate naknade i troškove postupka.

- (6) Potraživanje štete – po ovom zakonu – zastarijeva za dvije godine, računajući od prvog dana poslije dana kada je GFFBiH isplatilo osiguranu svotu (ili dio) ili naknadu štete oštećenom licu.
- (7) GFFBiH nije u obavezi naknaditi štetu putnicima – oštećenim licima – koja su dobrovoljno ušla u vozilo kojim je uzrokovana šteta, ako GFFBiH može dokazati da su ta lica znala da je vozilo neosigurano.

Naknada štete nastale upotrebom nepoznatog prijevoznog sredstva

Član 91.

- (1) Šteta zbog smrti ili tjelesne povrede, prouzrokovane upotrebom nepoznatog vozila, zrakoplova ili brodice odnosno jahte, naknađuje se iz GFFBiH do iznosa (osigurane svote) na koji je ovim zakonom ograničena obaveza društva za osiguranje za štetu prouzrokovanu upotrebom tih prijevoznih sredstava, na dan nastanka šetnog događaja.
- (2) U slučaju štete prouzrokovane nepoznatim prijevoznim sredstvom, GFFBiH će naknaditi štetu na imovini (stvarima) – ako je bilo kojem oštećenom licu iz iste saobraćajne nezgode naknadio štetu zbog smrti ili tjelesne povrede koja za posljedicu ima utvrđenu trajnu invalidnost ili trajni funkcijski deficit od najmanje 25% po „Medicinskoj tabeli“ (Prilog II. ovog zakona) i za koje posljedice je provedeno bolničko liječenje – uz učešće oštećenog lica u šteti od 950 KM (500 EUR).
- (3) U slučaju kada se na mjestu saobraćajne zgrade izmijene podaci između vlasnika ili korisnika prijevoznog sredstva koji se naknadno utvrde lažnima, ili se radi o falsificiranim registarskim tablicama ili drugim registarskim oznakama, smatra se da je šteta prouzročena od nepoznatog vozila.
- (4) Ako se poslije naknade štete utvrdi koje je vozilo ili zrakoplov ili brodica odnosno jahta prouzrokovala štetu, GFFBiH ima pravo na regresni zahtjev prema odgovornom licu odnosno odgovornom osiguravatelju – s kojim je bio sklopljen ugovor o obaveznom osiguranju – za iznos isplaćene naknade, kamatu od isplate naknade i troškove postupka.
- (5) Potraživanje štete – iz stava (4) ovog člana – zastarijeva za dvije godine, računajući od dana kada je GFFBiH utvrdio koje je vozilo ili zrakoplov ili brodica odnosno jahta uzrokovala štetu ali najduže u roku od tri godine od prvog dana poslije dana kada je isplatilo osiguranu svotu (ili dio) ili naknadu štete oštećenom licu.

**Naknada štete u slučaju nastanka razloga za
prestanak društva za osiguranje odnosno stečaja**

Član 92.

- (1) Šteta prouzročena upotrebom prijevoznog sredstva koji imaju sklopljen ugovor o obaveznom osiguranju s društvom za osiguranje nad kojim je pokrenut stečajni postupak, nadoknađuje se iz sredstava GFFBiH.
- (2) Sredstva za naknadu štete iz stava (1) ovog člana su ograničena i prikupljaju se prema sistemu finansiranja:
 - 1) ex-ante – prikupljanje sredstava u očekivanju mogućeg stečaja društva za osiguranje – u visini od 0,1% ukupnog premijskog prihoda osiguravatelja obaveznih osiguranja u saobraćaju tokom prošle kalendarske godine, i
 - 2) ex-post – prikupljanje sredstava od trenutka otvaranja stečaja nad društvom za osiguranje – u visini od 0,5% ukupnog premijskog prihoda osiguravatelja obaveznih osiguranja u saobraćaju tokom prošle kalendarske godine.
- (3) Ukoliko iznos iz stava (2) ovog člana ne bi bio dostatan pokreće se „vremensko produženje“ rješavanja predmeta.

Vremensko produženje rješavanja predmeta podrazumijeva da se u slučaju nepostojanja sredstava na ovom posebnom računu koji isključivo služi za naknade iz ovog člana ne može izvršenja tražiti na sredstvima koje postoje na drugim računima GFFBiH već se namirenja produljuje za vrijeme potrebno da se osiguraju sredstava na način predviđen u stavu (3) ovog člana.
- (4) Na GFFBiH koji je isplatio osiguranu svotu (ili dio), odnosno naknadu štete, prelaze prava oštećenog lica prema stečajnoj masi. GFFBiH ima pravo prijaviti ovo potraživanje do okončanja stečajnog postupka društva iz stava (1) ovog člana.
- (5) GFFBiH ukoliko isplati štetu iz ovog osnova, ima pravo regresa od osiguranika ili ugovaratelja osiguranja na iznos od maksimalno 1.500,00 KM.
- (6) Potraživanje štete – iz stava (5) ovog člana – zastarijeva za dvije godine, računajući od prvog dana poslije dana kada je GFFBiH isplatilo osiguranu svotu (ili dio) ili naknadu štete oštećenom licu.
- (7) Sredstava za naknadu štete u slučaju nastanka razloga za prestanak društva za osiguranje odnosno stečaja, koji je član GFFBiH – Član 92. ovog zakona – prikupljena na način opisan u članu 92. stavu (2) tač. 1) i 2) ovog zakona, vode se na zasebnom računu i služe za podmirivanje svih osnovanih odštetnih zahtjeva iz obaveza društva nad kojim je otvoren stečajni postupak i to do visine iznosa sredstava koja se nalaze na računu.
- (8) Potraživanja trećih oštećenih lica GFFBiH za obaveze društva za osiguranje koje je prestalo postojati otvaranjem stečajnog postupka, mogu se naplatiti samo iz sredstava koje se prikupe na način opisan u članu 92. stav (2) ovog zakona kao i iz sredstava koje se eventualno naplate iz stečajne mase društva u stečaju – član

92. stav (4) ovog zakona – odnosno regresnih potraživanja GFFBiH od osiguranika toga društva – član 92. stav (5) ovog zakona.

Pravo oštećenog lica na podnošenje neposrednog zahtjeva i podnošenje tužbe

Član 93.

- (1) Odštetni zahtjev i tužbu za naknadu štete podnesene u slučajevima iz člana 90,91. i 92. ovog zakona, oštećeno lice podnosi GFFBiH-u.
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana oštećeno lice je dužno priložiti i odgovarajući dokaz da je štetu prouzrokovalo neosigurano prijevozno sredstvo, nepoznato prijevozno sredstvo, odnosno prijevozno sredstvo koje je osigurano kod društva za osiguranje nad kojim je pokrenut stečajni postupak.
- (3) Mogući spor između GFFBiH i društva za osiguranje ili između društava za osiguranje, glede pitanja ko je od njih dužan isplatiti naknadu štete oštećenom licu, riješit će se na način da je to dužan učiniti onaj kojemu je oštećeno lice prvo podnijelo odštetni zahtjev. Naknadu štete oštećenom licu treba isplatiti neodgodivo. U slučaju da kasnije bude donesena pravomoćna odluka prema kojoj je naknadu štete dužna isplatiti suprotna strana, strana koja je oštećenom licu nadoknadila štetu ima pravo na naknadu i to isplaćenog iznosa štete, kamate i troškova.

Isključenje iz prava na naknadu štete

Član 94.

Iz GFFBiH ne nadoknađuju se štete koje prouzroče vozila strane registracije koja saobraćaju na teritoriju Federacije na temelju posebnih sporazuma kojih je potpisnik BiH, ako ta vozila nemaju međunarodnu ispravu ili dokaz o postojanju osiguranja od automobilske odgovornosti iz člana 74. stav (1) ovog zakona.

Isključenje prava regresa

Član 95.

- (1) Zavodi za zdravstveno, penzijsko i invalidsko osiguranje te društva za osiguranje sa subrogacijskim potraživanjima, kao i druga fizička i pravna lica koja su na bilo koji način direktno oštećenom licu nadoknadila štetu ili dio štete nanosene upotrebom neosiguranog ili nepoznatog prijevoznog sredstva, nemaju pravo na naknadu isplaćenih iznosa iz GFFBiH.
- (2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, društvo za osiguranje koje je oštećenom licu nadoknadilo štetu ili dio štete nanosene upotrebom neosiguranog ili nepoznatog prijevoznog sredstva po osnovi obaveznih osiguranja u saobraćaju iz člana 2. stav (1) ovog zakona ima pravo na naknadu isplaćenih iznosa iz GFFBiH.

Obrada odštetnih zahtjeva

Član 96.

- (1) Obradu odštetnih zahtjeva, isplatu osigurane svote (ili dio), odnosno naknade štete i ostvarivanje regresnih zahtjeva GFFBiH u pravilu povjerava svojim članicama – društvima za osiguranje.
- (2) Društvo za osiguranje je ovlašteno samostalno i za račun GFFBiH obrađivati štete do iznosa od 10.000,00 KM.
- (3) Ukoliko potraživani ili očekivani iznos naknade iz odštetnog zahtjeva, prelazi utvrđeni limit iz stava (2) ovog člana o odštetnom zahtjevu odlučuje komisija za rješavanje šteta GFFBiH.
- (4) Komisija za rješavanje šteta GFFBiH sastoji se od tri člana, i to šefova ili direktora odjela šteta društava za osiguranje, koji imenuje Upravni odbor GFFBiH i koja može sama donijeti odluku o odštetnom zahtjevu, ili ovlastiti članicu da obradi zahtjev.
- (5) Komisija za rješavanje šteta GFFBiH određuje vanjskog punomoćnika za zastupanje pred sudom po podnesenoj tužbi, u svim predmetima u kojima je potraživani ili očekivani iznos veći od 10.000,00 KM a istu odluku može donijeti ako je potraživani ili očekivani iznos manji od 10.000,00 KM, a postoje opravdani razlozi za takvu odluku.

Tijela Garancijskog fonda FBIH

Član 97.

Tijela GFFBiH su: skupština, upravni odbor i direktor.

Sastav skupštine i izbor upravnog odbora

Član 98.

- (1) Skupštinu GFFBiH čine, kao njeni članovi, društva za osiguranje koja su od nadzornog tijela dobila odobrenje za obavljanje poslova obaveznih osiguranja u saobraćaju odnosno osiguranja od automobilske odgovornosti.
- (2) Skupština GFFBiH nadležna je za odlučivanje o imenovanju i razrješenju članova upravnog odbora.
- (3) Broj glasova svakog člana Skupštine određuje se prema ostvarenoj premiji po obaveznim osiguranjima u saobraćaju, u godini koja je prethodila godini u kojoj se službeno objavljuje broj članova i broj glasova.
- (4) Nadzorno tijelo svake izborne godine do kraja mjeseca februara objavljuje na svojim internetskim stranicama članove Skupštine GFFBiH i broj glasova koji pripada svakom članu u tekućoj godini, a na temelju ostvarene ukupne premije u poslovima obaveznih osiguranja u saobraćaju.

- (5) Svaki član ima pravo glasa u skupštini po načelu: jedan glas za svakih 5,0 miliona KM premije u poslovima obaveznih osiguranja u saobraćaju u prethodnoj godini. Članovi koji imaju premiju manju od 5,0 miliona KM imaju pravo na jedan glas bez obzira na stvarni iznos premije.
- (6) Skupština imenuje pet članova Upravnog odbora i to:
- 1) tri člana – kao predstavnike članica koje imaju najviše glasova u skupštini ako ima više od tri člana s istim brojem glasova kriterij će biti visina premije obaveznog osiguranja,
 - 2) jednog člana – kao predstavnika svih ostalih članica u skupštini i
 - 3) jednog člana – na prijedlog Federalnog ministarstva unutarnjih poslova.
- (7) Imenovani članovi Upravnog odbora između sebe biraju predsjednika glasanjem svih članova.
- Predsjednik postaje onaj predstavnik članice koji dobije najviše glasova.
- Predsjednik i članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.
- (8) Predsjednik saziva i predsjedava sjednicama Upravnog odbora.
- Upravni odbor može donositi odluke ako je prisutna natpolovična većina članova upravnog odbora.
- Upravni odbor donosi odluke većinom prisutnih glasova, a svaki član Upravnog odbora ima jedan glas, a u slučaju izjednačenog broja glasova, glas predsjednika vrijedi dvostruko.

Nadležnost upravnog odbora

Član 99.

Upravni odbor GFFBiH-a:

- 1) donosi statut i druge opće akte GFFBiH,
- 2) odlučuje o visini doprinosa društva za osiguranje iz člana 101. ovog zakona,
- 3) usvaja godišnji plan rada i godišnji budžet,
- 4) usvaja godišnji izvještaj o radu i izvještaj o finansijskom poslovanju, te završni račun GFFBiH,
- 5) imenuje i razrješava direktora,
- 6) saziva sjednice Skupštine GFFBiH,
- 7) razmatra pitanja i donosi potrebne odluke od zajedničkog interesa za rad osiguranja svojih članova,
- 8) donosi poslovnik o svom radu,
- 9) vrši druge poslove utvrđene Zakonom i statutom GFFBiH.

Direktor

Član 100.

- (1) Direktora GFFBiH imenuje i razrješava upravni odbor.

- (2) Direktor GFFBiH imenuje se na razdoblje od četiri godine i može biti ponovno imenovan.
- (3) Direktor GFFBiH predstavlja i zastupa GFFBiH, predlaže upravnom odboru donošenje akata i odluka iz njegove nadležnosti i brine se o izvršavanju odluka upravnog odbora.
- (4) Direktor GFFBiH obavlja i druge poslove iz nadležnosti GFFBiH, ako ovim zakonom nije određeno da je za obavljanje tih poslova nadležan upravni odbor.

**Obaveza uplaćivanja doprinosa za
Garancijski fond Federacije Bosne i Hercegovine**

Član 101.

- (1) Izvori sredstava GFFBiH su:
 - 1) 1/5 potrebnih sredstava – su doprinosi društava za osiguranje koji se dijeli se na sve članice podjednako,
 - 2) 4/5 potrebnih sredstva – su doprinosi društava za osiguranje razmjerno udjelu u ukupno zaračunatoj premiji.
- (2) Sredstva koja se formiraju iz izvora navedenih u stavu (1) ovog člana služe za pokriće obaveza iz člana 89. ovog zakona i za pokriće troškova poslovanja GFFBiH.

GLAVA IX

KAZNENE ODREDBE

Prekršaji osiguravatelja

Član 102.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 4.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj društvo za osiguranje odnosno društvo za osiguranje države članice:
 - 1) ako odbije sklopiti ugovor o osiguranju prijevoznog sredstva protivno odredbi člana 7. stav (2) ovog zakona,
 - 2) ako primjenjuje uvjete osiguranja i cjenovnike premija osiguranja protivno odredbi člana 12. stav (3) ovog zakona,
 - 3) ako obavlja poslove obaveznih osiguranja iz člana 2. stav (1) ovog zakona, a nije član BZKBiH i GFFBiH.;
 - 4) ako ne uplati doprinos za GFFBiH sukladno odredbama člana 101. ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice društva za osiguranje odnosno društva za osiguranje države članice.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj društvo za osiguranje:
 - 1) ako počne primjenjivati uvjete osiguranja i cjenovnike premija osiguranja, a ne obavijesti Nadzorno tijelo o uvjetima osiguranja i tehničkoj podlozi koju upotrebljava u roku iz člana 12. stav (1) ovog zakona.

- 2) ako oštećenom licu ne dostavi obrazloženu ponudu za naknadu štete odnosno utemeljeni odgovor u roku iz člana 21. ovog zakona,
 - 3) ako ne prikuplja, obrađuje i vodi statističke podatke i druge podatke o ugovorima o osiguranju te ih ne dostavlja BZKBiH iz člana 78. ovog zakona.
- (4) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (3) ovog člana i odgovorno lice društva za osiguranje.
- (5) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM kaznit će za prekršaj društvo za osiguranje:
- 1) ako ugovaratelju osiguranja ne uruči uvjete osiguranja sukladno odredbi člana 7. stav (3) ovog zakona,
 - 2) ako na zahtjev svog osiguranika ne izda potvrdu o eventualno postavljenim odštetnim zahtjevima trećih lica na temelju osiguranja od automobilske odgovornosti u roku, odnosno za razdoblje sukladno odredbi člana 42. stav (2) ovog zakona,
 - 3) ako sklopi ugovor o osiguranju protivno odredbi člana 7. stav (1) a u vezi sa članom 14. stav (1) odnosno stav (4) ovog zakona,
- (6) Novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice društva za osiguranje.

Prekršaji Garancijskog fonda FBiH

Član 103.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj GFFBiH:
- 1) ako oštećenom licu ne dostavi obrazloženu ponudu za naknadu štete odnosno utemeljeni odgovor u roku iz člana 21. ovog zakona kada je nadležan za naknadu štete sukladno odredbama čl. 86, 87. i 88. ovog zakona,
 - 2) ako obradu odštetnih zahtjeva radi protivno odredbi člana 103. ovog zakona;
 - 3) ako ne vodi i ne upotrebljava imovinu GFFBiH na način određen u članu 96. ovog zakona,
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice GFFBiH.

Prekršaji vlasnika prijevoznog sredstva

Član 104.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 2.500,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna ili fizičko lice ako kao vlasnik prijevoznog sredstva prije upotrebe prijevoznog sredstva u saobraćaju ne sklopi ugovor o osiguranju te ga ne obnavlja dok je prijevozno sredstvo u saobraćaju sukladno odredbi člana 4. stav (1) ovog zakona.

- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice pravnog lica.

Prekršaji vozača prijevoznog sredstva

Član 105.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu 200,00 KM kaznit će se za prekršaj vozač prijevoznog sredstva:
- 1) ako na zahtjev ovlaštenog službenog lica ne predoči policu osiguranja ili drugi dokaz o sklopljenom ugovoru o osiguranju sukladno odredbi člana 8. stav (1) ovog zakona,
 - 2) ako na zahtjev ovlaštene službenog lica ne predoči Evropski izvještaj o nezgodi sukladno odredbi člana 40. stav (3) ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 200,00 do 1.000,00 KM kaznit će se za prekršaj vozač prijevoznog sredstva ako ne sklopi ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti (granično osiguranje) sukladno odredbama člana 76. stav (1) ovog zakona.

Pokretanje prekršajnog postupka

Član 106.

Prekršajni postupak pokreće se na prijedlog:

- 1) nadzornog tijela za prekršaje iz čl. 102. i 103. ovog zakona,
- 2) tijela za nadzor u saobraćaju za prekršaje iz čl. 104. i 105. ovog zakona.

GLAVA X

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja zakona

Član 107.

- (1) Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službene novine Federacije BiH“ broj: 24/05)
- (2) GFFBIH u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona mora se uskladiti sa odredbama ovog zakona.

Usklađivanje vrijednosti boda iz Tablice odšteta

Član 108.

- (1) Vrijednost 1 boda iz Tablice odšteta – priloga I ovog zakona – usklađuje se svake dvije godine sa indeksom povećanja ili smanjenja prosječne premije po polici automobilske odgovornosti u odnosu na prethodne dvije godine.

- (2) Odluku o povećanju vrijednosti 1 boda iz stava (1) ovog člana donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog nadzornog tijela.
- (3) Odluka iz stava (2) ovog člana objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Stupanje na snagu

Član 109.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“, a primjenjivat će se i na postupke koji su u toku i u fazi pripremnog ročišta.

TABLICA ODŠTETA

Definicija

Član 1.

„Tablica odšteta“ je dokument koji predstavlja sistem – naknada za učinjenu štetu (dalje u tekstu: odšteta) – koji omogućava određivanje novčane vrijednosti za tjelesne povrede, smrt ili imovinski gubitak kao posljedice tjelesne povrede ili smrti nanesene trećim fizičkim licima kao posljedice iz saobraćajne nezgode.

Cilj

Član 2.

- (1) Ovom se Tablicom odšteta pobliže uređuju oblici (vrste), način i kriteriji (mjerila) za utvrđivanje prava na odštetu zbog tjelesne povrede ili smrti zavisno od stepena oštećenja i godina oštećenog lica, odnosno težine tjelesne povrede i ostalih okolnosti slučaja, kao i novčano vrednovanje tjelesne povrede ili smrti kao osnova za odštetu direktno odnosno indirektno oštećenih lica, određujući istovremeno maksimalne vrijednosti odštete za svaki oblik (vrstu) posljedica te krug lica koja imaju pravo na odštetu kao indirektno oštećena lica.
- (2) Ovom se Tablicom odšteta posebno uređuje pitanje odštete za sve imovinske gubitke koji su posljedica tjelesne povrede ili smrti, kako za direktno oštećena lica tako i za indirektno oštećena lica, i
- (3) Ovom Tablicom odšteta određuju uvjeti za neprenosivost prava u obliku novčane rente zbog tjelesne povrede ili smrti direktno oštećenog lica, kao i pitanje nasljeđivanja potraživanja odšteta za tjelesne povrede i smrti kao i način određivanja vrijednosti boda iz Tablica odšteta na osnovu koje se dobije novčana vrijednost odštete za svaki oblik (vrstu) zasebno.

Oblici štete na licima i imovinskog gubitka

Član 3.

Društvo za osiguranje, kao odgovorni osiguravatelj, temeljem člana 23. ovog zakona i ove Tablice odšteta dužan je oštećenom licu priznati odštetu – u obliku jedne ili više mogućih posljedica tjelesne povrede ili smrti – zbog;

- 1) Tjelesne povrede – za direktno oštećeno lice u – u oblicima:
 - a) trajni funkcijski deficit (TFD) ili trajna invalidnost (TI)
 - b) privremeni funkcijski deficit (PFD) ili privremena invalidnost (PI)
 - c) neuobičajeno jaki bolovi/patnja (NJB);
 - d) naruženost - estetsko oštećenje (NEO);
 - e) gubitak seksualnog zadovoljstva (GSZ);
 - f) gubitak zadovoljstva iz hobija (GZH).
- 2) Imovinskog gubitaka kao posljedica tjelesne povrede – za direktno oštećenu lice – u obliku;
 - a) troškova liječenja i rehabilitacije;
 - b) izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad;

- a) izgubljene zarade u slučaju trajnog smanjenja ili trajnog gubitka sposobnosti za rad;
 - b) troškova tuđe njege i/ili pomoći;
- 3) Tjelesne povrede ili smrti direktno oštećenog lica – za indirektno oštećena lica – u obliku:
- a) naročito teške invalidnosti; ili
 - b) smrti; ili
 - c) gubitak začetog, a nerođenog djeteta;
- 4) Imovinski gubitak kao posljedica tjelesne povrede ili smrti direktno oštećenog lica – za indirektno oštećena lica – u obliku:
- a) troškova pogreba, liječenja i izgubljena zarada; i
 - b) naknada za izgubljeno uzdržavanje ili redovno pomaganje.

Kriteriji za priznavanje prava i vrednovanje odštete

Član 4.

- (1) Uz postojanje tjelesne povrede (za direktno oštećeno lice) i nastanak smrti (za indirektno oštećena lica) za ostvarivanje prava na odštetu, potrebno je i ispunjenje pretpostavki koje opravdavaju priznavanje odštete a to su; težina povrede i okolnosti slučaja.
- (2) U prvoj fazi odgovorni osiguravatelj ili sud mora utvrditi postojanje ovih pretpostavki – iz stava (1) – za priznavanje odštete oštećenim licima.
- (3) Kriterij „težine povrede“ kao medicinsko pitanje, zahtijeva da se utvrdi – uz pomoć ljekara cenzora i/ili ljekara vještaka – minimalni medicinski prag relevantnog stepena težine – koji je po medicinskom kriteriju stepena težine povrede mora biti viši od „neznatne povrede“ iz „Medicinske tablice“ (prilog II ovog zakona) – oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja odnosno poremećaja tjelesnih funkcija ili strukture dijela tijela, ispod kojeg nema opravdanja za priznavanje prava na odštetu odnosno da se utvrdi da li težina povrede zadovoljava – najmanje – medicinske kriterije stepena težine opisane kao „Sasvim lake povrede“ iz I grupe medicinske skale sa stepenima težine i postotkom oštećenja – TI/TFD od 0 do 4% iz „Medicinske tablice“ (priloga II ovog zakona), ispod koje težine nema opravdanja za priznavanje prava na odštetu oštećenim licima.
- (4) Druga pretpostavka priznavanja prava na odštetu su „okolnosti slučaja“ koje je opravdavaju (objektivne okolnosti iz činjeničnog supstrata konkretnog slučaja kao i neke subjektivne okolnosti vezane za oštećeno lice, npr. životna dob, profesionalni i porodični status, hobi i slično).

- (5) U drugoj fazi odlučivanja a nakon utvrđenja da „težina povrede“ i „okolnosti slučaja“ opravdavaju pravo oštećenog lica na odštetu – jer su ispunjene pretpostavke iz stavova (3) i (4) ovog člana – odgovorni osiguravatelj ili sud utvrđuje visini odštete prema ovoj Tablici odšteta – za svaki oblik posljedica tjelesne povrede kod direktno i/ili indirektno oštećenih lica iz člana 25. stav (3) ovog zakona – koja omogućava uvrštenje određenog novčanog iznosa (iskazanog u bodovima) uz postotnu stopu oštećenja po stepenu težine – za TI/TFD – odnosno stepenu težine za ostale oblike posljedica tjelesne povrede, tako da ova Tablica odšteta preračunava određeno oštećenje tjelesnog i/ili duševnog zdravlja u novčanu vrijednost.
- (6) Kao dodatni kriteriji za vrednovanje odštete za bilo koje oštećeno lice – u ovoj Tablici odšteta – uzeti su u obzir cilju kojemu služi ta odšteta, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom tako da ona služi kao prepreka prodoru lukrativnosti i komercijalizacije u vrednovanju odšteta.

Primjerena evaluacija i individualizacija

Član 5.

- (1) Kako bi se temeljem ove Tablice odšteta garantirala potrebna jednakost za svaku oštećeno lice ona zahtijeva provođenje primjerne evaluacije i odmjeravanje odštete na temelju jednakih kriterija.
- (2) Tablica odšteta uvažava načelo individualizacije u odštetama, koje je podvrgnuto kriterijima primjerene evaluacije, ali u granicama da ne ugrozi ili stavi izvan snage načelo ravnopravnosti zahtjeva (da svaka oštećeno lice u istoj kliničkoj situaciji može očekivati približno istu odštetu) i uvodi prostor za prilagodbu iznosa odštete koji se određuje njenom primjenom s ograničenjem od više ili manje 20%, kako bi se uzela u obzir specifičnost nekog slučaja.

Trajni funkcijski deficit ili Trajna invalidnost

Član 6.

- (1) „Trajni funkcijski deficit“ (TFD) ili „trajna invalidnost“ (TI) predstavlja trajno (definitivno) smanjenje tjelesnog i/ili duševnog potencijala koje se javlja kao rezultat tjelesne povrede i medicinski utvrđenog anatomsko-funkcionalnog integriteta, koji se, stoga, može utvrditi, razjasniti i procijeniti na medicinskoj osnovi, kojemu se pridodaju:
- bolovi i duševne/psihičke posljedice za koje ljekar zna da u pravilu nastupaju s oštećenjem (tjelesnog i/ili duševnog integriteta kao problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi) kao i
 - posljedice obično i objektivno povezane sa svakodnevnim životom – „ograničenje aktivnosti“ kao poteškoće u obavljanju aktivnosti (ili sposobnosti funkcioniranja) i „ograničenje sudjelovanja“ kao problemi uključivanja u životne situacije – koje su u pravilu povezane s oštećenjem.

(2) Vrednovanje odštete određuje se nakon utvrđenog postotka TFD-a ili TI-a – koji se u postupku utvrđuje na osnovi medicinske dokumentacije odnosno neposrednog pregleda oštećenog lica i uz primjenu Medicinske tablice – i odmjerava uz primjenu Tablice odštete koja sadržava broj bodova za utvrđeni postotak TFD-a ili TI u svakoj grupi i razredu (npr. 5 – 9%) oštećenja – po težini i stepenu – različito zavisno od stepena i godina oštećenog lica i po načelu „broj bodova raste sa postotnom stopom oštećenja, a opada sa životnom dobi oštećenog lica“.

(3) Tabela odštete za p/TFD ili p/TI u bodovima

Grupa oštećenja		p/TFD Razred	STAROST OŠTEĆENOG LICA [godine od/do i više od]						
po težini i stepenu			do 20	21-30	31-40	41-50	51-65	66-80	>80
		10	120,0%	110,0%	100,0%	95,0%	90,0%	85,0%	80,0%
I	SASVIM Laka povreda	1 do 4%	do 750 bodova						
			od/do						
1%	350	5% do 9%	2.100	1.925	1.750	1.663	1.575	1.488	1.400
II	LAKE POVREDE	10% do 14%	3.780	3.465	3.150	2.993	2.835	2.678	2.520
		15% do 19%	4.200	3.850	3.500	3.325	3.150	2.975	2.800
		20% do 24%	5.880	5.390	4.900	4.655	4.410	4.165	3.920
			6.300	5.775	5.250	4.988	4.725	4.463	4.200
			7.980	7.315	6.650	6.318	5.985	5.653	5.320
			8.400	7.700	7.000	6.650	6.300	5.950	5.600
			10.080	9.240	8.400	7.980	7.560	7.140	6.720
III	SREDNJE TEŠKA POVREDA	25% do 29% 30% do 34% 35% do 39% 40% do 44% 45% do 49%	13.500	12.375	11.250	10.688	10.125	9.563	9.000
			15.660	14.355	13.050	12.398	11.745	11.093	10.440
			18.000	16.500	15.000	14.250	13.500	12.750	12.000
			20.400	18.700	17.000	16.150	15.300	14.450	13.600
			22.050	20.213	18.375	17.456	16.538	15.619	14.700
			24.570	22.523	20.475	19.451	18.428	17.404	16.380
			26.400	24.200	22.000	20.900	19.800	18.700	17.600
			29.040	26.620	24.200	22.990	21.780	20.570	19.360
			29.700	27.225	24.750	23.513	22.275	21.038	19.800
			32.340	29.645	26.950	25.603	24.255	22.908	21.560
IV	TEŠKE POVREDE	50% do 54% 55% do 59% 60% do 64% 65% do 69%	36.000	33.000	30.000	28.500	27.000	25.500	24.000
			38.880	35.640	32.400	30.780	29.160	27.540	25.920
			39.600	36.300	33.000	31.350	29.700	28.050	26.400
			42.480	38.940	35.400	33.630	31.860	30.090	28.320
			45.000	41.250	37.500	35.625	33.750	31.875	30.000
			48.000	44.000	40.000	38.000	36.000	34.000	32.000
			48.750	44.688	40.625	38.594	36.563	34.531	32.500
			51.750	47.438	43.125	40.969	38.813	36.656	34.500
IV	TEŠKE POVREDE	70% do 74% 75% do 79%	54.600	50.050	45.500	43.225	40.950	38.675	36.400
			57.720	52.910	48.100	45.695	43.290	40.885	38.480
			58.500	53.625	48.750	46.313	43.875	41.438	39.000
			61.620	56.485	51.350	48.783	46.215	43.648	41.080

		80% do 84%	64.800	59.400	54.000	51.300	48.600	45.900	43.200
			68.040	62.370	56.700	53.865	51.030	48.195	45.360
		85% do 89%	68.850	63.113	57.375	54.506	51.638	48.769	45.900
			72.090	66.083	60.075	57.071	54.068	51.064	48.060
		90% do 95%	75.600	69.300	63.000	59.850	56.700	53.550	50.400
			79.800	73.150	66.500	63.175	59.850	56.525	53.200
V	NAROČITO Teška povreda	96% do 100%	86.400	79.200	72.000	68.400	64.800	61.200	57.600
			90.000	82.500	75.000	71.250	67.500	63.750	60.000

- (4) Za naročito tešku povredu – iz stepena V – odšteta za TFD ili TI predstavlja istovremeno odštetu i za sve oblike tjelesne povrede navedene u članu 3. tačka 1) ove Tablice odšteta, ako oštećeno lice nije svjesno sebe i okoline, ako oštećeno lice nema iskustva boli (na bolni podražaj ima tzv. nociceptivni odgovor) i ako ne postoji govorno razumijevanje i izražavanje.
- (5) Odšteta za opisano stanje zdravlja u stavu (4) ovog člana – uz razliku da je oštećeno lice potpuno svjesno svojih povreda odnosno sebe i okoline – priznati će se uvećana do 10% u odnosu na odštetu predviđenu u Tablici odštete za TFD ili TI iz ovog člana.

Uračunavanje drugih primanja

Član 7.

- (1) Prianja po osnovu socijalnog, penzijskog ili invalidskog osiguranja (civilnih ili vojnih osiguranika) uračunavaju se u odštetu za TFD ili TI ako je njihova svrha jednaka (odnosno kako isplatom ovih primanja smanjuje istovrsna šteta treba ih odbiti od odštete za TFD ili TI) odšteti za TFD ili TI.
- (2) Ukupna odšteta za TFD ili TI – uzimajući u obzir stav (1) ovog člana – sastoji u razlici između ukupno priznate odštete za TFD ili TI i ukupno primljenog iznosa po jednom ili više osnova do odmjerenja odštete za TFD ili TI i dalje umanjeno za ½ kapitaliziranog iznos ovih primanja po jednom ili više osnova ako su trajnog karaktera.
- (3) Ako oštećeno lice odbija da pokrene postupak za ostvarivanje prava na primanja iz stava (1) ovog člana, odgovorni osiguravatelj i/ili sud će na prijedlog stranke kao prethodno pitanje utvrditi da li postoji pravo oštećenog lica na ova primanja, ako iz prirode i težine tjelesne povrede proizlazi da bi oštećeno lice po propisima o socijalnom, penzijskom ili invalidskom osiguranju moglo ostvariti ta primanja kao odštetu.

Privremeni funkcijski deficit

Član 8.

- (1) „Privremeni funkcijski deficit“ ili „PFD“ predstavlja privremeno (ili povremeno) oštećenje (tjelesnog i/ili psihičkog integriteta /zdravlja/), kada ne nastaju problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi (kao što su odstupanje ili gubitak funkcije, postojanje anomalija, defekata, gubitaka ili odstupanja u strukturi tijela) i koji predstavlja jedan oblik klasifikacije tjelesnih povreda u vremenskom razmjeru nakon traume

do konsolidacije povrede (razdoblje liječenja) nakon čega se ne utvrđuje TFD ili TI.

- (2) Privremeni funkcijski deficit podrazumijeva potpunu ili djelomičnu funkcionalnu nesposobnost koju će oštećeno lice pretrpjeti prije svog završetka liječenja, pa mu za to razdoblje pripada i odšteta koja ima neimovinski karakter.
- (3) Odšteta – koja se priznaje – je rezultat smetnji u aktivnostima svakodnevnog života i s kojima se oštećeno lice susreće tokom traumatičnog bolovanja (odvajanje od porodice tokom liječenja i privremenog lišavanja kvalitete života).
- (4) Visina odštete priznaje se u visini od 10 boda po danu za vrijeme kada je privremena nesposobnost potpuna a odšteta se proporcionalno smanjuje kada je privremena nesposobnost djelomična.

Neuobičajeno jaki bolovi

Član 9.

- (1) „Neuobičajeno jaki bolovi/patnje“ ili „NJB“ predstavljaju bol koja je gora od uobičajene u istoj kliničkoj situaciji, (npr. fantomska bol u ekstremitetu, kauzalgija i sl.) i koji nisu uključeni u postotak TFD-a ili TI-a.
- (2) Pri utvrđivanju visine odštete – a da bi se mogao izvesti zaključak o postojanju neuobičajeno jakim bolovima – uzima se u obzir skala sa stepenima težine povrede (tzv. Julijanova ljestvica od 1 do 7 ili evaluacijska ljestvica boli) koja bolove razvrstava na:
 - 1) minimalna bol – 1/7;
 - 2) vrlo lagana bol – 2/7;
 - 3) lagana bol – 3/7;
 - 4) srednja bol – 4/7;
 - 5) ozbiljna bol – 5/7;
 - 6) vrlo ozbiljna bol – 6/7;
 - 7) naročito ozbiljna bol – 7/7.
- (3) Bolovi pod tač. od 1) do 4) iz stava (2) ovog člana u osnovi predstavljaju komplikaciju i oni su već integrirani u postotak TFD-a ili TI-a, pa se za njih odšteta ne odmjerava zasebno.
- (4) Odšteta se određuje prema sljedećim kriterijima za pretrpljene neuobičajeno jake bolove/patnju koja je nastala kao:
 - 1) „ozbiljna bol – 5/7“ (učestala hospitalizacija od 2 do 6 mjeseci, nekoliko hirurških intervencija u razdoblju od 2 do 9 mjeseci, rehabilitacija duže od 6 mjeseci) – do 4.000 bodova.
 - 2) „vrlo ozbiljna bol – 6/7“, (hospitalizacija u trajanju od oko 1 godine, produžena rehabilitacija, višestruke hirurške intervencije) – od 4.001 do 6.000 bodova
 - 3) „naročito ozbiljna bol – 7/7“, (za situacije koje premašuju prethodne slučajeve) – od 6.001 do 10.000 bodova

Naruženost – estetsko oštećenje

Član 10.

- (1) „Naruženost – estetsko oštećenje“ ili „NEO“ predstavlja posljedicu anatomske ili anatomske i funkcionalne povrede oštećenog lica, koja rezultira žrtvom koja doživljava gubitak samopouzdanja, pogoršanje mišljenja koji drugi imaju o njemu.
- (2) Naruženost se manifestira u trajnom (ili privremenom ili povremenom) subjektivnom osjećanju, odnosno patnji koju trpi oštećeno lice, zbog nastalih promjena usljed povređivanja koje se izražavaju u tome što mu je izmijenjena ličnost – koja se ne može poboljšati bilo kakvim medicinskim tretmanima – promijenjeno držanje tijela (deformacija, paraliza određenih dijelova tijela, skraćenje ili gubitak pojedinih dijelova tijela), koje nije moguće otkloniti kurativnim liječenjem (npr. operacija) i koje je vidljivo, kao i promjene na tijelu koje su vidljive u određenim prilikama – a koje nije moguće otkloniti palijativnim liječenjem, npr. šminkom – na plaži, pri bavljenju sportskim aktivnostima i u drugim situacijama u kojima oštećeni izlaže povrijeđene dijelove tijela pogledima prisutnih što izaziva pojačano zanimanje, zgražavanje ili sažaljenje istih.
- (3) Vrednovanje odštete za naruženost ovisi od trajnih posljedica koje ostaju, a iste se ogledaju u narušavanju dotadašnjeg izgleda i sklada tijela, odnosno neke tjelesne funkcije, a određuje se uzimajući u obzir izmijenjen izgled i sklad tijela, odnosno poremećaj tjelesne funkcije, uzrast (dob), zanimanje oštećenog lica, kao i lokalitet povrede i stepen oštećenja.
- (4) Odšteta se određuje prema kriterijima, iz skale sa stepenima težine (tzv. Julijanova ljestvica od 1/7 do 7/7) i to:

(5) *Tabela odštete za naruženost u bodovima*

Stepen težine		1/7	2/7	3/7	4/7	5/7	6/7	7/7
Dob [godine]		Minimalno	Vrlo lagana	Lagana	Srednja	Teška	Vrlo teška	Odbojna
do 20	Bodova - do	625	1.250	2.500	4.375	6.875	9.375	11.250
21-30		550	1.100	2.200	3.850	6.050	8.250	9.900
31-40		500	1.000	2.000	3.500	5.500	7.500	9.000
41-50		475	950	1.900	3.325	5.225	7.125	8.550
51-65		450	900	1.800	3.150	4.950	6.750	8.100
66-80		425	850	1.700	2.975	4.675	6.375	7.650
>80		400	800	1.600	2.800	4.400	6.000	7.200

Gubitak seksualnog zadovoljstva

Član 11.

- (1) „Gubitak seksualnog zadovoljstva“ ili „GSZ“ predstavlja pogoršanje seksualne funkcije koje je različito od umanjenja ili gubitka reproduksijske funkcije – već uzete u obzir zajedno sa psihičkim posljedicama koje uzrokuje u „Medicinskoj tablici“ kao anatomske i funkcionalne oštećenje – i najčešće se očituje kao,

primjerice: impotencija, frigidnost, povreda libida, gubitak osjetljivosti i sl.

- (2) Gubitak seksualnog zadovoljstva (užitka) treba opisati ljekar vještak i dati mišljenje o tome je li ispunjen uvjet, za ostvarenje ove posebne štete, u postojanju kumulativnog uvjeta djelomično ili potpuno morfološkog gubitka, opisanih u tčkama poglavlja VI-B-Medicinske tablice.
- (3) Odšteta se određuje prema kriterijima, iz skale sa stepenima težine (tzv. Julijanova ljestvica od 1/7 do 7/7) i to:

Tabela odštete za gubitak seksualnog zadovoljstva u bodovima

Stepen težine		1/7	2/7	3/7	4/7	5/7	6/7	7/7
		Vrlo lagano	Lagano	Umjereno	Srednje	Dosta značajno	Značajno	Vrlo značajno
Dob [godine]	Bodova - do							
do 20		313	625	1.250	1.875	2.813	3.750	5.000
21-30		275	550	1.100	1.650	2.475	3.300	4.400
31-40		250	500	1.000	1.500	2.250	3.000	4.000
41-50		238	475	950	1.425	2.138	2.850	3.800
51-65		188	375	750	1.125	1.688	2.250	3.000
>66		125	250	500	750	1.125	1.500	2.000

Gubitak zadovoljstva iz hobija

Član 12.

- (1) „Gubitak zadovoljstva iz hobija“ ili „GZH“ (hobi = aktivnost kojim se tko bavi iz svog zadovoljstva a ne po dužnosti, omiljena razbibriga) predstavlja oštećenje zdravlja u vidu gubitka zadovoljstva povezanu s dokazom zabavne ili sportske aktivnosti kojom se oštećeno lice bavilo prije nezgode i za koju je uskraćena. Oštećenje zdravlja zbog gubitka zadovoljstva je također povezano sa smanjenjem životnih zadovoljstava uzrokovana nemogućnošću ili poteškoćom ili izvjesnim smetnjama, bavljenja nekim normalnim aktivnostima zadovoljstva.
- (2) Uvjet za priznavanje ovog prava na posebnu odštetu, je utvrđeni postotak TFD-a od 25% i više, jer sva oštećenja tjelesnog i/ili duševnog integriteta /zdravlja/ do 24% znače da je svako vidljivo oštećenje spojivo sa najvišim korisnim funkcioniranjem.
- (3) Odšteta se određuje prema kriterijima, iz skale sa stepenima težine (tzv. Julijanova ljestvica od 1/4 do 4/4) i to:

- (4) Tabela odštete za gubitak zadovoljstva iz hobija u bodovima

Stepen težine	Bodova - do	1/4	2/4	3/4	4/4
		Blaga poteškoća	Umjerena poteškoća	Znatna poteškoća	Potpuno oštećenje
p/TFD		0-24%	25-49%	50-95%	96-100%
Bodova		0	400	1.000	2.000

Troškovi liječenja i rehabilitacije

Član 13.

- (1) „Troškovi liječenja i rehabilitacije“ su troškovi nastali u postupku liječenja i rehabilitacije povrijeđenog lica u zdravstvenoj ustanovi, odnosno drugom obliku zdravstvene službe (privatna praksa), koji uključuju i troškove primijenjene medicinske terapije, lijekova i medicinskih sredstava.
- (2) Troškovi liječenja i rehabilitacije nadoknađuju se u visini stvarnih troškova liječenja i rehabilitacije, na osnovi računa zdravstvene ustanove uz priložen izvod o pruženim zdravstvenim uslugama i drugim troškovima na osnovu medicinske dokumentacije koju vodi zdravstvena ustanova, odnosno drugi oblik zdravstvene službe (privatna praksa), a koji su bili nužni i neophodni u skladu sa savremenim dostignućima medicinske znanosti i prakse Federacije, odnosno u skladu s priznatim standardima od strane zdravstvenog osiguranja i koji se nisu mogli ostvariti unutar redovitog (obaveznog) zdravstvenog osiguranja.

Izgubljena zarada za vrijeme liječenja

Član 14.

- (1) „Izgubljene zarade za vrijeme privremene nesposobnosti za rad“ predstavlja odštetu koja pripada oštećenom licu koje tokom privremene nesposobnosti za rad (liječenje ili bolovanje) nije bilo sposobna obavljati svoje redovne radne obaveze iz radnog odnosa ili van radnog odnosa (prijavljivanjem ili neprijavljivanjem oštećenog lica kao radnika) u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima ili izvan njih, te zbog toga nije ostvarilo zaradu koja bi mu inače ostvarilo da mu nije nanesena tjelesna povreda koja je prouzročila privremenu nesposobnost za rad.
- (2) Odšteta iz stava (1) ovog člana isplaćuje se u jednokratnom iznosu a određuje u nominalnom mjesečnom iznosu u vrijeme kada je nastala, na osnovi razlike između zarade koju je oštećeno lice ostvarivalo prosječno tri mjeseci prije nastanka tjelesne povrede (ili prosječna zarada za 12 mjeseci prije nastanka tjelesne povrede ako se oštećeno lice bavi poslovima koji imaju sezonski karakter) radi a čija je posljedica privremena nesposobnost za rad, i zarade koju je oštećeno lice imalo tokom razdoblja privremene nesposobnosti za rad.
- (3) Ako je oštećeno lice prije saobraćajne nezgode radilo „na crno“ – uz uvjet da je u tom radnom statusu provelo najmanje i neprekidno tri mjeseca – za vrijeme privremene nesposobnosti za rad pripada mu odšteta u stvarnom nominalnom iznosu u vrijeme kada je nastala a najviše u nominalnom mjesečnom iznosu u vrijeme kada je nastala, a koja se određuje na temelju podataka o visini prosječne neto plaće radnika sa kvalifikacijom za poslove koje je obavljala oštećeno lice prije saobraćajne nezgode u kantonu njegovog prebivališta, ali najduže za razdoblje do tri mjeseca.
- (4) Ako se oštećeno lice prije saobraćajne nezgode bavilo poljoprivredom, za vrijeme

privremene nesposobnosti za rad pripada joj odšteta u nominalnom mjesečnom iznosu u vrijeme kada je nastala, zbog naknade troškova za tuđu radnu snagu radi obavljanja poslova koje u poljoprivredi oštećeno lice nije moglo obavljati za vrijeme liječenja ili zbog izgubljenog dohotka u privredi u slučaju kada nije postojalo lice koja bi umjesto oštećenog lica obavljalo poslove za vrijeme liječenja, polazeći od podataka Registra poljoprivrednih gazdinstava i registra klijenata Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, i podataka o ostvarenim poticajima, kako za vrijeme prije nastanka tjelesne povrede tako i za vrijeme djelomičnog ili trajnog gubitka sposobnosti za rad.

Izgubljena zarada zbog trajnog smanjenja ili trajnog gubitka sposobnosti za rad

Član 15.

- (1) „Izgubljena zarada zbog trajnog smanjenja ili gubitka sposobnosti za rad“ predstavlja izgubljenu zaradu u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima koja nastaje od trenutka okončanja liječenja (bolovanja) do trenutka dok ta nesposobnost traje.
- (2) Odšteta za izgubljenu zaradu iz stava (1) ovog člana, u slučaju trajnog smanjenja sposobnosti za rad (profesionalna nesposobnost za rad) određuje se na osnovi razlike zarade koju je oštećeno lice ostvarivalo prosječno tri mjeseci odnosno dvanest mjeseci – ako je obavljalo poslove koji imaju sezonski karakter – prije nastanka tjelesne povrede čija je posljedica profesionalna nesposobnost za rad, s jedne strane i
 - 1) zarade koju oštećeno lice može ostvariti prema stepenu svoje preostale radne sposobnosti odnosno prosječne zarade u Federaciji prema preostaloj radnoj sposobnosti, uvećanu za invalidsku penzije koju ostvaruje, ili
 - 2) zarade na drugim poslovima sa punim radnim vremenom za koje se profesionalnom rehabilitacijom osposobila, s druge strane.
- (3) Odšteta za izgubljenu zaradu iz stava (1) ovog člana, u slučaju trajnog gubitka sposobnosti za rad (opća nesposobnost za rad), određuje se na osnovi razlike zarade koju bi oštećeno lice ostvarilo da nije otišlo u invalidsku penziju (tzv. očekivana zarada) i visine (iznosa) invalidske penzije koju je oštećeno lice ostvarilo po rješenju Fonda PIOFBiH-a.
- (4) Kada je uzrok trajnog gubitka sposobnosti za rad, dijelom postojeće trajno smanjenje sposobnosti za rad – ranije narušeno zdravlje i/ili zbog bolesti koju ima oštećeno lice prije saobraćajne nezgode tzv. profesionalna bolest – a dijelom posljedice tjelesne povrede iz saobraćajne nezgode, da bi oštećena imala pravo na odštetu – iz stava (3) ovog člana – potrebno je utvrditi adekvatnu uzročnu vezu između presudnog utjecaja ranije narušenog zdravlja i/ili profesionalne bolesti i/ili posljedice tjelesne povrede iz saobraćajne nezgode i trajnog gubitka sposobnosti za rad iz kojih razloga je oštećeno lice i penzionisano.
- (5) Ako oštećeno lice, koji se bavi poljoprivredom, ne može više – trajno djelomično ili trajno potpuno – obavljati određene odnosno sve poslove, pripada joj pravo na odštetu zbog naknade troškova za tuđu radnu snagu radi obavljanja poslova koje

u poljoprivredi više oštećeno lice ne može obavljati ili zbog izgubljenog dohotka na posjedu u slučaju kada nije postojalo lice koje bi umjesto oštećenog lica obavljalo poslove koje je oštećeno lice prije moglo obavljati, a nakon štetnog događaja više ne može obavljati, pa je došlo do gubitka prihoda na posjedu, polazeći od podataka iz Registra poljoprivrednih gazdinstava i registra klijenata Federalnog Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, i podataka o ostvarenim poticajima, kako za vrijeme prije nastanka tjelesne povrede tako i za vrijeme djelomičnog ili trajnog gubitka sposobnosti za rad, odnosno od podataka iz Registra subjekata u ribarstvu i propisanih evidencija ulova (za ribare).

- (6) Odšteta za izgubljenu zaradu iz st. (2), (3) i (5) ovog člana – koja je dospjela – isplaćuje se u jednokratnom iznosu, koji se određuje u nominalnom mjesečnom iznosu u vrijeme kada je nastala a nakon toga – u buduće – u obliku novčane (mjesečne) rente, a koji iznosi se umanjuju za moguća i druga primanja koja oštećeno lice – s osnove djelomične ili potpune radne nesposobnosti – ostvaruje temeljem socijalnog i/ili penzijskog osiguranja.
- (7) Oštećeno lice sa radnim statusom, opisanim u člana 14. stav (3) ove Tablici odšteta ne mogu ostvarivati ovo pravo zbog karaktera svog rada odnosno zaposlenja.
- (8) Oštećeno lice koja u vrijeme saobraćajne nezgode i zadobivene tjelesne povrede još nije počelo privređivati odnosno privređivati kao prijavljeni radnik, a posljedica tjelesne povrede je trajno smanjenje ili trajni gubitak sposobnosti za rad, ostvarit će pravo na izgubljenu zaradu u obliku novčane (mjesečne) rente počev od vremena kada bi prema dobi i drugim ličnim i općim okolnostima počela ostvarivati primanja odnosno primanja u sklopu prijavljenog radnog odnosa, umanjeno za iznos koji oštećeno lice iz osnova ostvaruje po drugim propisima.
- (9) Odšteta za izgubljenu zaradu može se priznati oštećenom licu – ne samo gubitkom plaće (ili dijela plaće) kao stalnog oblika primanja iz radnog odnosa, stav (2) i (3) ovog člana – i za gubitak drugih primanja, primjerice, terenskog dodatka, dnevnica i deviznog dodatka, ako je bilo moguće da je oštećeno lice određeni dio te naknade uštedi.
- (10) Za sve oblike odštete zbog izgubljene zarade koji se priznaju u obliku novčane rente – st. (3), (5), (7) i (8) ovog člana – postoji mogućnost promjene iznosa rente (povećanjem, sniženjem ili ukidanjem) ako se promijene okolnosti koje su uzete u obzir kod priznavanja ovog prava.

Tuđa njega i/ili pomoć

Član 16.

- (1) Troškovi tuđe njege i/ili pomoći su materijalni troškovi nastali za one usluge oštećenom licu koje omogućavaju zadovoljenje njezinih osnovnih bioloških potreba (uzimanje hrane, oblačenje i svlačenje, lična higijena, vršenje redovnih fizioloških potreba, kretanje s pomagalima ili bez njih), ako navedene potrebe ne može sama zadovoljiti usljed potpunog ili djelomičnog onesposobljavanja nekog organa.

- (2) Troškovi tuđe njege i/ili pomoći za usluge opisane u stavu (1) ovog člana (tzv. usluge nemedicinskog lica nadoknađuju se u visini stvarnih troškova tuđe njege i pomoći, sukladno obimu tuđe njege i pomoći koja se mora ukazati oštećenom licu, a najviše u opsegu od 2,0 bodova za 1 sat pružene tuđe njege i pomoći.
- (3) Troškovi tuđe njege i pomoći po obim i cijeni, opisani u stavu (2) ovog člana, pripadaju oštećenom licu kada mu tu pomoć pružaju i članovi porodice besplatno.
- (4) Troškovi tuđe njege i pomoći za usluge oštećenom licu koje pružaju stručna lica (tzv. usluge medicinskih lica – stručnih lica) – izvan onog opsega priznatog na teret FZZO-a – nadoknađuju se u visini stvarnih troškova tuđe njege i pomoći, sukladno obimu tuđe njege i pomoći koja se mora ukazati oštećenom licu, a najviše do prosječne (neto) zarade koju ostvaruju zdravstveni radnici odgovarajuće stručne spreme koji obavljaju ovu vrstu poslova.
- (5) Troškovi tuđe njege i/ili pomoći – iz st. (2), (3) ili (4) ovog člana – umanjuju se za iznos koji oštećeno lice – iz istog osnova – ostvaruje od nadležnog Ministarstva rada i socijalne politike FBiH, nadležnog ministarstva Federacije BiH, i u uvjetima kada to pravo oštećeno lice nije ostvarilo podnošenjem zahtjeva, a prema svim okolnostima slučaja to je pravo moglo ostvariti jer mu pripada.
- (6) Naknada troškova tuđe njege i pomoći iz st. (2), (3) i (4) ovog člana određuje se u obliku mjesečne novčane rente za koju postoji mogućnost promjene iznosa (povećanjem, sniženjem ili ukidanjem) ako se promjenu okolnosti koje su uzete u obzir kod priznavanja ovog prava.

Indirektno oštećena lica

Član 17.

- (1) „Indirektno oštećena lica“ koje temeljem ove Tablice odšteta imaju pravo na odštetu – u slučaju smrti ili naročito teške invalidnosti nekog lica su: članovi uže porodice (bračni drug, djeca i roditelji odnosno očuh i maćeha za posvojenika).
- (2) Indirektno oštećena lica – kao u stavu (1) ovog člana uz uvjet – su i: braća i sestre, te vanbračni drug ako je između njih i umrlog, – direktno oštećenog lica – postojala trajnija zajednica života, odnosno vanbračni drug i u slučaju naročito teške invalidnosti vanbračnog druga ako je između njih postojala trajna zajednica života.
- (3) Stav (2) ovog člana o učincima vanbračne zajednice primjenjuju se na životnu zajednicu neudane žene i neoženjenog muškarca, koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.
- (4) „Trajnija zajednica života“ temeljem ove Tablice odšteta, predstavlja – pored postojanje zajedničkog domaćinstva – i trajnu emotivnu povezanost, postojanje finansijske zajednice odnosno odnos uzajamne ovisnosti koji upućuje na postojanje trajnije ekonomske životne zajednice i egzistencijalne povezanosti (uključujući i eventualno uzdržavanje) između umrlog i indirektno oštećenih lica.
- (5) Pravo na odštetu – kao indirektno oštećena lica – temeljem ove Tablice odšteta imaju i roditelji u slučaju gubitka začetog, a nerođenog djeteta.

Naročito teška invalidnost bliske osobe

Član 18.

- (1) „Naročito teška invalidnost bliske osobe“ (direktno oštećenog lica) – je tzv. Izuzetna posljedica tjelesne povrede nastale u saobraćajnoj nezgodi – odlučna je činjenica za indirektno oštećena lica (krug lica naveden u članu 17. ove Tablice odšteta) za priznavanje prava na odštetu – zbog moguće ugroženosti odnosno oštećenja vlastitog duševnog zdravlja koje se opisuje kao poteškoće u uvjetima života koje trpe indirektno oštećena lica kao bliske osobe ukoliko su dokazale stvarnu i afektivnu životnu zajednicu s direktno oštećenim licem tokom njegovog preživljavanja u hendikepu, izuzetnim patnjama koje trpi, kada je u stanju smrtno opasnosti ili komi – pod pretpostavkom da se zdravstvene poteškoće prouzročene duševnim/psihičkim smetnjama sa medicinskog stajališta smatraju tjelesnim povredama ili oštećenjem duševnog zdravlja i ako težina povrede i okolnosti slučaja to opravdavaju.
- (2) Naročito teška invalidnost temeljem ove Tablice odšteta, podrazumijeva:
 - 1) naročito tešku povredu – stepen V, kompletno oštećenje iz „Medicinske skale“ – s postotkom oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja ili TFD-a ili TI od 96% do 100%, ili
 - 2) tešku povredu – stepen IV, teško oštećenje iz „Medicinske skale“ – s postotkom oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja ili TFD-a ili TI od 85% do 95% uz uvjet da je zdravstveno stanje stabilizirano ili je podložno pogoršanju, a direktno oštećenom licu je prijeko potrebna stalna pomoć i njega drugog lica u punom opsegu jer direktno oštećeno lice, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju, ne može sama udovoljiti osnovnim životnim zahtjevima jer se ne može, ni uz pomoć ortopedskih pomagala, samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti, održavati ličnu higijenu, kao ni obavljati druge osnovne fiziološke potrebe.
- (3) Početno vrednovanje odštete za indirektno oštećena lica vrši se uz primjenu stepena težine oštećenja duševnog zdravlja koje možemo opisati kao umjereno do teško oštećenje odnosno uobičajeno (prosječno, uobičajenost sličnih slučajeva) oštećenje vlastitog duševnog zdravlja indirektno oštećenog lica – koje sa medicinskog stajališta predstavlja tjelesnu povredu (između srednje teške i teške povrede po skali sa stepenima težine iz grupe III i IV) – a koje se može se manifestirati u nekoliko oblika i to prije svega kao:
 - 1) povreda prava na osjećaj ljubavi (osjećaj ili emocija naziv je za čovjekovu reakciju na neki događaj; povezuje ono što nam je važno sa svijetom ljudi, stvari i događaja; emocionalni poremećaj poput depresije ili anksioznosti traje mjesecima ili godinama),
 - 2) promjena ili oštećenje u kvaliteti života (kvaliteta života vezana je za zdravlje i pokriva subjektivni doživljaj pozitivnih i negativnih vidova pojedinih simptoma i sindroma, uključujući tjelesne emocionalne, kognitivne, socijalne

funkcije i nuspojave liječenja. Kod oštećenja kvalitete života pretpostavlja se postojanje psihičkih poremećaja ili neke manje diferencirane psihičke smetnje; oštećenje kvalitete života pokriva sve vidove oštećenja duševnog/psihičkog zdravlja).

- (4) Visina odštete priznaje se – ako su ispunjeni uvjeti iz st. (1) i (2) ovog člana – u slijedećim maksimalnim iznosima;

1.	za slučaj naročito teške invalidnosti bračnog ili vanbračnog druga			12.000	
2.	za slučaj naročito teške invalidnosti djeteta ili posvojenika	roditeljima ili očuh i maćehe	do	10.000	bodova
3.	za slučaj naročito teške invalidnosti roditelja ili očuha ili maćehe	djetetu ili posvojeniku		6.000	

- (5) Visina odštete iz stava (4) tač. 2. i 3. ovog člana, zavisi i od činjenice da li je dijete (ili posvojenik) maloljetno ili punoljetno, a kojeg su roditelji dužni uzdržavati – u smislu odredbi Porodičnog zakona – i da li sa roditeljima živi u porodičnoj zajednici ili izvan nje odnosno da li je formirao svoju porodičnu zajednicu (ženidbom odnosno udajom i eventualnim rođenjem vlastite djece).
- (6) Visina odštete iz stava (4) ovog člana priznat će se uvećana do 20% – ako je kod indirektno oštećenog lica došlo do medicinski dokazanog, adekvatno praćenog i liječenog duševnog poremećaja i/ili duševne bolesti i to isključivo u slučajevima kada je kod indirektno oštećenog lica od ranije postojala predispozicija a štetni događaj je bio percipitirajući faktor (*trigger moment* - moment okidač) za razvoj duševnog poremećaja (npr. depresija kao bolest) i/ili somatske bolesti (npr. dijabetes) – ako je nastupila teška tjelesna povreda koja po skali sa stepenima težine predstavlja – grupa IV – teško oštećenje duševnog zdravlja.
- (7) Visina odštete iz stava (6) ovog člana priznat će se uvećana do 30% – ako je kod indirektno oštećenog lica utvrđeno oštećenje duševnog integriteta (duševna bolest) koja je u prirodnoj i adekvatnoj uzročnoj vezi s događajem i koja ima karakter trajnost tj. vjerojatno će potrajati do kraja života u istom opsegu – ako je nastupila naročito teška tjelesna povreda koja po skali sa stepenima težine predstavlja – grupa V – kompletno oštećenje duševnog zdravlja.
- (8) Visina odštete iz stava (4) ovog člana priznaje se umanjena odnosno isključuje – zavisno od okolnosti slučaja – uz uvjet da kod indirektno oštećenog lica došlo do tjelesne povrede ili oštećenja duševnog zdravlja koja se po skali sa stepenima težine može opisati kao laka ili sasvim laka tjelesna povreda (grupa II i I) odnosno nisu prouzročeno duševne/psihičke smetnje koje se sa medicinskog stajališta smatraju tjelesnom povredom ili oštećenjem zdravlja.

Smrt bliske osobe

Član 19.

- (1) „Smrt bliske osobe“ (indirektno oštećeno lice) – je tzv. afektivna posljedica tjelesne povrede nastale u vezi sa saobraćajnom nezgodom – odlučujuća je

činjenica za indirektno oštećeno lice (krug lica naveden u članu 17. ove Tablice odšteta) za priznavanje prava na odštetu – zbog moguće ugroženosti odnosno oštećenja vlastitog duševnog zdravlja koje se opisuje kao stanje emocionalnog šoka zbog gubitka voljene osobe – pod pretpostavkom da se zdravstvene poteškoće prouzročene duševnim/psihičkim smetnjama sa medicinskog stajališta smatraju tjelesnim povredama ili oštećenjem duševnog zdravlja i ako težina povrede i okolnosti slučaja to opravdavaju.

- (2) Početno vrednovanje odštete za indirektno oštećena lica vrši se uz primjenu stepena težine oštećenja duševnog zdravlja koje možemo opisati kao umjereno do teško oštećenje odnosno uobičajeno (prosjeak, uobičajenost sličnih slučajeva) oštećenje vlastitog duševnog zdravlja indirektno oštećenog lica koje se manifestira u obliku tuge i žalovanja članova uže i šire porodice – koje sa medicinskog stajališta predstavlja tjelesnu povredu (između srednje teške i teške povrede po skali sa stepenima težine iz grupe III. i IV.)
- (3) Visina odštete priznaje – ako su ispunjeni uvjeti iz stavova (1) ovog člana – se u sljedećim maksimalnim iznosima;

1.	za slučaj smrti bračnog ili vanbračnog druga		12.000	bodova
2.	za slučaj smrti djeteta ili posvojenika	roditeljima ili očuh i maćehe	10.000	
3.	za slučaj smrti roditelja ili očuha ili maćehe	djetetu ili posvojeniku	6.000	
4.	za slučaj smrti brata i sestre	braći i sestrama	5.000	
5.	roditeljima za slučaj začetog, a nerođenog djeteta		4.000	

- (4) Visina odštete iz stava (3) tač. 2. i 3. ovog člana, zavisi i od činjenice da li dijete (ili posvojenik) maloljetno ili punoljetno, a kojeg su roditelji dužni uzdržavati – u smislu odredbi Porodičnog zakona – i da li sa roditeljima živi u porodičnoj zajednici ili izvan nje odnosno da li je formirao svoju porodičnu zajednicu (ženidbom odnosno udajom i eventualnim rođenjem vlastite djece)
- (5) Visina odštete iz stava (3) tačka 2. ovog člana – za slučaj smrti dvoje ili više djece (ili posvojenika) – roditeljima (očuhu i maćehi) se priznaje u maksimalnom iznosu (10.000 bodova) po djetetu (ili posvojeniku) uz pravo na uvećanje odštete uz ispunjenje uvjeta iz člana 18. st. (6) i (7) ove Tablice odšteta.
- (6) Visina odštete iz stava (3) tačka 3. ovog člana – za slučaj smrti oba roditelja (ili očuha i maćehe) – djetetu (posvojeniku) se priznaje u maksimalnom iznosu (6.000 bodova) po roditelju (ili za očuha i maćehu) uz pravo na uvećanje odštete uz ispunjenje uvjeta iz člana 18. st. (6) i (7) ove Tablice odšteta.
- (7) Visina odštete iz stava (3) ovog člana priznati će se uvećana uz ispunjenje uvjeta iz člana 18. st. (6) i (7) ove Tablice odšteta, odnosno umanjiti ili u potpunosti isključiti, uz ispunjenje uvjeta iz stava (8) istog člana.

- (8) Ako je tjelesna povrede direktno oštećenog lica – koje su imale za posljedicu naročito tešku invalidnost direktno oštećenog – u uzročno-posljedičnoj vezi sa kasnije nastalom smrću tog istog lica, indirektno oštećeno lice ima pravo na odštetu iz stava (3) ovog člana – pod uvjetom da do smrti direktno oštećenog lica nije ostvarilo pravo na odštetu iz člana 17. stav (4) ovog zakona – ali i razmjerni dio odštete iz člana 17. stav (4) ovog zakona, uz uvjet da je razdoblje ostanka na životu direktno oštećenog lica iznosilo najmanje 4 godine i zbog činjenice da tek nakon protoka ovog razdoblja tjelesna povreda i smrt ne čine manje-više isti događaj, a oba oblika posljedice tjelesne povrede se javljaju kao prepoznatljiva šteta na licima.
- (9) Razmjerni dio odštete iz člana 17. stav (4) – koji se priznaje uz odštetu iz stava (3) ovog člana i pod uvjetima iz stava (8) ovog člana – može iznositi maksimalno do ¼ određenog (propisanog) maksimalnog iznosa odštete.

Troškovi ukopa, liječenja i izgubljena zarada

Član 20.

- (1) „Troškovi ukopa (sahrane)“ su troškovi koji su neophodni da bi se lice sahranilo, u skladu sa običajima mjesta u kome se sahrana obavlja.
- (2) Troškovi iz stava (1) ovog člana obuhvataju troškove prijevoza umrlog do mjesta sahrane, troškove nabavke odjeće za umrlog, troškove nabavke sanduka i opreme za sahranu, troškove nabavke odjeće žalosti (crnine) za najbližu rodbinu, troškove zadužnica, troškove grobnog mjesta i troškove nadgrobnog spomenika (uz razmjerne troškove ukoliko se radi o grobnici s više ukopnih mjesta i/ili porodičnoj grobnici i koja nije kupljena iz „nužde“ kao jedina mogućnost za ukop umrlog nakon smrti, što se, između ostalog, može utvrditi i uvidom u podatke iz grobnog registra nadležnog komunalnog poduzeća u mjestu ukopa).
- (3) Naknada troškova iz stava (2) ovog člana određuje se u visini učinjenih stvarnih troškova, na osnovi računa za svaku vrstu troška, ali najviše do visine prosječnih cijena za svaku vrstu troška u mjestu gdje se sahrana obavlja.
- (4) Naknadu troškova nabavke odjeće žalosti (crnine) mogu ostvariti lica koja imaju pravo na novčanu naknadu za oštećenje duševnog zdravlja zbog smrti bliske osobe.
- (5) Uz troškove sahrane indirektno oštećenim licima pripada i pravo na odštetu troškova liječenja preminulog lica kao posljedice tjelesne povrede kao i pravo na odštetu zbog izgubljene zarade u razdoblju od saobraćajne nezgode do smrti kada smrt nije nastupila trenutno nego u nekom vremenskom periodu nakon zadobivene tjelesne povrede.

Izgubljeno uzdržavanje ili redovno pomaganje

Član 21.

- (1) „Izgubljeno uzdržavanje ili redovito pomaganje“ kao odšteta određuje se i isplaćuje licu – indirektno oštećenom licu – koju je poginuli u saobraćajnoj

nezgodi uzdržavao ili redovno pomagao, kao i licu koje je po zakonu imalo pravo zahtijevati uzdržavanje od poginulog.

- (2) Iznos odštete stava (1) ovog člana – u obliku mjesečne novčane rente – ne može biti veći od onoga što bi indirektno oštećeno lice dobivalo od poginulog da je ostao u životu ili ako nakon smrti uzdržavatelja ne dobiva isti iznos od nekog drugog temeljem penzijskih prava poginulog.
- (3) Za sve oblike odštete iz stava (1) koji se priznaju u obliku novčane rente postoji mogućnost promjene iznosa rente (povećanjem, sniženjem ili ukidanjem) ako se promjenu okolnosti koje su uzete u obzir kod priznavanja ovog prava.

Neprenosivost prava

Član 22.

- (1) „Neprenosivost prava“ – pravo na odštetu u obliku novčane rente zbog smrti bliske osobe ili zbog tjelesne povrede (direktno oštećenog lica) ne može se prenijeti na drugoga.
- (2) Dospjeli iznosi naknade mogu se prenijeti na drugoga ako je visina naknade određena pisanim sporazumom (nagodbom) ili pravomoćnom sudskom odlukom.

Nasljeđivanje odštete za tjelesne povrede ili smrt

Član 23.

„Nasljeđivanje odštete za tjelesne povrede ili smrt“ – je potraživanje odštete za tjelesne povrede i smrt direktno ili indirektno oštećenog lica koja prelazi na nasljednika samo ako je priznato pravomoćnom sudskom odlukom ili pismenim sporazumom

Vrijednost boda

Član 24.

Visina odštete iz člana 6., 8., 9., 10., 11., 12., 16., 18. i 19. ove Tablice odšteta obračunava se u vrijednosti km gdje je vrijednost 1 bod = 1,00 KM, utvrđeno na bazi prosječne cijene premije po polici u automobilskoj odgovornosti za 2011. god., u visini od 250 KM.

PRILOG II
MEDICINSKA TABLICA
ZA ODREĐIVANJE POSTOTKA OŠTEĆENJA TJELESNOG i/ili DUŠEVNOG
ZDRAVLJA

(TRAJNE INVALIDNOSTI ili TRAJNOG FUNKCIJSKOG DEFICITA) KAO
POSLJEDICE TJELESNE POVREDE

OPĆE ODREDBE

Ova Medicinska tablica za određivanje postotka oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja – Trajne invalidnosti ili Trajnog funkcijskog deficita – kao posljedice tjelesne povrede (dalje u tekstu: Medicinska tablica) iz nesretnog slučaja ili saobraćajne nezgode, primjenjuje se kod svih ugovora o osiguranju za obavezna osiguranja u saobraćaju.

Definicije

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovoj tablici imaju slijedeće značenje:

„Zdravlje“ predstavlja tjelesno, duševno i socijalno blagostanje, a ne samo odsustvo bolesti i nemoći (po Ustavu Svjetske zdravstvene organizacije – WHO).

„Oštećenje zdravlja“ su problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi, kao što su znatno odstupanje ili gubitak funkcije. Oštećenja mogu biti privremena ili stalna, progresivna, regresivna ili statična, povremena ili kontinuirana. Oštećenje strukture može uključiti anomaliju, defekte, gubitak ili znatno odstupanje u strukturi tijela. Kada oštećenje postoji, može se stepenovati u odnosu na težinu, upotrebom generičkog atributa u Međunarodnoj klasifikaciji funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja – MKF ili ICF (koju je donijela WHO 2001. god).

„Tjelesne funkcije“ su fiziološke funkcije tjelesnih sistema, uključujući duševne/psihičke funkcije. „Tijelo“ se odnosi na ljudski organizam kao cjelinu pa tako uključuje i mozak. Stoga su mentalne (ili duševne) funkcije skupljene pod pojmom tjelesnih funkcija. Podjela ovih funkcija je sljedeća:

- 1) Mentalne funkcije,
- 2) Senzorske funkcije i bol,
- 3) Glas i govorne funkcije,
- 4) Funkcije kardiovaskularnog, hematološkog, imunološkog i respiratorog sistema,
- 5) Funkcije probavnog, metaboličkog i endokrinog sistema,
- 6) Urogenitalne i reproduksijske funkcije,
- 7) Neuromišićno-koštane i funkcije vezane za pokretanje,
- 8) Funkcije kože i srodnih struktura

„Tjelesne strukture“ su strukturalni ili anatomske dijelovi tijela kao što su organi, udovi i njihovi dijelovi, klasificirani prema tjelesnim sistemima. Podjela ovih struktura na sisteme je slijedeća:

- 1) Strukture živčanog sistema,
- 2) Oko, uho i srodne strukture,
- 3) Strukture uključene u glas i govor,
- 4) Strukture kardiovaskularnog, imunološkog i respiratornog sistema,
- 5) Strukture vezane za probavni, metabolički i endokrini sistem,
- 6) Strukture vezane uz reprodukcijski i urogenitalni sistem,
- 7) Strukture vezane uz neuromišićno-koštani sistem,
- 8) Koža i srodne strukture.

„Tjelesna povreda“ je oštećenje tjelesnog i/ili duševnog zdravlja ili integriteta odnosno poremećaj tjelesne funkcije (uključujući i duševne/mentalne funkcije) ili strukture dijela tijela nastalo povređivanjem – u saobraćajnoj nezgodi – u vrijednosti medicinskih objektiviziranih oštećenja.

„Dijagnoze o povredama“ koje su postavljene, a koje nisu objektivno medicinski potvrđene i opisane, ne predstavljaju tjelesnu povredu (npr. dijagnoze natučnja, kontuzije, potresa mozga, trzajna povreda vratne kičme i drugih sličnih povreda koje su postavljene na temelju anamnestičkih podataka, na temelju bolnosti i drugih subjektivnih smetnji – bez istovremeno prisutnog vanjskog traga povređivanja – nije moguće označiti povredama).

„Neznatne povrede“ su povrede koje su objektivno medicinski utvrđene i opisane a koje su po kriteriju stepena težine povrede; neznatne (malo znače, male, minorne, bagatelne, beznačajne, bez važnosti) ili radi kojih nije provedeno liječenje po redovnom algoritmu za takve povrede, odnosno koje su po karakteru tjelesnih povreda; privremene, bez posljedica ili opasnosti za zdravlje, u pravilu ne utječu na životnu radost, radna sposobnost u svakodnevnom životu nije ograničena, poslovne aktivnosti se praktično obavljaju nesmetano, ne dovode do promjena ponašanja u socijalnom okruženju, najčešće u svakodnevnom životu redovna pojava i za koje liječnička njega u pravilu nije potrebna a potpuno ozdravlje (najčešće) unutar jednog do tri sedmice. (npr. udarci, krvni podljevi, ogrebotine, izrazito plitke rezne i ubodne rane, lakša uganuća i istegnuća, kao i objektivno utvrđene lakše kontuzije praćene oguljotinama, podljevima ili manjim oteklinama).

„Sasvim lake povrede“ – su povrede koje predstavljaju čistu rezidualnu (zaostalu) subjektivnu povredu nakon potvrđene traume za koju ljekar-vještak može dati svoje mišljenje o tome jesu li posljedice vjerojatne, ali ih ne može uočiti niti ih objektivno medicinski procijeniti niti ih izmjeriti, odnosno može utvrditi da su medicinska prihvatljiva stvarnost u kontekstu određene situacije ali ne može sa potpunom sigurnošću odrediti tačan postotak oštećenja u okviru „Medicinske skale“ po mini-gradacije oštećenja - TI/TFD od 0 do 4% (tzv. upitna povreda).

Odnosno, to mogu biti i povrede koje je moguće medicinski izmjeriti, ali je oštećenje zdravlja privremeno ili povremeno (nije trajno ili kontinuirano) i za koje ljekari vještaci mogu utvrditi da su medicinski prihvatljiva stvarnost u kontekstu određene situacije jer to potvrđuje redovni algoritmom liječenja, a zapravo se radi o posebnim aspektima ugroze koji umanjuju samo kvalitetu života (nema oštećenja

poremećaja u tjelesnoj funkciji ili strukturi dijela tijela), zašto možemo reći da se radi o povredama koje smo kategorizirali u okviru „Medicinske skale“ po mini-gradaciji oštećenja –TI/TFD od 0 do 4% (tzv. privremena ili povremena povreda).

Za oba opisana moguća oblika ove vrste povrede za koje ipak nije moguće precizno i sa punom sigurnošću odrediti postotnu stopu oštećenja TI/TFD, njihovu evaluaciju je moguće pretvoriti u novčane iznose odštete izračunate samo na temelju „Medicinske skale“ u I. grupi oštećenja po težini i stepenu *Nema oštećenja* TI/TFD od 0 do 4%, izuzev – ako je posljedica ove vrste povreda – naruženost – estetsko oštećenje, koju je moguće objektivno medicinski opisati i izmjeriti i koja se onda i zasebno vrednuje.

„Medicinska skala“ predstavlja poveznicu između stepena težine tjelesne povrede s jedne strane i razmjera oštećenja funkcioniranja i postotka oštećenja tjelesnih funkcija i strukture dijela tijela, s druge strane.

SKALA sa stepenima težine i postotkom (%) oštećenja			
I.	NEMA oštećenja	Sasvim laka povreda	0 – 4%
II.	BLAGO oštećenje	Laka povreda	5 – 24%
III.	UMJERENO oštećenje	Srednje teška povreda	25 – 49%
IV.	TEŠKO oštećenje	Teška povreda	50 – 95%
V.	KOMPLETNO oštećenje	Naročito teška povreda	96 – 100%
Posljedica tjelesne povrede, koja će se odrediti kao 100% oštećenje zdravlja (tjelesnog i/ili duševnog) ili TFD odnosno TI -100% predstavlja gubitak svih funkcija bez da je ijedna funkcija održana čemu bi isključivo odgovaralo samo perzistentno vegetativno stanje (kliničko stanje budnosti – oči otvorene – bez svijesti)			

„Smrt“ je prestanak svih bioloških funkcija koje definiraju živi organizam – oštećenog lica – nastala kao posljedica tjelesne povrede odnosno povređivanja mehaničkim ili drugim putem.

„Trajna invalidnost ili trajni funkcijski deficit – TI ili TFD“ je trajno (definitivno) smanjenje tjelesnog i/ili duševnog potencijala koji se javlja kao rezultat povrede medicinski utvrđenog anatomskog – funkcionalnog integriteta, koji se, stoga, može utvrditi, razjasniti i procijeniti na medicinskoj osnovi, kojemu se pridodaju bolovi i psihičke/duševne posljedice za koje ljekar zna da u pravilu nastupaju s oštećenjem (tjelesnog i/ili duševnog integriteta kao problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi) kao i posljedice obično i objektivno povezane na svakodnevni život („ograničenje aktivnosti“ kao poteškoće u obavljanju aktivnosti/ili sposobnosti funkcioniranja/ i „ograničenje sudjelovanja“ kao problemi uključivanja u životne situacije) koje su u pravilu povezane s oštećenjem.

„Evaluacijska tablica za bolove“ koji su integrirani u TFD ili TI;

- 1) „Minimalni – 0,5 od 7“ kratka hospitalizacija uz nadzor ili mala kirurška intervencija, odnosno liječenje analgeticima, medicinski nadzor od nekih desetak dana, bez rehabilitacije.

„Minimalni – 1 od 7“, hospitalizacija od 0 do 1 dana s malom kirurškom intervencijom pod općom anestezijom ili ambulantno liječenje analgeticima ili anksioliticima tokom nekoliko sedmica, nekoliko tretmana rehabilitacije, kratka imobilizacija.

- 2) „Vrlo lagani – 1,5 od 7“, hospitalizacija od 1 do 2 dana, imobilizacija jednog ekstremiteta ili vrata tokom 2 do 3 sedmice, 5 – 10 tretmana rehabilitacije.

„Vrlo lagani – 2 od 7“, hospitalizacija od 1 do 2 dana, imobilizacija jednog ekstremiteta u trajanju od 2 do 6 sedmica, 10 – 15 tretmana rehabilitacije i liječenje psihotropima tokom 6 mjeseci.

- 3) „Lagani – 2,5 od 7“, hospitalizacija od 2 do 5 dana, imobilizacija od 3 sedmice do 1 mjeseca, hirurška intervencija pod lokalnom ili općom anestezijom, 15 do 20 tretmana ili liječenje psihotropima tokom 6 mjeseci uz terapiju tokom 1 godine.

„Lagani – 3 od 7“, hospitalizacija od 5 do 10 dana, imobilizacija od 1 do 2 mjeseca, intervencija pod općom ili lokalnom anestezijom i 30 tretmana psihotropima i jednogodišnjom terapijom, a pod pretpostavkom da se to nastavi u trajanju dužem od jedne godine, može se procijeniti kao 3,5 od 7.

- 4) „Srednji – 4 od 7“, hospitalizacija u trajanju od 1 do 2 mjeseca, nekoliko hirurških intervencija pod općom ili lokalnom anestezijom, imobilizacija tokom nekoliko mjeseci, rehabilitacija nekoliko mjeseci u bolnici ili ambulanti.

„Postotak trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita – p/TI ili p/TFD,“ je red veličine – koji se odnosi na teorijski maksimum od 100% (predstavlja gubitak svih funkcija bez da je ijedna funkcija održana čemu bi isključivo odgovaralo samo perzistentno vegetativno stanje) – poteškoće (ograničenja) koju oštećeno lice osjeća u smislu posljedica koje su kvantificirane u obavljanju normalnih radnji svakodnevnog života koje možemo opisati na slijedeći način:“Bez obzira na svoju profesiju, stepen bogatstva, dob ili spol, od trenutka kad neko lice ustane ujutro pa sve dok se navečer ne vrati u postelju, ona obavlja niz elementarnih radnji kao što je ustajanje, hodanje, higijenu, uzimanje obroka, vožnja automobila i sudjelovanje u društvenim odnosima s drugima, koje su uobičajene radnje svakodnevnog života.“

„Privremena Invalidnost ili Privremeni funkcijski deficit-PI ili PFD“ je privremeno (ili povremeno) oštećenje (tjelesnog i/ili duševnog integriteta/zdravlja) kada ne nastaju problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi – kao što su odstupanje ili gubitak funkcije, postojanje anomalija, defekata, gubitaka ili odstupanja u strukturi tijela – i on predstavlja jedan oblik klasifikacije tjelesnih povreda u vremenskom razmjeru, koji može postojati u periodu nakon traume do konsolidacije povrede (razdoblje hospitalizacije) nakon čega nema trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita.

Smjernice za primjenu;

- a) Mjerodavna ocjena (mišljenje) ljekara vještaka može se dobiti samo na jedan način – na kojoj bi razni liječnici vještaci mogli reproducirati svoje ocjene u različitim situacijama, a koje daju iste zaključke u slučajevima kada su posljedice jednake – a to je uvođenjem i postojanjem ove Medicinske tablice, koja počiva na temeljnom načelu koje glasi: „Ako je cilj kvantifikacija povrede zdravlja uzrokovane posljedicama po stepenu u sistemu temeljenom na postotcima, kompletan tjelesni i/ili duševni integritet mora se promatrati kao da odgovara stepenu u rasponu koji na jednom kraju odgovara „idealnom zdravlju“ (0% oštećenje) a na drugom 100% oštećenje zdravlja koje predstavlja potpuni gubitak svih funkcija.“
- b) Svaka ocjena (mišljenje) trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita u pravilu se radi nakon završenog liječenja i rehabilitacije (ako je bila) uz obavezu da tačno navede dan za koji smatra da je liječenje završeno te da li je stanje zdravlja stabilizirano ili je podložno pogoršanju ili poboljšanju.
- c) Svaka ocjena (mišljenje) mora sadržavati kritičko ali i objektivno očitovanje o uzročno-posljedičnoj vezi između utvrđenih posljedica tjelesne povrede i događaja povređivanja.
- d) Svaka ocjena (mišljenje) obavezno mora sadržavati i izjavu o hodogramu liječenja i rehabilitacije i izričito navesti da li se oštećeno lice u potpunosti držala uputa o liječenju ili ne, odnosno ako nije da li je i sama doprinijela povećanju postotka trajnog invaliditeta ili trajnog funkcijskog deficita.
- e) Prilikom primjene određenih tački iz Medicinske tablice, za jednu posljedicu, primjenjuje se za iste organe ili ekstremitete ona tačka koja određuje najveći postotak, odnosno, nije dozvoljena primjena dvije tačke za isto funkcionalno oštećenje, odnosno posljedicu (postotci se ne zbrajaju, već se ocjenjuje samo veća posljedica, koja obuhvaća i drugu posljedicu).
- f) Kod različitih posljedica kranio-cerebralnih povreda usljed traume postotci se ne sabiru, već se postotak ocjenjuje samo po tački koja je najpovoljnija (najveća) za oštećeno lice.
- g) U ocjeni (mišljenju) brojčano navesti, koristeći se Medicinskom tablicom, eventualni postotak trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita koji se pripisuje saobraćajnoj nezgodi i koji rezultira iz trajne povrede jedne ili više funkcija koje ostaju u trenutku završetka liječenja.
- h) Kod ocjene (mišljenja) o postotku trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita, kao posljedica tjelesne povrede, osim pravila da se pri objedinjavanju postotaka prvo i najveće oštećenje iz Medicinske tablice uzima kao 1/1, zatim drugo najveće kao 1/2, treće kao 1/4 a svako sljedeće kao 1/8, valja ravnopravno koristiti i pravilo o određivanju preostalih očuvanih oblika tjelesnih struktura ili tjelesnih funkcija, odnosno funkcioniranja uopće.
- i) Za svaku tjelesnu funkciju vrijedi da se u slučaju poboljšanja ograničenja ili smetnji funkcija zbrinjavanjem oštećenika, protezom, ortozom ili drugim tehničkim pomagalima, procjena funkcije vrši prema poboljšanom stanju.

- j) Ocjena (mišljenje) o eventualnom postojanju trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita donosi se nakon pregleda cjelokupne medicinske dokumentacije – vezane za saobraćajnu nezgodu – i neposrednog pregleda oštećenog lica, posebno u slučajevima kada vidljiva oštećenja zdravlja upućuju na zaključak da je narušeno najviše korisno funkcioniranje.
- k) Svaka ocjena (mišljenje) treba sadržavati i izjavu ljekara vještaka o razdoblju potpune i/ili djelomične nesposobnosti oštećenog lica za obavljanje svojih uobičajenih aktivnosti zbog medicinskih razloga koji su rezultat oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja kao posljedice tjelesne povrede,
- l) Svaka ocjena (mišljenje) treba sadržavati i izjavu vještaka o potrebi pružanja privremene i/ili trajne pomoći i njege trećeg lica, pa ako je potrebna, treba tačno navesti za koje radnje u svakodnevnom životu i za kojeg trajanja u toku dana i u kojem vremenskom razdoblju je takva pomoć i njega neophodna.
- m) Ocjenu (mišljenje) o postotku trajne invalidnosti ili trajnog funkcijskog deficita u situaciji ranijeg patološkog stanja (degenerativne promjene, nezgoda, bolest i sl.) treba uraditi uz primjenu općeprihvaćene Baltazarove metode (*metode preostalih aktivnosti*) a ne metode kumulacije, kojom bi se mogli naći u situacijama da premašimo teoretski mogućih 100% oštećenja (gubitak svih funkcija) a da stvarno oštećeniku zdravstveno stanje nije tako oštećeno, primjerice;

Baltazarova metoda preostalih aktivnosti u %					
I.	Trauma prije ocjene posljedica tjelesne povrede sa p/TFD	30%	Preostale aktivnosti	100% minus 30%	70%
II.	Bolest prije ocjene posljedica tjelesne povrede sa p/TFD	20%		20% od 70%	56%
III.	Postotak TFD kao posljedica tjelesne povrede – predmet ocjene (mišljenja)	40%		40% od 56%	33,6%
A.	p/TFD za tjelesnu povredu koja je predmet ocjene (mišljenja) uz oštećenje od 40% =				22,4%
B.	Preostale aktivnosti nakon III.				33,6%

- n) Ocjena (mišljenje) koja predstavlja ukupno vrednovanje oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja – trajna invalidnost ili trajni funkcijski deficit – utvrđuje prema Međunarodnoj klasifikaciji funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja (MKF/ICF) a postotak oštećenja prema Medicinskoj tablici, uz obaveznu primjenu Međunarodne klasifikacije bolesti i srodnih zdravstvenih problema (MKB10 – akt WHO) koja predstavlja obavezujući dijagnostički standard za postavljanje svih *somatskih* dijagnoza, a na području *psihijatrije* uz Međunarodnu klasifikaciju

mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja (poglavlje F iz MKB-10), a kao dopunski instrumenti za istu se svrhu mogu koristiti DSM-IV te, po potrebi, i Psihodinamski dijagnostički priručnik (PDM).

- o) Za svaku ocjenu (mišljenje) o oštećenju zdravlja, imperativno se primjenjuje načelo „Ona tjelesna povreda koja se ne može objektivno medicinski utvrditi, razjasniti i procijeniti ne može se ni kategorizirati po pojedinim tačkama iz Medicinske tablice.“
- p) Ocjenu (mišljenje) o oštećenju zdravlja daje ljekar vještak i/ili ljekar cenzor koji kod utvrđivanja nekih oštećenja zdravlja (npr. u području liječenja vida, uha, grla, nosa i slično) konsultira ljekara specijalistu, kako bi u izvještaju konsultiranog ljekara našao sve tehničke podatke i ostale informacije koju mu omogućavaju kreiranje vlastitog mišljenja o stvarnom oštećenju zdravlja oštećenog lica, u skladu sa ovom Medicinskom tablicom.

Poglavlje I
STRUKTURE ŽIVČANOG SISTEMA
Mentalne funkcije (f110-f199)

Trajne posljedice nakon oštećenja struktura živčanog sistema ocjenjuju se po završetku neurološkog oporavka nakon provedenog kompletnog rehabilitacijskog postupka, ali ne ranije od 2 godine po povređivanju

IA-GLAVA

(posljedice traumatskih povreda glave i mozga)

Kraniocerebralna trauma (tačke 1 – 6): otvorene i zatvorene povrede glave, lomovi kostiju svoda i baze lubanje, impresijski lom, kontuzijske povrede mozga, traumatski intrakranijski hematomi

1.	Difuzna povreda mozga s klinički određenom slikom dekortikacije, (decerebracije), potpuni gubitak sposobnosti samostalnog razumnog djelovanja, bez prepoznatljive sposobnosti stvaranja međuljudskih odnosa	100%
2.	Morfološka povreda mozga s posljedičnim motoričkim deficitom	
	a) u teškom stepenu (hemiplegija)	75%
	b) u srednjem stepenu (teška hemipareza)	60%
	c) u blagom stepenu (blaga hemipareza)	20%
3.	Morfološka povreda mozga s oštećenom funkcijom govora	
	a) u teškom stepenu (afazija)	60%
	b) u srednjem stepenu (teška disfazija)	40%
	c) u blagom stepenu (blaga disfazija)	20%

4.	Morfološka povreda mozga s oštećenom cerebelarnom funkcijom (vrtoglavica, smetnje ravnoteže stajanja i hoda) – do:	35%
5.	Operirani intracerebralni ili subduralni hematomi - bez neurološkog deficita	10%
6.	Stanje nakon trepanacije lobanje, stanje nakon operiranog epiduralnog hematoma, stanje nakon prijeloma baze ili svoda lubanje – bez neurološkog deficita	5%
7.	Postkomocijski sindrom – bolnički utvrđen i liječen potres mozga unutar 24 sata od nastanka povrede	2%

IB-KIČMA

(sa ili bez oštećenja funkcije kičmene moždine)

8.	Povreda kičme s trajnim potpunim oštećenjem kričmene moždine - motorička i senzomotorička oštećenja (tetraplegija)	
	a) od C2 do C6 pršljena	95%
	b) ispod C6 pršljena	85%
9.	Povreda kičme s potpunom paralizom donjih ekstremiteta (paraplegija)	
	a) uz gubitak kontrole sfinktera	80%
	b) uz očuvanu kontrolu sfinktera	70%
10.	Povreda kičme s trajnim djelomičnim oštećenjem kičmene moždine ili perifernih živaca (tetrapareza, tripareza), bez gubitka kontrole defekacije i uriniranja, verificirana EMG-om:	
	a) u lakom stepenu	20-25%
	b) u srednjem stepenu	25-30%
	c) u jakom stepenu	30-35%
11.	Povreda kičme s parezom donjih ekstremiteta, verificirana EMG-om	
	a) u lakom stepenu	15-20%
	b) u srednjem stepenu	20-25%
	c) u jakom stepenu	25-30%

IC - KOGNITIVNE smetnje

Pri analizi neuropsiholoških sindroma nedostatka mora se u obzir uzeti i semiotika. Takozvani frontalni moždani sindrom u principu odgovara cjelinama koje su danas jasno definirane i čiji nedostaci u različitoj kombinaciji i ocjeni daju mnogostruke kliničke slike stanja.

Ocjena stepena oštećenja mora se stoga obavezno temeljiti na preciznim specijalističkim i ljekarskim rezultatima koji tvore uzajamni odnos između prvobitnih lezija i podataka kliničkih i parakliničkih ispitivanja.

12.	Frontalni moždani sindrom (psihoorganski sindrom)	
	a) Jako izražen oblik s otuđenjem od stvarnosti i velikim problemima uklapanja u porodicu i društvo	60%
	b) Težak oblik sa promjenama instinktivnog ponašanja, gubitka nagona, afektivnim smetnjama, težim uklapanjem u porodicu i društvo	35%
	c) Srednje težak oblik sa djelomičnim usporavanjem umnih sposobnosti, slabom koncentracijom, s afektivnim smetnjama i težim uklapanjem u porodicu i društvo	25%
	d) Lagani oblik uz rastresenost, sporost, s problemima upamćivanja i percepcije, mali ili nikakvi problemi sa uklapanjem u porodicu i društvo	10-20%
13.	Lake kognitivne smetnje	5%

Slika ovog oštećenja razlikuje se od postkomocijskog sindroma. Lake kognitivne smetnje su: smetnje pažnje, usporenje idejnih procesa, slabo pamćenje, lak zamor kod psihičkih naprezanja, osjetljivost na glasne šumove, afektivna nestabilnost (preko 2 godine trajanja)

14.	Smetnje pamćenja	
	a) Korsakovljev sindrom, potpuni: javlja se kod teških traumatskih lezija mozga, a karakterizira ga vrlo teški gubitak kognitivnih funkcija, naročito je oštećeno pamćenje s pojavom konfabulacija, nesigurna orijentacija i nesigurno snalaženje u vremenu i prostoru	50-60%
	b) Kombinacija čestog zaboravljanja i time uvjetovanih čestih problema u svakodnevnom životu i potrebe za korištenjem pomoći za prisjećanje, pogrešno prepoznavanje, konfabulacije, poteškoće pri učenju, poteškoće u sjećanju	10-30%
	c) Potpuni ili djelomični gubitak sposobnosti učenja	5%
Napomena: Nije dokazano da postoji posttraumatska demencija. Takozvana demencija "Alzheimerovog tipa" i senilna demencija nisu posttraumatske.		

15.	Kognitivni i senzomotorički nedostaci
-----	---------------------------------------

Ovakvi mješoviti nedostaci su karakteristični za teške poremećaje mozga. Često u kombinaciji nastaju disfunkcije frontalnog režnja mozga, kognitivni nedostaci, poremećaji u ponašanju, piramidalni sindromi i/ili cerebralni sindromi kao i senzorni poremećaji (hemianopsija, paraliza okulomotorike itd.); ove lezije mogu postati vidljivima postupcima snimanja.

U različitoj kombinaciji dobivamo kliničke slike koje su različite zavisno od osobe. Za razliku od oštećenja koji se mogu pojedinačno ocjenjivati, ovdje nije moguće predložiti tačne stepenove oštećenja. Mora se ocijeniti mješoviti nedostatak kao cjelina.

U okviru medicinskog vještačenja štete, već prema ukupnom nedostatku može se priznati više stepenova poteškoća.

	a) Potpuni gubitak sposobnosti samostalnog razumnog djelovanja, kad nema prepoznatljive sposobnosti stvaranja međuljudskih odnosa	100%
	b) Jako izraženi senzomotorički nedostaci, koji u značajnoj mjeri ograničavaju samostalnost s kognitivnim nedostacima koji onemogućavaju uspostavljanje odnosa s drugim ljudima	do 80%
	c) Jako izražene kognitivne smetnje, dezinhibicija i teški poremećaji u ponašanju koji onemogućavaju svaku socijalizaciju, sa senzomotoričkim nedostacima koji onemogućavaju održavanje samostalne egzistencije u svakodnevnom životu	do 60%
	d) Kognitivne smetnje sa stalnim smetnjama koncentracije, pamćenja, djelomičnog ili potpunog gubitka nagona i/ili gubitka sposobnosti za samokritičnost, nesposobnosti snalaženja u kompleksnim situacijama, uz očite senzomotoričke nedostatke i teško održavanje samostalne egzistencije u svakodnevnom životu	do 40%
	e) Kognitivne smetnje sa očitim usporavanjem idejnih procesa, očitim poremećajem u pamćenju, problemima u razvoju kompleksnih strategija u kombinaciji s lakim senzomotoričkim nedostacima	do 25%
16.	Komunikacijske smetnje	
	a) Teški oblik afazije s nerazumljivim govorom, aleksijom, smetnjama razumijevanja govora	30%
	b) Laki oblik afazije s teškoćama u pronalaženju riječi i reproduciranju, parafazija, nepromijenjena sposobnost razumijevanja govora	10%
	Napomena: Analiza neuropsiholoških sindroma i ocjena	

	stepena oštećenja mora se temeljiti na preciznim specijalističkim i ljekarskim rezultatima, uz obavezan psihologijski test koji jasno razdvaja ranija i novonastala intelektualna oštećenja. Za sve posttraumatske kognitivne smetnje i komunikacijske smetnje obavezan je nalaz psihologa i logopeda	
17.	Epilepsija s/bez gubitka svijesti	
	Bez dokaza o stvarnom oštećenju mozga i dokaza o napadima ne može se predložiti stepen oštećenja. Osim toga mora se pričekati stabiliziranje spontano nastalih smetnji i upućivanje pacijenta na liječenje što zahtijeva određeno vrijeme.	
	a) Epilepsija koja se ne može kontrolirati (usprkos terapiji koje se bolesnik pridržava, s gotovo svakodnevnim napadima)	35-70%
	b) Epilepsija koja se teško može kontrolirati, s čestim napadima (više puta u mjesecu) i nuspojavama u liječenju	10-35%
	Epilepsija koja se može dobro kontrolirati	10-15%
	Epilepsija bez gubitka svijesti – jednostavni fokalni napadi (redovno potvrđeni) kao i nuspojavama u liječenju	10%

ID-PSIHIJARIJA

Afektivne smetnje

Afektivne smetnje javljaju se kao neposredna reakcija na određeni traumatski događaj ili iskustvo a sadržaj psihičkih problema mora biti povezan s traumatskim događajem. Prema međunarodnoj klasifikaciji, to su F43 i F62.

18.	Akutna stresna reakcija (F43.0)	
	Traje kratko, do tri dana, prolaznog je karaktera. Osnovni simptom je zgranutost, nesposobnost rasuđivanja, značajni otklon pažnje, smetenost, uz prisustvo obilja vegetativnih znakova kao znojenje, lupanje srca, suhoća usta. Ovdje je najmanje narušen lični integritet. Privremeno	3%
19.	Poremećaj prilagodbe (F43.2)	
	Trajanje do mjesec dana. Ovdje su simptomi isti kao i kod akutne stresne reakcije no traju dulje i zavisno od dominacije istih, ovo se stanje može nadalje podijeliti: a) anksiozne reakcije b) depresivne reakcije c) miješano anksiozno-depresivne reakcije Poremećaji prilagodbe, F43.2 mogu se manifestirati	

	<p>kao:</p> <p>F43.20 Kratkotrajna depresivna reakcija, F43.21 Prolongirana depresivna reakcija, F43.22 Mješovita anksiozno-depresivna reakcija, F43.23 Pretežno s poremećajem drugih emocija, F43.24 Pretežno sa smetnjama ophođenja</p>	
	Ocjena zavisi od mogućnosti bavljenja uobičajenim aktivnostima, uz vrlo diskretnu potrebu ulaganja pojačanog napora. Privremeno	do 5%
20.	Posttraumatski stresni poremećaj F43.1 (PTSP)	
	Traje do 6 mjeseci. I tu su isti simptomi koji su već navedeni, ali je različitost u ličnosti prije štetnog događaja, te sukladno tome i mogućnosti razrade traume uz dodatak simptoma kao što su tipični flashbackovi.	
	Poremećaj psihičkog zdravlja procjenjuje se na temelju tačno određenih kriterija mogućnosti funkcioniranja u svakodnevnom životu do 20% i to na sljedeći način:	
	a) Preostala psihička sposobnost ne može se u cjelini realizirati ali uz pojačani napor je dostatna. Privremeno	do 10%
	b) Ako se javljaju smetnje kognicije (dokaz je psihološko testiranje) te se osnovni simptomi javljaju kod malih napora pri obavljanju uobičajenih aktivnosti. Privremeno	do 15%
	c) Ako su smetnje kognicije dominantne te je obim smanjenja svakodnevnih aktivnosti još više reduciran no i dalje je mogući samostalan život ali uz obaveznu primjenu propisane terapije. Privremeno	do 20%
	Napomena: Trajna promjena ličnosti (F62.0)	
	Ako ne dođe do poboljšanja gore navedenih stanja koja mogu poprimiti i trajne promjene, ali još uvijek u okviru afektivnih poremećaja, tada imamo novu kategoriju trajnih afektivnih poremećaja a to je poremećaj ličnosti ili trajna promjena ličnosti. Isti poremećaj mora biti dijagnosticiran psihološkim testiranjem, praćenjem psihijatra te stacionarnim liječenjem	
	Trajne promjene ličnosti koje se ne mogu pripisati oštećenju ili moždanoj bolesti F62	
	Dijagnozu treba postaviti samo tada kada postoje dokazi o definitivnoj i trajnoj promjeni obrasca percipiranja, komuniciranja i mišljenja o okolini i o sebi samome. Promjena ličnosti treba biti znatna i povezana s nefleksibilnim i maladaptivnim ponašanjem,	

a ono nije postojalo prije stresogenog događaja. Takva trajna promjena ličnosti najčešće se javlja nakon razarajućeg traumatskog iskustva, a može se dijagnosticirati samo tada kad promjena označava trajan i drukčiji način ponašanja, koji se etiološki može povezati s dubokim, egzistencijalno ekstremnim iskustvom.

Trajna promjena ličnosti koja se ne može pripisati oštećenju ili moždanoj bolesti F62, podrazumijeva i sljedeće psihičke poremećaje:

1. F62.0 - Trajna promjena ličnosti nakon katastrofalnog događaja
2. F62.1 - Trajna promjena ličnosti nakon psihijatrijske bolesti
3. F62.8 - Druge trajne promjene ličnosti

Trajne afektivne smetnje i trajni poremećaj ličnosti:

a) Nema/minimalni trajni poremećaji ličnosti	do 3%
b) Blage trajne afektivne smetnje i trajni poremećaji ličnosti: smetnje oštećuju subjektivni osjećaj dobrog stanja, ali uz pojačane napore može obavljati potrebne svakodnevne aktivnosti	do 5%
c) Srednje teške trajne afektivne smetnje i trajni poremećaji ličnosti: preostala funkcionalna sposobnost ne može se u cjelini realizirati na svakodnevnim životnim aktivnostima, umanjene psihičkog integriteta prati niz tjelesnih simptoma	do 10%
d) Srednje teške trajne afektivne smetnje i trajni poremećaji ličnosti: osim psihičke simptomatologije postoje jasna popratna i trajna kognitivna oštećenja, javljaju se i kod manjih opterećenja. Svakodnevna životna aktivnost je značajno reducirana	do 15%
e) Teške trajne afektivne smetnje i trajni poremećaji ličnosti: psihička simptomatologija i popratna kognitivna oštećenja trajno su i jasno prisutna. Životna aktivnost je i kod prilagođenih aktivnosti smanjena ili ne postoji. Česte kontrole s redovnom medikamentoznom terapijom i sa/ ili bez bolničkog liječenja	do 20%

Traumatski neurotski psihički poremećaj

Traumatski neurotski psihički poremećaji javljaju se kao posljedica pohranjenog traumatiziranog iskustva, a dolaze potpuno nezavisno od već proživljenog i iskustvenog traumatskog događaja. Oni su posljedica psihičkih manifestacija koje su izazvane iznenadnim, nepredviđenim suočavanjem lica s traumatskim događajem koji premašuje sposobnost pojedinca za obranu psihosocijalnog uravnoteženog funkcioniranja.

Osnovni simptomi su isti kao i kod afektivnih poremećaja, te je vrlo slična i podjela, koja opet ovisi o dominaciji simptoma, no bitno je naglasiti da je presudan u dijagnostičkom kriteriju koje su promjene u ambijentnom i socijalnom kontekstu.

<p>Prema međunarodnoj klasifikaciji ICD X, to su psihički poremećaji opisani u dijagnostičkoj grupi F40, F41, F42, F42.0, F42.2, F44, F45</p> <p>Fobično anksiozni poremećaji, F40, podrazumijevaju i sljedeće psihičke poremećaje:</p> <p>1) F40.0 Agorafobija 2) F40.1 Socijalne fobije 3) F40.8 Drugi fobično-anksiozni poremećaji</p>	
<p>Ocjena umanjene opće sposobnosti zbog traumatski neurotskih poremećaja psihičkog zdravlja ocjenjuje se i do 20%.</p>	
<p>a) Blagi psihički poremećaj, što znači da je osjećaj općeg stanja dobar, te da u potpunosti funkcionira</p>	<p>do 5%</p>
<p>b) Srednje teški psihički poremećaj, što znači da ne može realizirati sve aktivnosti ali uz pojačani napor uspijeva</p>	<p>do 10%</p>
<p>c) Teški psihički poremećaj, znači da su kod oštećenog lica u funkciji sve aktivnosti uz znatne pojačane napore</p>	<p>do 15%</p>
<p>d) Vrlo teški psihički poremećaj, koji bez medikamenta ne može funkcionirati, a aktivnosti su značajno reducirane, no još uvijek može samostalno živjeti</p>	<p>do 20%</p>
<p>Psihotični poremećaj</p>	
<p>Budući da nije dokazano da su psihotični poremećaji traumatski uvjetovani, nisu svrstani u ovu tablicu (Izvod iz Evropske indikativne tablice za procjenu oštećenja tjelesnog i duševnog zdravlja – Ceredoc-2000).</p> <p>Napomena: Budući da se radi o ocjeni psihofizičkog zdravlja oštećenog lica, potrebno je primijeniti temeljna opće priznata načela medicinskog vještačenja: ako se kod pojedinog oštećenika istodobno dijagnosticiraju povrede tjelesnog i povrede duševnog integriteta one se u konačnici trebaju izraziti uvijek u jedinstvenoj ocjeni povrede zdravlja, primjenom dogovorenih načela.</p>	

IE-SENZOMOTORIČKI nedostaci

Ovdje se radi o oštećenju živca koji uzrokuje paralizu (potpuna oduzetost) ili djelomičnu oduzetost. Ista se treba ocijeniti prema objektivno postojećim kliničkim i praktičkim implikacijama .

L i c e	
24.	Pareza facijalnog živca poslije frakture sljepoočne kosti ili povrede odgovarajuće parotidne regije
	a) u lakom stepenu do 5%
	b) u srednjem stepenu 5-10%
	c) u jakom stepenu s kontrakturom i tikom do 20%

	mimične muskulature.	
25.	Paraliza facijalnog živca	
	a) jednostrano.	20%
	b) obostrano	40%
	Napomena: stepen oštećenja se određuje poslije završenog liječenja ili ne ranije od jedne godine nakon povrede	
26.	Pareza trigeminusa	
	a) jednostrano.	15%
	b) obostrano	30%
Gornji ekstremiteti		
27.	Paraliza živca accessoriusa	do 10%
28.	Paraliza brahijalnog pleksusa	60-65%
29.	Djelomična paraliza brahijalnog pleksusa (Erb ili Klumpke)	do 35%
30.	Paraliza aksilarnog živca	10-15%
31.	Paraliza radijalnog živca	30%
32.	Paraliza živca medianusa	15%
33.	Paraliza živca ulnarisa	do 15%
	Napomena: kod djelomičnog oštećenja (pareze) živaca određuje se maksimalno do 1/2 postotka određenog za paralizaciju dotičnog živca. Za slučajeve koji spadaju pod tačke 27. do 33. stepen oštećenja se određuje poslije završenog liječenja, ali ne prije dvije godine poslije povrede. Radikalna oštećenja su obuhvaćena tačkama tablice pripadajućih oštećenja kičme s neurološkom simptomatologijom	
Donji ekstremiteti		
34.	Paraliza ishijadičnog živca	30%
35.	Paraliza femoralnog živca	15%
36.	Paraliza tibijalnog živca	20%
37.	Paraliza glutealnog živca	5%
38.	Paraliza peronealnog živca	20%
	Napomena: kod djelomičnog oštećenja (pareze) živaca na nozi određuje se maksimalno do 1/2 postotka određenog za paralizaciju dotičnog živca. Za slučajeve koji spadaju pod tačke od 34. do 38. stepen oštećenja se određuje poslije završenog liječenja, ali ne prije dvije godine poslije povrede. Radikalna oštećenja su obuhvaćena tačkama tablice pripadajućih oštećenja kičme s neurološkom simptomatologijom.	

Poglavlje II
OKO, UHO i SRODNE STRUKTURE
Senzoričke funkcije i bol (f210-f299)
IIA-O Č I

39.	Potpuni gubitak vida na oba oka	80%
40.	Potpuni gubitak vida na jedno oko	25%
41.	Oslabljenje vida jednog oka – za svaku desetinu smanjenja	2,5%
	Napomena: u slučaju da je na drugom oku vid oslabljen za više od tri desetine, za svaku desetinu smanjenja vida povrijeđenog oka određuje se 5%	
42.	Diplopija kao i trajna i ireparabilna posljedica povrede oka zavisno od položaja dvoslike i je li potrebno isključenje jednog oka	do 20%
43.	Oštećenje vjeđa, ptoza, oštećenje suznog aparata	
	a) Oštećenje vjeđa	do 10%
	b) Ptoza (zavisno od posljedičnog ispada u vidnom polju)	do 10%
	c) Oštećenje suznog aparata	do 10%
44.	Afakija – jednostrana	do 10%
	Napomena: pribraja se po 2,5% za svaku desetinu smanjenja vidne oštine, ali ukupni zbir ne može prekoračiti ukupnih 25%	
45.	Afakija – obostrana	20%
	Napomena: pribraja se po 2,5% za svaku desetinu smanjenja vidne oštine, ali ukupni zbir ne može prekoračiti ukupnih 80%	
46.	Pseudofakija	
	a) jednostrana.	2,5%
	b) obostrana	5%
	Napomena: pribraja se po 2,5% za svaku desetinu smanjenja vidne oštine, ali ukupni zbir ne može prekoračiti ukupnih 25%	
47.	Midrijaza (i/ili trajni poremećaj akomodacije, konvergencije)	5%
48.	Koncentrično suženje vidnog polja na preostalom oku	
	a) do preostalih 20 stepenova perifernog vidnog polja	10%
	b) do preostalih 5 stepenova perifernog vidnog polja	21%
49.	Koncentrično suženje vidnog polja na jednom oku	

	a) do preostalih 30 stepenova perifernog vidnog polja	7%
	b) do preostalih 5 stepenova perifernog vidnog polja	21%
50.	Koncentrično suženje vidnog polja na oba oka:	
	a) do preostalih 30 stepenova perifernog vidnog polja	7%
	b) do preostalih 5 stepenova perifernog vidnog polja	21%
51.	Centralni skotom u vidnom polju	
	a) na jednom oku	21%
	b) na oba oka ili na preostalom oku	65%
52.	Kvadrantanopsija prema vrsti	15%
53.	Jukstacentralni i paracentralni skotomi uz održanu vidnu oštrinu	
	a) jednostrana.	5%
	b) obostrana	10%
54.	Hemianopsije (zavisno od vrste, opsega te zavisno od postojanja oštećenja vida u centralnom dijelu vidnog polja	60%
<p>Napomena: Ako postoji više posljedica povrede oka, odabire se posljedica s najvećim postotkom, odnosno postotci raznih posljedica se ne zbrajaju.</p> <p>Vidna oštrina nakon operacije zbog povrede oka, određuje se 6 mjeseci od operacije.</p> <p>Promjene vidnih polja ocjenjuju se na temelju najmanje dva nalaza vidnih polja koja su napravljena u razmaku od 6 mjeseci. Prvi nalaz vidnog polja potrebno je učiniti u prvom mjesecu nakon povrede.</p> <p>Ne ocjenjuje se oštećenje vida utvrđeno nakon povrede mišićno-ligamentarnih struktura kičme ili zatvorene povrede mozga (R. Iveković, „Multidisciplinarni aspekti vratne kičme“ str. 93 – 97.(..) „Promjene na očima i vidnom polju, nakon trzajne povrede vratne kičme, ako postoje, razvijaju se ubrzo nakon nezgode i tranzitorne su prirode.“).</p>		

IIB-UHO i NOS

55.	Potpuna gluhoća	
	a) obostrano.	60%
	b) jednostrano	14%
56.	Oslabljeni sluh	

Ocjenjivanje se obavlja u dva koraka:

1. Srednji gubitak sluha (za čiste tonove)

Ocjena gubitka sluha u za zračnu vodljivost, mjereno u decibelima, u slučaju 500, 1000, 2000 i 4000 Hz primjenom koeficijenata važnosti 2, 4, 3 odnosno 1.

Zbir gubitka sluha dijeli se s 10.

Objašnjenje: oštećenje u pojedinoj frekvenciji množi se s odgovarajućim koeficijentom, a budući da je ukupni zbir koeficijenata 10, dobiveni zbir za 4 frekvencije dijeli se s deset. Nakon što se izračuna srednji gubitak sluha iz donje tablice se iščita koliko to nosi ukupno oštećenje u postotku.

Važeća je sljedeća tabela:

Sred.g. Sluh.dB	0- 19	20- 29	30- 39	40- 49	50- 59	60- 69	70- 79	od 80
0-19	0	2	4	6	8	10	12	14
20-29	2	4	6	8	10	12	14	18
30-39	4	6	8	10	12	15	20	25
40-49	6	8	10	12	15	20	25	30
50-59	8	10	12	15	20	25	30	35
60-69	10	12	15	20	25	30	40	45
70-79	12	14	20	25	30	40	50	55
Od 80	14	18	25	30	35	45	55	60

2. Smetnje slušanja

Prethodno ocijenjeni stepen oštećenja uspoređuje se s rezultatima govorne audometrije kako bi uzeli u obzir eventualne smetnje slušnih osjetila (posebno "recrutementa" ili slušne preosjetljivosti) koje povećavaju oštećenje funkcije.

Sljedeća tabela sadrži prijedloge za dodatne stepenove oštećenja koje se može dodati procijenjenom oštećenju za čiste tonove, zavisno od rezultata liminalne tonske audiometrije:

Ako se nosi slušni aparat, podrazumijeva se poboljšanje tako da se uspoređuju krivulje sluha s i bez slušnog pomagala. Može se postaviti i niži stepen oštećenja kojim se mora uzeti u obzir da slušno pomagalo smeta posebno u bučnoj okolini.

Razbirlj.	100%	90%	80%	70%	60%	<50%
100%	0	0	1	2	3	4
90%	0	0	1	2	3	4
80%	1	1	2	3	4	5
70%	2	2	3	4	5	6
60%	3	3	4	5	6	7
<50%	4	4	5	6	7	8

57.	Tinitus aurium, izolirano (ukoliko je traumatski uvjetovano)	do 3%
58.	Funkcija ravnoteže – obostrano vestibularno oštećenje s objektivnim smetnjama, prema opsegu	
	a) nepotpuno oštećenje (djelomično sačuvana funkcija)	do 10%
	b) potpuno oštećenje (nema odgovora)	25%
59.	Jednostrano vestibularno oštećenje	
	a) djelomično	do 4%
	b) potpuno	10%
60.	Benigni paroksizmalni napadi vrtoglavica	do 3%
61.	Disanje na nos – opstrukcija koja se ne može izliječiti	
	a) obostrana kompletna neprohodnost nosa	10%
	b) obostrana jako smanjena prohodnost nosa	8%
	c) jednostrana jako smanjena prohodnost nosa	3%
62.	Potpuni gubitak nosa	25%
63.	Gubitak uške	
	a) djelomični	3%
	b) potpuni	6%

Poglavlje III
STRUKTURE uključene u GLAS i GOVOR
Glas i govorne funkcije (f310-f399)

64.	Afonija	30%
65.	Disfonija	
	a) teška (tih, slabo razumljiv govor)	10%
	b) laka (trajna promuklost, razumljiv govor potpuni)	5%
66.	Kompletni gubitak laringsa s trajnom traheostomom	40%

Poglavlje IV
STRUKTURE KARDIOVASKULARNOG, IMUNOLOŠKOG I RESPIRATORNOG
SISTEMA

Funkcije kardiovaskularnog, hematološkog, imunološkog i respiratornog
sistema (f410-f499)

Kardiološke posljedice

Oštećenje funkcije srca nezavisno od uzroka (trauma, bolest ili operacija), kao trajno stanje koje se adekvatnim načinom liječenja ne može popraviti standardno se stepenuje prema NYHA (New York Heart Association) klasifikaciji.

NYHA klasifikacija se određuje prema subjektivnim tegobama koje ukaže pacijent odnosno objektivnim parametrima prema testu opterećenja.

Osim toga, ljekar specijalist se oslanja i na klinički pregled te razne dopunske pretrage (standardni EKG, kontinuirani EKG, ehokardiografija s color-dopplerom, srčani kateter i druge pretrage pp).

67.	NYHA IV	
	a) Bilo koja fizička aktivnost i u mirovanju stvara tegobe. Funkcionalni simptomi u stanju mirovanja (s pogoršanjem tegoba u bilo kakvoj fizičkoj aktivnosti), potvrđeno kliničkim podacima (skidanje, klinički pregled) i parakliničkim podacima. Visoka potreba za liječenjem, česta hospitalizacija	55%
	b) Ejekcijska frakcija < 20%. Insuffitentia cordis gradus IV.	5%
68.	NYHA III	
	a) Značajna ograničenja u fizičkoj aktivnosti (bez tegoba u miru, mada i mala uobičajena aktivnost čak i pri manjim naporima dovodi do nastanka simptoma ili uz naznake insuficijencije miokarda (edem pluća) ili vezano za komplikacije velikog krvotoka ili kompleksne aritmije s obaveznom potrebom za liječenjem i strogim nadzorom	45%
	b) Ejekcijska frakcija 20% do 30%. Insuffitentia cordis gradus III	4%
69.	NYHA II (određena subjektivno ili objektivno testom opterećenja)	
	a) Mala ograničenja fizičke aktivnosti bez tegoba u mirovanju (uobičajena aktivnost izaziva umor, palpitacije ili dispneju). Funkcionalna ograničenja koja otežavaju svakodnevne aktivnosti. Snižena tolerancija napora i funkcionalni kapacitet kod testa opterećenja	40%
	b) Ejekcijska frakcija 30% do 35%	3%

	c) Ejekcijska frakcija 35% do 40%	2%
	d) Ejekcijska frakcija 40% do 50%. Insuffitientia cordis gradus II.	1%
70.	NYHA I (određena subjektivno ili objektivno testom opterećenja)	
	a) Nema ograničenja (obična fizička opterećenja ne uzrokuju nikakav umor, dispneju niti palpitacije), no kod većeg napora ima sniženu toleranciju napora i funkcionalni kapacitet	35%
	b) Ejekcijska frakcija 35% do 40%	2%
	c) Ejekcijska frakcija 40% do 50%	1%
71.	Bez funkcionalnih ograničenja. Dobra opteretivost. Prema potrebi liječenje i/ili redovni nadzor. Ejekcijska frakcija iznad 55% (što je uredan nalaz)	2%
72.	Potpuni gubitak plućnog krila	
	a) lijevog	20%
	b) desnog	35%
73.	Gubitak jednog režnja pluća	10%
74.	Hronična respiratorna insuficijencija	
	a) Otežano disanje kod malih napora (npr. skidanje) uz VC ili TLC manje od 50% odnosno MEV manje od 40% odnosno hipoksemije pri mirovanju, tj. parcijalni tlak kisika (PaO ₂) manje od 60 mmHg, eventualno zajedno sa smetnjom akapnije (PaCo ₂) uz eventualnu potrebu konstantne i duže terapije kisikom (> 16 h/dan) ili traheotomije odnosno povremene pomoći disanja	50%
	b) Dispneja kod hodanja na ravnom terenu uz samostalno odabrani tempo hoda uz VC ili TLC od 50 do 60% odnosno MEV od 40 do 60% odnosno hipoksemije pri mirovanju, tj. parcijalni pritisak kisika (PaO ₂) od 60 do 70mmHg	30%
	c) Dispneja kod normalnog hoda na ravnom terenu VC ili TLC od 60 do 70% odnosno MEV od 60 do 70% odnosno DLCO/AV manje od 60%	15%
	d) Dispneja kod penjanja uz stepenice do prvog kata, kod brzog hodanja ili hodanja uz blage uzbrdice VC ili TLC od 70 do 80% odnosno MEV od 70 do 80% odnosno DLCO/AV od 60 do 70%	5%
	e) Dispneja kod velikih napora, dok testovi funkcije prikazuju samo neznatne promjene	3%
75.	Ustrajni bolovi usljed torakotomije	do 3%

76.	Prijelom najmanje dvaju rebara, lom sternuma
-----	--

do 4%

Kod procjenjivanja smetnji rada pluća, nezavisno od njihovog uzroka, potrebno je odrediti mjeru hronične respiratorne insuficijencije (KRI) prema sljedećim podacima:

a) mjera dispneje (otežanog disanja) prema kliničkoj ljestvici od Sadoul-a:

STADIJ ILI RAZRED i OPIS

1. Dispneja kod velikih napora, npr. penjanje uz stepenice na više od dva sprata.
2. Dispneja pri hodanju uz blage uzbrdice, kod brzog hodanja ili penjanja uz stepenice do prvog sprata.
3. Dispneja kod normalnog hodanja po ravnom terenu.
4. Dispneja kod sporog hodanja.
5. Dispneja kod malih napora.

b) klinička pretraga od strane pneumologa,

pregledi koji su već izvršeni ili su zahtijevani od strane medicinskog vještaka kao dodatni pregledi, a koji u svakom slučaju ne moraju biti invazivni, tako npr. slikovna dijagnostika, endoskopija, gazometrija, spirometrija, test funkcije disanja i krvna slika pregled FEV/VC, MEV, Sa O₂, TLC, VC, DLCO/VA, Pa O₂, Pa CO₂.

VC: vitalni kapacitet; TLC: ukupni kapacitet pluća; FEV: forsirani ekspirirski volumen; MEV: srednji ekspiratorni volumen; Pa O₂: parcijalni pritisak kisika u arterijskoj krvi; Pa CO₂: parcijalni pritiska ugljendioksida u arterijskoj krvi; Sa O₂: zasićenje hemoglobina kisikom u arterijskoj krvi; DLCO/AV: difuzijski kapacitet ugljenmonoksida po litri alveolarnog volumena.

Kapacitet pluća ocjenjuje se ponovljenom spirometrijom, najranije 18 mjeseci nakon povrede, s tim da posljednji nalaz spirometrije ne bude stariji od tri mjeseca.

Ako su stanja iz tač. 72., 73., 75., 76. praćena poremećajem plućne funkcije restriktivnog tipa, onda se ne ocjenjuje po navedenim tačkama, već po tački 74.

Ako je spirometrijskom pretragom registriran miješani poremećaj plućne funkcije [opstruktivni i restriktivni], ocjena se umanjuje razmjerno ispadu zbog bolesti [razmjerno težini opstruktivnih smetnji].

77.	Potpuni gubitak slezene (splenektomija)	
	a) s obaveznom potrebom opsežnog i dugotrajnog liječenja	15%
	b) asimptomatska.	5%
78.	Razdor aorte – operiran	
	a) s protezom	5%
	b) endoskopska operacija s potpornicom	20%

Poglavlje V
STRUKTURE PROBAVNOG, METABOLIČKOG I ENDOKRINOLOGIJSKOG SISTEMA
Funkcije probavnog, metaboličkog i endokrinog sistema (f510-f599)
VA-LICE, USNA ŠUPLJINA I ZUBI

79.	Ožiljno deformirajuća oštećenja na licu praćena funkcionalnim smetnjama mekih tkiva	
	a) u lakom stepenu	5%
	b) u srednjem stepenu	5-10%
	c) u jakom stepenu	10-15%
	Napomena: za kozmetske i estetske ožiljke ili druge promjene na licu ne određuje se stepen oštećenja.	
80.	Ograničeno otvaranje usta	
	a) razmak gornjih i donjih zuba do 4 cm	5%
	b) razmak gornjih i donjih zuba do 3 cm	15%
	c) razmak gornjih i donjih zuba do 1,5 cm	30%
81.	Defekti na čeljusnom skeletu, na jeziku ili nepcu s funkcionalnim smetnjama	
	a) u lakom stepenu	5-10%
	b) u srednjem stepenu	10-15%
	c) u jakom stepenu	15-20%
	Napomena: stepeni oštećenja po tač. 79., 80. i 81. određuju se poslije završenog lijećenja, ali ne ranije od 6 mjeseci nakon povrede.	
82.	Gubitak stalnih zuba	
	do 16 za svaki zub	1%
	od 17 ili više, na svaki zub	1,5%
	Napomena: kod proteza koje se mogu vaditi postotak za potpuni gubitak zuba smanjuje se za ½. Kod fiksnih proteza postotak za potpuni gubitak zuba smanjuje se za ¾. U slučaju zubnih implantata posljedica nema.	

VB-DUŠNIK, JEDNJAK I GRKLJAN

83.	Stenoza dušnika nakon povrede grkljana i početnog dijela dušnika	5%
84.	Stenoza dušnika zbog koje se mora trajno nositi kanila.	30%

85.	Suženje jednjaka	
	a) u lakom stepenu	5%
	b) u srednjem stepenu	10%
	c) u jakom stepenu	15%
86.	Potpuno suženje jednjaka s trajnom gastrostomom	45%

VC-TRBUŠNI ORGANI

87.	Traumatska hernija	10%
88.	Povreda dijafragme – dijafragmalna hernija – recidiv nakon hirurški zbrinute dijafragmalne traumatske hernije	20%
89.	Postoperativna hernija nakon laparotomije	5-10%
90.	Povreda crijeva, jetre, želuca	
	a) sa šivanjem	5%
	b) povreda crijeva i/ili želuca s resekcijom	15-20%
	c) povreda jetre sa resekcijom	do 30%
91.	Povrede gušterače prema funkcionalnom oštećenju	5-10%
92.	Anus praeter naturalis	30%
93.	Sterkoralna fistula	20%
94.	Trajni prolaps rektuma	10%
95.	Inkontinencija alvi	45%

Poglavlje VI

STRUKTURE UROGENITALNOG I REPRODUKTIVNOG SISTEMA

Urogenitalne i reproduksijske funkcije (f610-f699)

VIA-MOKRAĆNI ORGANI

96.	Gubitak jednog bubrega uz normalnu funkciju drugoga	15%
97.	Gubitak jednog bubrega uz oštećenje funkcije drugog	
	a) u lakom stepenu do 30% oštećenja funkcije	5-15%
	b) u srednjem stepenu do 50% oštećenja funkcije	15-35%
	c) u jakom stepenu preko 50% oštećenja funkcije	35-60%
98.	Potpuna incontinentia urina	30%
99.	Povreda mokraćnog mjehura sa smanjenim kapacitetom za svaku 1/3 smanjenja kapaciteta	5%

VIB-MUŠKI i ŽENSKI SPOLNI ORGANI

100.	Gubitak jednog testisa	5%
101.	Gubitak obaju testisa	15%
102.	Gubitak penisa do 60 godina života	40%
103.	Gubitak penisa preko 60 godina života	25%
104.	Deformacija penisa s onemogućenom kohabitacijom	30%
105.	Gubitak maternice i jajnika do 45 godine života	
	a) gubitak maternice	20%
	b) gubitak jednog jajnika	5%
	c) gubitak obaju jajnika	10%
106.	Oštećenja vulve i vagine koja onemogućavaju kohabitaciju do 60. godine života	30%
107.	Oštećenje vulve i vagine koja onemogućavaju kohabitaciju nakon 60. godine života	5%
108.	Gubitak jedne dojke	
	a) do 50 godina	20%
	b) nakon 50 godina	10%
109.	Gubitak obje dojke	
	a) do 50 godina	30%
	b) nakon 50 godina	20%
110.	Djelomični gubitak dojke	5-10%

Poglavlje VII

STRUKTURE povezane sa KRETANJEM - KOŠTANI SISTEM

Neuromuskuloskeletalne funkcije i funkcije povezane s kretanjem (f710-799)

Nalaze koji ovdje nisu opisani treba ocijeniti usporedbom sa odgovarajuće opisanim i izmjerenim kliničkim nalazima. Za zglobove jednog ekstremiteta kao i za same ekstremitete vrijedi da ukupni zbir oštećenja ne predstavlja zbir pojedinih stepenova oštećenja, nego rezultat njihovih međusobnih djelovanja. Također, zbir stepenova oštećenja za sve ankiloze svih zglobova jednog ekstremiteta ne smije prelaziti stepen oštećenja za (anatomske) potpuno oštećenje ili (funkcionalno) potpuno oštećenje ekstremiteta.

U slučaju izrazitih krutosti (kontraktura) koja ovdje nisu sistematski ocijenjena treba izvesti vrijednosti stepena oštećenja za ankilozu dotičnog zgloba.

U slučaju endoproteza velikih zglobova treba uzeti u obzir da endoproteza ponovno ne uspostavlja prijem podražaja i uspješnu funkciju (propriocepciju) i da endoproteza

za dotično lice u svakodnevnom životu uvijek bude povezana za određenim naporima. Zbog toga se postojanje endoproteze u principu opravdava stepenom oštećenja od 5 %.

Ukoliko se ispostavi da funkcionalni rezultat nije objektivno zadovoljavajući, tada vrijedi da ovi principijelni nedostaci endoproteze budu pokriveni nedostacima funkcijskog deficita; dodatni stepen oštećenja stoga nije opravdan.

VIIA-R U K E

111.	Gubitak obiju ruku (zavisno od visine amputacije)	70-90%
112.	Gubitak ruke u ramenu (eksartikulacija)	60-65%
113.	Gubitak ruke u području nadlaktice s obzirom na mogućnost proteze	50-60%
114.	Gubitak ruke ispod lakta s očuvanom funkcijom lakta	25-30%
115.	Gubitak šake	20-25%
116.	Gubitak svih prsta na obje šake	50-70%
117.	Gubitak palca (MC P1 do P2)	15-20%
118.	Gubitak kažiprsta	10%
119.	Gubitak srednjeg, domalog i malog prsta	
	a) srednjeg.	5%
	b) domalog ili malog za svaki prst	5%
	Napomena: Mogućnosti protetskog zbrinjavanja danas nisu takve da se zaista zamijeni funkcija gornjeg ekstremiteta jer proteza ne pruža pacijentu nikakav osjećaj. Ako postoje poboljšanja, vještak će to u konkretnom slučaju uzeti u obzir na način da će od stepena oštećenja koji se predlaže dalje u tekstu oduzeti odgovarajuću vrijednost.	

VIIB-NADLAKTICA (RAME)

120.	Ankiloza ramenog zgloba u funkcionalno nepovoljnom položaju (addukcija)	25-30%
121.	Ankiloza ramenog zgloba u funkcionalno povoljnom položaju (abdukcija)	20-25%
122.	Umanjena pokretljivost ruke u ramenom zglobu	
	a) u lakom stupnju	do 5%
	b) u srednjem stupnju	5-10%
	c) u jakom stupnju	10-20%
123.	Habitualno iščešenje ramenog zgloba koje se verificirano često pojavljuje	5-10%
124.	Prijelom ključne kosti zarastao s pomakom	do 5%
125.	Potpuno iščašenje akromioklavikularnog ili	5%

	sternoklavikularnog zgloba	
126.	Endoproteza ramenog zgloba	15-20%

VIIC-PODLAKTICA

127.	Ankiloza lakatnog zgloba u funkcionalno povoljnom položaju od 100 do 140 stepeni	20-25%
128.	Ankiloza lakatnog zgloba u funkcionalno nepovoljnom položaju	do 30%
129.	Umanjena pokretljivost lakatnog zgloba	
	a) u lakom stepenu	5%
	b) u srednjem stepenu	5-10%
	c) u jakom stepenu	10-15%
130.	Endoproteza lakta	10-15%
131.	Ankiloza podlaktice u supinaciji	20%
132.	Ankiloza podlaktice u srednjem položaju	10%
133.	Ankiloza podlaktice u pronaciji	15%
134.	Umanjena pronacija i supinacija podlaktice	5-10%
135.	Ankiloza ručnog zgloba	
	a) u dorzalnoj ekstenziji	10%
	b) u produljenju osovine podlaktice	15%
	c) u volarnoj fleksiji	20%
136.	Umanjena pokretljivost ručnog zgloba	
	a) u lakom stepenu	5%
	b) u srednjem stepenu	10%
	c) u jakom stepenu	15%
137.	Endoproteza čunaste kosti i/ili lunarne kosti	do 5%
138.	Endoproteza ručnog zgloba	do 10%
139.	Ankiloza svih prstiju jedne ruke	do 8%
140.	Ankiloza čitavog palca	do 10%
141.	Ankiloza čitavog kažiprsta	7-8%
142.	Potpuna ukočenost srednjeg, domalog i malog prsta	
	a) čitavog srednjeg prsta	3-4%
	b) domalog ili malog prsta, za svaki	2-3%
	Napomena: Za potpunu ukočenost jednoga palčanog zgloba određuje se 1/2, a za potpuno ukočenje jednog zgloba ostalih prsta određuje se 1/3 postotka određenog za gubitak toga prsta. Zbir postotaka za ukočenost pojedinih zglobova jednog prsta ne može biti veći od postotka određenog za potpunu ukočenost toga prsta. Pseudoartroza čunaste i/ili lunarne kosti	

	ocjenjuje se prema tački 137.	
143.	Umanjena pokretljivost palca	
	a) u metakarpofalangealnom zglobu	do 5%
	b) u interfalangealnom	do 3%
144.	Prijelom metakarpalnih kostiju	
	a) nepravilno zarastao prijelom 1. metakarpalne kosti	2-3%
	b) za ostale metakarpalne kosti II, III, IV i V-e za svaku kost	1-2%
145.	Umanjena pokretljivost pojedinih zglobova kažiprsta	
	a) u lakom stepenu, za svaki zglob	1%
	b) u srednjem stepenu, za svaki zglob	2%
	c) u jakom stepenu, za svaki zglob	3%
146.	Umanjena pokretljivost pojedinih zglobova	
	a) srednji prst u lakom stepenu, za svaki zglob	1%
	b) u srednjem stepenu, za svaki zglob	2%
	c) u jakom stepenu, za svaki zglob	3%
	d) domalog i malog prsta u lakom stepenu, za svaki zglob	0%
	e) u srednjem stepenu, za svaki zglob	1%
	f) u jakom stepenu, za svaki zglob	2%
	Napomena: Za različite posljedice na istomu zglobu ne zbrajaju se postoci po pojedinim tačkama, a stepen oštećenja se određuje samo po onoj tački koja određuje najveći postotak. Ukupan stepen oštećenja po tačkama 143.,144.,145. i 146. ne može iznositi više od stepena oštećenja za potpunu ankilozu dotičnog prsta.	

VIID-N O G A

147.	Gubitak obiju natkoljenica	80%
148.	Egzartikulacija noge u kuku	70%
149.	Gubitak natkoljenice u gornjoj trećini, ako je bataljak nepodesan za protezu	65%
150.	Gubitak natkoljenice ispod gornje trećine	60%
151.	Gubitak obiju potkoljenica, ako su bataljci podesni za protezu	50%
152.	Gubitak potkoljenice	do 30%
153.	Eksartikulacija u koljenu	35%
154.	Gubitak obaju stopala	40%
155.	Gubitak jednog stopala	25-30%

156.	Gubitak stopala u Chopartovoj liniji	20%
157.	Gubitak stopala u Lisfrancovoj liniji	15%
158.	Transmetatarzalna amputacija	10%
159.	Gubitak I. ili V. metatarzalne kosti	5-10%
160.	Gubitak II., III., IV. metatarzalne kosti – za svaku	3%
161.	Gubitak svih prstiju stopala na jednoj nozi	15%
162.	Gubitak palca na stopalu	
	a) gubitak krajnjeg članka palca	5%
	b) gubitak cijelog palca	7-8%
163.	Gubitak čitavog II-V-og prsta na nozi – za svaki prst	2,5%
164.	Djelomični gubitak II-V prsta na nozi – za svaki prst	1%
	Napomena: Za ukočenost interfalangealnih zglobova II. do IV. prsta u ispruženom položaju ili umanjenu pokretljivost ovih zglobova ne određuje se stepen oštećenja.	

VIIIE-B E D R O

165.	Ankiloza kuka u funkcionalno povoljnom položaju	25%
166.	Ankiloza kuka u funkcionalno nepovoljnom položaju	40%
167.	Ankiloza obaju kukova	60%
168.	Deformirajuća artroza kuka uz smanjenu pokretljivost kuka	
	a) u lakom stepenu	10%
	b) u srednjem stepenu	10-15%
	c) u jakom stepenu	15-25%
169.	Endoproteza kuka	15%
170.	Umanjena pokretljivost kuka bez znakova deformirajuće artroze	
	a) u lakom stepenu	do 5%
	b) u srednjem stepenu	5-10%
	c) u jakom stepenu	10-20%
171.	Nepravilno zacjeljenje prijeloma bedrene kosti uz angulaciju za	
	a) 10 do 20 stepenova	do 10%
	b) preko 20 stepenova	15%
172.	Osteomijelitis (humerus, femur, tibija) – prisutan i nakon 3 godine od traume	do 15%

173.	Veliki i duboki ožiljci u mišićima natkoljenice ili potkoljenice, kao i traumatske hernije, mišića natkoljenice i potkoljenice, bez poremećaja funkcije zgloba	do 5%
174.	Cirkulatorne promjene nakon oštećenja velikih krvnih žila donjih ekstremiteta	
	a) Potkoljenice	do 5%
	b) Natkoljenice.	do 10%
175.	Skraćenje noge zbog prijeloma	
	a) za 2-4 cm	3%
	b) za 4,1-6 cm	3-6%
	c) preko 6 cm	6-10%

VIIF-POTKOLJENICA

176.	Ankiloze koljena	
	a) u funkcionalno povoljnom položaju do 10 stepenova fleksije	25%
	b) u funkcionalno nepovoljnom položaju	30%
177.	Deformirajuća artroza koljena nakon povrede zglobnih tijela uz umanjenu pokretljivost do rentgenološkom verifikacijom	
	a) u lakom stepenu od 91°-135°	5%
	b) u srednjem stepenu od 46°-90°	15%
	c) u jakom stepenu od 0°-45°	25%
178.	Umanjena pokretljivost koljenskog zgloba	
	a) u lakom stepenu od 91°-135°	5%
	b) u srednjem stepenu od 46°-90°	10%
	c) u jakom stepenu od 0°-45°	15%
179.	Rasklimanost koljena poslije povrede kapsule ligamentarnog aparata, komparirana sa zdravim koljenom	
	a) labavost u jednom smjeru	do 5%
	b) labavost u dva smjera	5-10%
	c) potpuna labavost koljena	10-20%
180.	Oštećenja meniskusa s recidivirajućim smetnjama ili stanje nakon operativnog uklanjanja meniskusa	do 5%
181.	Endoproteza koljena	15-20%
182.	Femoropatelarni sindrom	do 5%
183.	Funkcionalne smetnje poslije uklanjanja patele	
	a) parcijalno uklanjanje patele	5%

	b) totalno uklanjanje patele	10%
184.	Recidivirajući traumatski sinovitis koljena i/ili traumatska hondromalacija patele	do 5%
185.	Nepravilno zacjeljenje prijeloma potkoljenice uz valgus, varus ili recurvatus deformaciju	
	za 5°-15°	5%
	preko 15°	10%
186.	Ankiloza skočnog zgloba u funkcionalno povoljnom položaju (5°-10° plantarne fleksije)	10-15%
187.	Ankiloza skočnog zgloba u funkcionalno nepovoljnom položaju	10-20%
188.	Smanjena pokretljivost gornjega nožnoga zgloba	
	a) u lakom stepenu	do 5%
	b) u srednjem stepenu	5-10%
	c) u jakom stepenu	10-15%
189.	Umanjena pokretljivost donjega nožnoga zgloba	
	a) u lakom stepenu	3%
	b) u srednjem stepenu	3-5%
	c) u jakom stepenu	5-10%
190.	Umanjena pokretljivost stopala u jednom smjeru za manje od 10 stepenova	do 3%
191.	Endoproteza skočnog zgloba	15%
192.	Nepravilno zacjeljenje prijeloma maleola uz proširenje maleolarne viljuške	10-15%
193.	Deformacija stopala: pes excavatus, pes planovalgus, pes eqvinus, pes varus	
	a) u lakom stepenu	do 5%
	b) u jakom stepenu	5-10%
194.	Deformacija calcaneusa nakon kompresivnog prijeloma	do 15%
195.	Deformacija talusa nakon prijeloma uz deformirajuću artrozu	do 15%
196.	Deformacija jedne metatarzalne kosti nakon prijeloma, za svaku	2%
197.	Ankiloza krajnjeg palčanog zgloba na nozi	3%
198.	Ankiloza osnovnog ili obaju palčanih zglobovana nozi	5%
199.	Ankiloza osnovnog zgloba II-V prsta za svaki prst	1%
200.	Deformacija ili ankiloza II-V prsta u savijenom	1,5%

	položaju (digitus flexus) za svaki prst	
201.	Veliki ožiljci na peti ili tabanu poslije defekta mekih dijelova	
	a) površina do 1/2 tabana	10%
	b) površina preko 1/2 tabana	15%

VIIG-KIČMA

202.	Smanjena pokretljivost kao posljedica prijeloma tijela najmanje dvaju kralježaka uz promjenu krivulje kičme (kifoza, gibus, skolioza)	
	a) u lakom stepenu	10-15%
	b) u srednjem stepenu	15-20%
	c) u jakom stepenu	20-25%
203.	Smanjena pokretljivost kičme poslije povrede ligamentarnih struktura vratnih segmenata [dokazana RTG – FSVK snimkama], odnosno trzajne povrede kičme zbog oštećenja mišićnih, neurogenih struktura vratne kičme, dokazanih klinički, a po potrebi i elektrokineziološkom analizom vratne kičme (EK-a analiza vratne kičme) i elektromioneurografskom analizom gornjih udova (EMNG ruku)	
	a) u lakom stepenu – povremeno	do 4%
	b) u srednjem stepenu – povremeno	4-7%
	c) u jakom stepenu	7-10%
204.	Smanjena pokretljivost kičme poslije povrede koštanih struktura vratnih segmenata	
	a) u lakom stepenu	3-5%
	b) u srednjem stepenu	5-10%
	c) u jakom stepenu	10-25%
205.	Smanjena pokretljivost kičme poslije povrede koštanog dijela prsnog segmenta	
	a) u lakom stepenu	do 5%
	b) u srednjem stepenu	do 10%
	c) u jakom stepenu	do 15%
206.	Smanjena pokretljivost kičme poslije povrede koštanog dijela slabinskog segmenta	
	a) u lakom stepenu	3-10%
	b) u srednjem stepenu	10-15%
	c) u jakom stepenu	do 25%
207.	Serijski prijelom spinalnih nastavaka triju ili više pršljenova	do 5%

208.	Serijski prijelom poprečnih nastavaka triju ili više pršljenova	do 5%
	<p>Napomena: sve vrste lumbalgija, diskopatija, spondiloza, spondilolisteza, sakralgija, miofascitisa, kokcigodinija, išijalgija, fibrozitisa, fascitisa i sve patoanatomske promjene slabinsko-križne regije označene analognim terminima, nisu predmet ocjene oštećenja zdravlja po ovoj tabeli.</p> <p>Izuzetak čine hernije intervertebralnog diska čiji se nastanak, iako na podlozi degenerativnih promjena, može sa sigurnošću povezati sa traumom (jedinstvo vremena i događanja). U tom slučaju u nastanku povrede degenerativne promjene i trauma participiraju u istom omjeru 50:50 posto.</p>	

VIII-ZDJELICA

209.	Višestruki prijelom zdjelice uz težu deformaciju ili denivelaciju sakroilijakalnih zglobova ili simfize	20%
210.	Simfizeoliza s dislokacijom horizontalnom i/ili vertikalnom	
	a) bez statičkih promjena	5-10%
	b) sa statičkim promjenama	10-20%
211.	Prijelomi kostiju zdjelice	
	a) bez statičkih promjena	5-10%
	b) sa statičkim promjenama	10-20%
212.	Prijelom trtične kosti	3-5%

Poglavlje VIII

KOŽA i SRODNE STRUKTURE

Funkcije kože i srodnih struktura (f810-f899)

213.	Duboki ožiljci nakon opeklina	
	a) ožiljci koji zahvaćaju do 10% površine tijela	5%
	b) ožiljci koji zahvaćaju do 10-20% površine tijela	do 10%
	c) ožiljci koji zahvaćaju do 20-60% površine tijela	10-25%
	d) ožiljci koji zahvaćaju više od 60% površine tijela	25-50%
214.	Skalpiranje vlasišta kod muškarca:	
	a) trećina površine vlasišta	5%

	b) polovina površine vlasišta	10%
	c) čitavo vlasište	20%
215.	Skalpiranje vlasišta kod žene	
	a) trećina površine vlasišta	10%
	b) polovina površine vlasišta	20%
	c) čitavo vlasište	30%

OBRAZLOŽENJE ZAKONA O OBAVEZKOM OSIGURANJU U SAOBRAĆAJU

I – USTAVNI TEMELJ

Ustavnopravni temelj za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana IV.A.20. (5) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je propisano, da je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan za donošenje Zakona o vršenju funkcije federalne vlasti.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Dosadašnji Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti objavljen je u „Službenim novinama Federacije BiH“ broj 24/05 od 18.04.2005. godine a stupio je na snagu 26.04.2005. godine. Ovim zakonom uređuje se osiguranje od odgovornosti za motorna vozila, ostala obavezna osiguranja od odgovornosti, obrazovanje i ovlasti Zaštitnog fonda FBiH i prekršajne kazne za lica koja postupaju suprotno odredbama ovog Zakona u FBiH.

Međutim, u sedmogodišnjoj primjeni, praksa je konstantno ukazivala na niz manjkavosti istog Zakona koje su se najviše odnosile na zaštitu žrtava u saobraćaju /oštećenika/ i njihovog položaja, nejasno i neprecizno utvrđenih ovlasti Zaštitnog fonda, posebno u dijelu koji se tiče zaštite prava žrtava u slučaju stečaja društva za osiguranje, propisivanjem određenih djela kaznenim djelom a da nije proveden postupak izmjene i dopune KZ FBiH, neprihvatanjem i ne uvođenjem u ovaj zakon pravnih stečevina EU.

Kolike su manjkavosti ovog zakona, neka kao primjer posluže tri slijedeće činjenice:

- ovaj zakon uopće nije predvidio tko je odgovoran za naknadu štetu u slučaju kada istu prouzroči vozilo s stranim registarskim oznakama i valjanom međunarodnom ispravom o osiguranju /zelena karta/ a niti je jednim jedinim članom uopće pokušao definirati položaj, status, prava i ovlasti Biroa zelene karte BiH;
- u članu 4 govori o Vojski Federacije iako je jasno da u BiH postoje samo oružane snage BiH tako da na još jedan način pravi nepotrebnu pravnu zavrzlamu u inače presloženoj Državi kao što je BiH;
- iako u prvom članu govori da uređuje i ostala obavezna osiguranja, u članu 27 /prijelazne i završne odredbe/ ukazuje na činjenicu da će se odredbe Zakona o osiguranju imovine i lica /“Službene novine Federacije BiH“ br. 2/95,7/95,6/98 i 41/98/ a koje se odnose na obavezno osiguranje putnika u javnom prijevozu, vlasnika ili korisnika letjelica od odgovornosti prema trećim licima i vlasnika ili korisnika brodice na motorni pogon od odgovornosti prema trećim licima ostaju na snazi tako da su cijeli ovaj period u biti na snazi bila dva Zakona o obaveznom osiguranju u

saobraćaju, ovisno da li se radi o odgovornosti za štete nanese od vlasnika ili korisnika motornih vozila ili od drugih obaveznih osiguranja u saobraćaju, što je jedan pravni nonsens koji može egzistirati kao jedno prijelazno, kratko, rješenja a nikako kao trajna kategorija.

Uostalom, najbolji pokazatelj kakav je kvalitet ovog zakona može dati činjenica iz koje je očito da je ova izuzetno kompleksna oblast bila uređena u ovom zakonu sa svega 29 člana uključujući i kaznene, prijelazne i završne odredbe.

Stoga, a iz ovih navedenih činjenica kao i mnogih drugih koje su mogle biti navedene, jasno proizilazi da u teoriji i praksi nije bilo oprečnih stavova da je jedan ovakav Zakon apsolutno neprihvatljiv i treba se i mora što prije mijenjati na način donošenja jednog cjelovitog i kompleksnog Zakona koji će ovu oblast temeljito urediti u skladu sa tekovinama evropskog prava i EU direktiva koje se odnose na oblast i sektor osiguranja.

Ovim se Zakonom uređuju obavezna osiguranja u saobraćaju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija BiH) uključujući naročito:

- 1) vanugovorne obavezne odnose odgovornosti za štetu koji nastaju iz ugovora o osiguranju,
- 2) posebno osiguranje odgovornosti za štetu kod određene kategorije oštećenih lica,
- 3) oblike i opseg šteta koje se naknađuju prema ovom Zakonu,
- 4) postupak i rokove rješavanja odštetnih zahtjeva od strane odgovornog osiguravatelja,
- 5) zaštitne i zatezne kamate,
- 6) zastaru potraživanja utvrđenih ovim Zakonom.

Ovim se Zakonom uređuje i:

- 1) nadležnost, tijela i način financiranja Garancijskog fonda Federacije Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: GFFBiH),
- 2) provođenje obaveznog osiguranja od automobilske odgovornosti iz saobraćajnih nezgoda koje na području Federacije Bosne i Hercegovine ili na području država članica Sistema zelene karte odnosno području država članica Multilateralnog sporazuma prouzroče vozila pokrivena osiguranjem od automobilske odgovornosti.

Sastavni dio ovog Zakona jesu:

- 1) Dodatak I. – Tablica odšteta kao dokument koji predstavlja sistem naknada za učinjenu štetu fizičkim licima zbog posljedica tjelesne povrede ili smrti iz saobraćajnih nezgoda (dalje u tekstu: Tablica odšteta),
- 2) Dodatak II. – Medicinska tablica za određivanje postotka oštećenja tjelesnog i/ili duševnog zdravlja kao posljedice tjelesne povrede iz saobraćajnih nezgoda (dalje u tekstu: Medicinska tablica).

2. USKLAĐENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Ovim se Zakonom pravni poredak Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine usklađuje sa sljedećim direktivama Evropske unije:

- 1) Direktiva Vijeća 72/166/EEZ od 24. travnja 1972. o usklađivanju pravnih propisa država članica, koji se odnose na osiguranje od odgovornosti iz upotrebe motornih vozila i na izvršavanje obaveze osiguranja takve odgovornosti (Sl. I. 103 od 02.05.1972., str. 1),
- 2) Druga Direktiva Vijeća 84/5/EEZ od 30. decembra 1983. o usklađivanju zakona država članica na području osiguranja od odgovornosti iz upotrebe motornih vozila (Sl. I. 8 od 11.01.1984., str. 17),
- 3) Treća Direktiva Vijeća 90/232/EEZ od 14. maja 1990. o usklađivanju zakona država članica na području osiguranja od odgovornosti iz upotrebe motornih vozila (Sl. I. br.129 od 19.05.1990., str. 33),
- 4) Direktiva 2000/26/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća Evropske unije od 16. maja 2000. o usklađivanju prava država članica u vezi s osiguranjem od automobilske odgovornosti kojom se izmijenjuju i dopunjuju Direktive Vijeća 73/239/EEZ i 88/357/EEZ (4. Direktiva o osiguranju od automobilske odgovornosti),(Sl. I. br. 181 od 20.07.2000.),
- 5) Direktiva 2005/14/EC Evropskog parlamenta i Vijeća Evropske unije od 11. maja 2005. kojom se mijenjaju Direktive Vijeća 72/166/EEZ, 84/5/EEZ, 88/357/EEZ i 90/232/EEZ te Direktiva 2000/26/EC Evropskog parlamenta i Vijeća Evropske unije koje se odnose na osiguranje od odgovornosti iz upotrebe motornih vozila (Sl. I. br.149 od 11.06.2005.),
- 6) Direktiva Evropskog parlamenta i Vijeća 2009/103/EZ od 16. septembra 2009. o osiguranju od odgovornosti iz upotrebe motornih vozila i na izvršavanje obaveze osiguranja takve odgovornosti – kodificirana verzija – (Sl. I.br. 263 od 07.10.2009. str.11).

Direktive 72/166/EEC, 84/5/EEC, 90/232/EEC, 2000/26/EEC i 2005/14/EC, koje su izmijenjene i dopunjene Direktivama navedenim u Prilogu I, Dio A, ovim se ukidaju, ne dovodeći u pitanje obaveze država članica u vezi s rokovima za prijenos u nacionalno pravo i primjenu Direktiva navedenih u

Prilogu I, Dio B. Upućivanja na ukinute Direktive se tumače kao upućivanja na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tabelom u Prilogu II.

- 7) Direktiva Evropskog parlamenta i Vijeća 2009/138/EZ od 25. novembra 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja – Solventnost II (Sl. l.br. 335 od 17.12.2009., str.1).

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju FBiH slijedi sistematiku utvrđenu pravilima evropskog prava, te je isti podijeljen na glave a glave se dalje dijele na odjeljke i odsjeke.

GLAVA I	
OPĆE ODREDBE	
	Opća odredba
	Vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju
	Preuzimanje Direktiva
	Definicije
GLAVA II	
OBAVEZNO OSIGURANJE VLASNIKA PRIJEVOZNOG SREDSTVA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM LICIMA	
II-1	ZAJEDNIČKE ODREDBE
	Dužnost sklapanja i obnove osiguranja
	Suosigurana lica
	Obaveze vozača
	Ugovor o obaveznom osiguranju i njegov učinak
	Tumačenje uvjeta osiguranja
	Ništaavnost odredbi uvjeta osiguranja
	Izik uvjeta osiguranja
	Teritoriialna valianost osiguranja
	Uvjeti osiguranja i premija
	Dužnost dostavljanja podataka o saobraćajnoj nezgodi
	Treće lice
	Vrste mjera nadzora
	Prekršajni nalog
	Kriteriji za izricanje mjera nadzora
	Primjena pojedinih odredbi ovog Zakona na BZKBiH i GFFBiH
	Primjena odredbi Zakona o osiguranju
	Primjena drugih zakona
II-2	ODŠTETA ZA IMOVINSKI GUBITAK I ŠTETU NA LICIMA
	Pravo oštećenog lica na podnošenje nenosrednog zahtjeva
	Postupak i rokovi za rješavanje odštetnih zahtjeva oštećenog lica te pravo oštećenog lica na podnošenje tužbe

		Pravo oštećenog lica na odštetu za oštećenje ili uništenje stvari kao imovinski gubitak	
		Odšteta fizičkim licima	
		Pravo oštećenog lica na kamatu	
		Stona izračuna i tok zaštitnih i zateznih kamata	
		Male štete	
		Tablica odšteta	
		Medicinska tablica	
		Zastara potraživanja naknade štete	
		Subrogacijski i regresni zahtjevi društva za osiguranje prema odgovornom osiguravatelju	
		Regresni zahtjev nositelja socijalnog osiguranja	
GLAVA III.			
OSIGURANJE VLASNIKA VOZILA OD ODGOVORNOSTI			
ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM LICIMA			
III-1		ZAJEDNIČKE ODREDBE	
		Obaveza sklapanja ugovora o osiguranju	
		Posebne kategorije oštećenih lica	
		Izuzeci od obaveznog osiguranja vozila	
		Isključenje iz osiguranja	
		Gubitak prava osiguranika iz ugovora o osiguranju, naknada štete oštećenim licima i regresni zahtjevi društva za osiguranje	
		Naknada štete u slučaju neovlaštene vožnje	
		Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota	
		Potvrda o odštetnim zahtjevima trećih lica	
		Evrnsko izvješće o nezgodi	
		Promjena vlasnika vozila	
III-2		ODGOVORNOST VLASNIKA VOZILA I OSIGURANJE ODGOVORNOSTI	
		Osiguranje odgovornosti za štetu	
		Odgovornost za štetu trećima	
		Oslobođenje od odgovornosti za štetu trećima	
		Djelomično oslobođenje od odgovornosti za štetu trećima	
		Međusobni odštetni zahtjevi vlasnika vozila	
GLAVA IV			
OSIGURANJE ZRAČNOG PRIJEVOZNIKA, ODNOSNO OPERATERA ZRAKOPLOVA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM LICIMA I PUTNICIMA			
		Definicije	
		Područje primjene	
		Dužnost sklapanja ugovora o osiguranju	
		Isključenje iz osiguranja	
		Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota	
		Oslobođenje od odgovornosti za štete zračnog operatera koju zrakoplov u letu nanese na zemlji	
		Djelomično oslobođenje od odgovornosti za štete zračnog operatera koju zrakoplov u letu nanese na zemlji	
		Neovlašteno korištenje zrakoplova	

	Odgovornost za štetu kao posljedicu sudara ili međusobnog ometanja zrakoplova	
	Primjena pojedinih odredbi ovog Zakona	
GLAVA V		
OSIGURANJE VLASNIKA BRODICE ODNOSNO JAHTE OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU NANESENU TREĆIM LICIMA		
	Dužnost sklapanja ugovora o osiguranju	
	Suosigurana lica	
	Teritorijalna valjanost osiguranja	
	Treća lica	
	Odgovornost za štetu na licima i imovinski gubitak	
	Neovlašteno korištenje brodice odnosno jahte	
	Obaveza društava za osiguranje i osigurana svota	
	Isključenje iz osiguranja i gubitak prava iz osiguranja	
	Primjena pojedinih odredbi ovog Zakona	
GLAVA VI		
OBAVEZNA OSIGURANJA PUTNIKA U JAVNOM PRIJEVOZU		
OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA		
	Definicije	
	Obaveza sklapanja ugovora o osiguranju	
	Putnici u prijevoznom sredstvu javnog prijevoza	
	Obaveza društava za osiguranje i osigurana svota	
	Pravo na naknadu štete	
	Naknada štete neosiguranim putnicima	
	Određivanje postotka trajne invalidnosti	
	Isključenje obaveze osiguravatelja	
GLAVA VII		
BIRO ZELENE KARTE u BOSNI I HERCEGOVINI (BZKBiH)		
	Javne ovlasti	
	Međunarodna isprava o osiguranju vozila strane registracije	
	Dokazi postojanja međunarodne isprave	
	Pravo na naknadu štete od osiguranog stranog vozila	
	Granično osiguranje od automobilske odgovornosti	
	Pravo na naknadu štete po osnovi graničnog osiguranja	
	Statistički i drugi podaci	
	Nadzor nad poslovanjem BZKBiH	
	Informacijski centar	
	Registar podataka	
	Razdoblje pohrane podataka	
	Obrada podataka	
	Ovlašteni predstavnik za rješavanje odštetnih zahtjeva	
	Imenovanje predstavnika	
	Mjerodavno pravo i sudska nadležnost	
	Registar štetnih događaja	

GLAVA VIII**GARANCIJSKI FOND ZA ŽRTVE U SAOBRAĆAJU FEDERACIJE BiH**

	Garancijski fond Federacije BiH	
	Obaveze Garancijskog fonda	
	Naknada štete nastala upotrebom neosiguranog prijevoznog sredstva	
	Naknada štete nastala upotrebom nepoznatog prijevoznog sredstva	
	Naknada štete u slučaju nastanka razloga za prestanak društva za osiguranje odnosno stečaja	
	Pravo oštećenog lica na podnošenje neposrednog zahtjeva i podnošenje tužbe	
	Isključenje iz prava na naknadu štete	
	Isključenje prava regresa	
	Obrada odštetnih zahtjeva	
	Tijela Garancijskog fonda FBIH	
	Sastav skupštine i izbor upravnog odbora	
	Nadležnost upravnog odbora	
	Direktor	
	Obaveza uplaćivanja doprinosa za Garancijski fond FBIH	
GLAVA IX		
KAZNENE ODREDBE		
	Prekršaji osiguravatelja	
	Prekršaji Garancijskog fonda FBIH	
	Prekršaji vlasnika prijevoznog sredstva	
	Prekršaji vozača prijevoznog sredstva	
	Pokretanje prekršajnog postupka	
	Zastara prekršajnog progona	
GLAVA X		
PRELAZNE ODREDBE		
	Donošenje propisa	
	Usklađivanje vrijednosti boda u Tabeli odšteta	
	Stupanje na snagu	
	Prilog I – TABLICA ODŠTETA i Prilog II. – MEDICINSKA TABLICA	

IV- NOVI PRAVNI INSTITUTI

Pravni instituti/pravne ustanove predstavljaju skup pravnih normi /pravila/ koje uređuju određene obavezne odnose i odnose se na istu ili sličnu materiju. Pravni instituti su pravno-logičke konstrukcije koje predstavljaju sistematizirane cjeline pravnih odnosa i pravnih normi. Skup srodnih pravnih instituta, u ovom slučaju obaveznopravnih, grupira se u širu pravnu cjelinu, a to je grana prava, u ovom slučaju obavezno pravo je grana koja uređuje obavezne odnose.

Za razliku od postojećeg Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti /„Službene novine Federacije BiH“ broj 24/05/, novim zakonskim tekstom cjelovito se uređuju obavezna osiguranja, počevši od pitanja vanugovorne odgovornosti za štetu, oblike i opseg

šteta koje se nadoknađuju po ovom tekstu Nacrta, postupak i rokovi rješavanja odštetnih zahtjeva, zaštitnu i zateznu kamatu, zastaru potraživanja i drugo, a uvode se novi pravni instituti:

1. Neimovinska šteta;

Tekst Nacrta zakona sadrži odredbu o odšteti fizičkim licima u kojoj su navedeni svi oblici štete kao posljedice tjelesne povrede ili smrti za direktne i indirektno oštećenog lica, a pravo na naknadu nematerijalne štete je prošireno na povredu prava ličnosti, što je u skladu sa savremenim kretanjima u modernim evropskim zakonodavstvima i prihvaćenom principu pojačane zaštite prava ličnosti.

Posebno ističemo da je isti pravni princip zauzet i u nacrtu ZOO-a BiH iz 2003. godine koji nije donesen samo zbog neprihvatanja da bude na državnoj umjesto entiteskoj razini ali pravo da ova oblast bude uređena na predloženi način jeste pravno pravilo da u slučaju kada opći i posebni propisi reguliraju isto područje primijenit će se poseban propis/lex specialis derogat lexi generali/.

Na ovakav način definiranja pojma neimovinske štete i implementacije tzv. objektivne koncepcije neimovinske štete na puno bolji način je zaštićen pravni položaj žrtve u saobraćaju/oštećenika/.

2. Male štete;

Tekstom Nacrta zakona, svi odštetni zahtjevi oštećenih lica upućeni odgovornom osiguravatelju u iznosu koji je manji od 2.000,00 KM, smatrat će se malom štetom. Posebnost predmeta u kojima je riječ o „maloj šteti“ jeste i da odštetni zahtjevu odgovorni osiguravatelj mora isplatiti u roku od 15 dana. Na ovakav način će se znatno poboljšati pravni položaj oštećenika i znatno ubrzati sam postupak naknade a zasigurno i smanjiti broj predmeta u sudskom postupku. Ovo je prvi put da se na ovakav način zakonom regulira obaveza isplate štete u ovako kratkom vremenskom roku.

3. Regresni zahtjevi nositelja socijalnog osiguranja /Zavod za zdravstveno osiguranje/;

Novi Zakon predviđa odredbu o regresnom pravu nositelja socijalnog osiguranja koja obavezuje odgovorne osiguravatelje da na ime stvarne štete (troškovi liječenja i drugo) Zavodu za zdravstveno osiguranje /Kanton/Federacija/ plaćaju mjesečnu paušalnu naknadu po stopi od 0,5% od funkcionalne premije, čime bi se izbjegao veliki broj pojedinačnih sudskih postupaka. Na ovakav način bi se izbjegli pojedinačni sudski sporovi a ostvarila svrha naknade štete. U uporedbenim pravnim sistemima ovo nije rijedak slučaj reguliranja ovih odnosa.

4. Tablica odšteta;

Najveća novost u tekstu ovog Nacrta je svakako činjenica da je sastavni dio ovog teksta Nacrta, „Tablica odšteta“ i „Medicinska tablica“.

„Tablica odšteta“ predstavlja zaseban dokument koji predstavlja sistem odšteta koji omogućava određivanje novčane vrijednosti za tjelesne povrede ili smrt. Na temelju ove tablice oštećena lica ostvaruju odštetu za objektivizirano oštećenje zdravlja koja je veća u odnosu na sadašnje kriterije Vrhovnog Suda Federacije Bosne i Hercegovine. (Važno: Ova tablica vrijednost odštete prikazuje u bodovima, a vrijednost boda u KM se „veže“ i usklađuje sa prosječnom cijenom police AO). Ukoliko kao parametar za usporedbu uzmemo najteža moguća medicinska stanja i posljedice a uspoređujući novčane naknade koje su predviđene Tablicama odštete i sadašnjim orijentacijskim kriterijima Vrhovnog suda FBiH zaključujemo da bi primjenom predložene Tablice odšteta žrtva u saobraćaju/oštećenik/ ostvario preko 20% veću novčanu naknadu.

Razlog za uvođenja Tablice odštete se nalazi i u rezultatima ispitivanja koje je provedeno unutar ove Radne grupe a vezano za broj sudskih predmeta u odnosu na broj zaprimljenih odštetnih zahtjeva kod ugovornog i vanugovornog osiguranja što nas je ponukalo za ovakvim rješenjem.

Analizom pravnog okružja unutar kojeg se rješavaju odštetni zahtjevi za naknadu nematerijalne štete iz vanugovorne odgovornosti vidljivo je da je pravni okvir prije svega sadržan u odredbama ZOO i Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti.

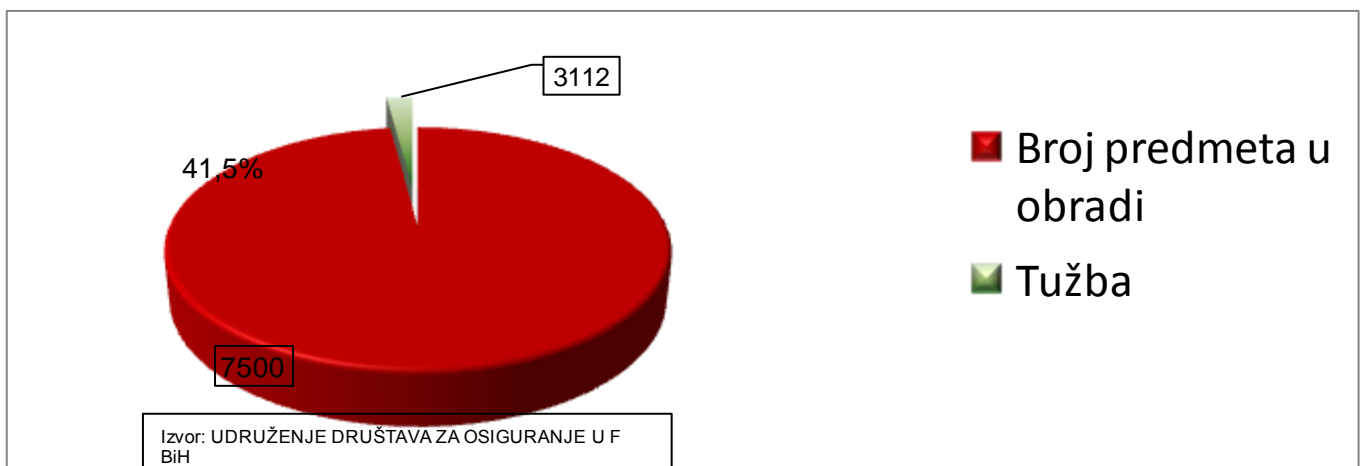
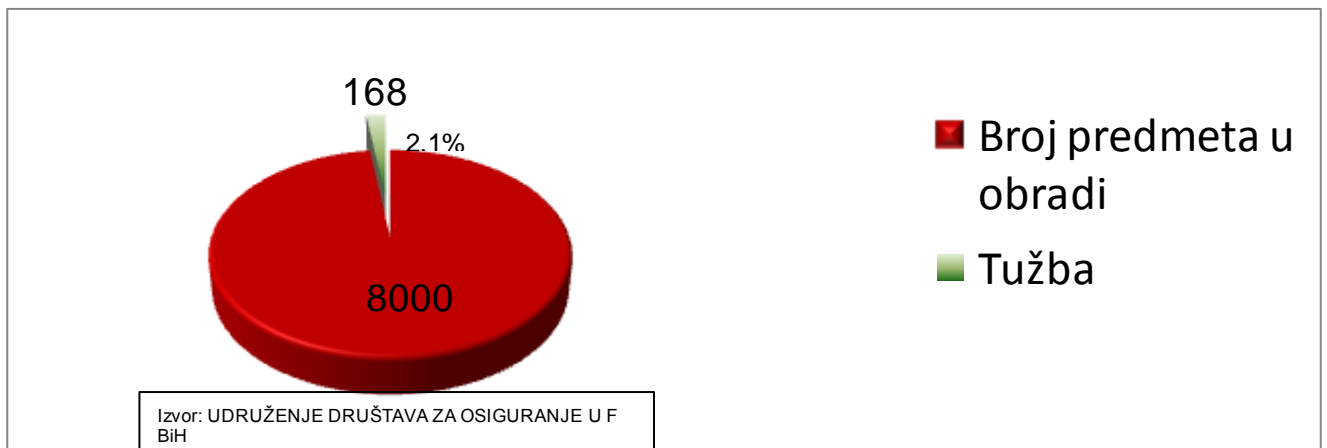
Također kao dio ovog pravnog okvira treba smatrati i Orijentacijske kriterije Vrhovnog suda FBiH donesene i objavljene 2006. godine, uz naznaku da u RS takvih kriterija Vrhovnog suda nema već se ujednačavanje naknada vrši temeljom sudske prakse prije svega okružnih sudova, kao i činjenicu postojanja Orijentacionih kriterija Apelacionog Suda Distrikta Brčko. Način korištenja i primjene Orijentacijskih kriterija VS FBiH je u praksi pokazao da se prilikom određivanja visine naknade zanemaruje načelo individualizacije odštetnog zahtjeva o čemu su praktičari/odvjetnici/ i suci na svojim savjetovanjima često naglašavali kao jedan od većih problema.

Zbog ovog, kao i zbog činjenice da su orijentacijski kriteriji za naknadu nematerijalne štete u FBiH puno veći nego li i u RS i u Brčko Distriktu, razumljiva je posljedica sve većeg broja sudskih predmeta upravo u FBiH, gdje se koristi svaka mogućnosti koju pruža ZPP-u da se zasnuje mjesna nadležnost suda u FBiH. Provedenom analizom broja odštetnih zahtjeva iz osnova ugovornog osiguranja od nezgode od strane stručne skupine formirane unutar Udruženja društava za osiguranje u Federaciji BiH ukazuje na zanimljiv zaključak da na svakih 100 odštetnih

zahtjeva po osnovu naknade nematerijalne štete temeljem ugovornog osiguranja u sudskom postupku završe tek 2, dok se ostalih 98 riješi u vansudskom postupku.

S obzirom da je pitanje pravnog okvira riješeno na jedan vrlo egzaktn način koji ne dozvoljava puno pravnih nedoumica jasno je da je za brzo i efikasno rješavanje ovih i ovakvih zahtjeva potrebno riješiti i pitanje medicinskog okvira koji je riješen na način da je sastavni dio svakog ugovora o osiguranju i TABELA o određivanju postotka trajnog invaliditeta.

Zbog ovakvog cjelovito riješenog i pravnog i medicinskog okvira unutar kojeg se rješavaju ovakvi zahtjevi moguće je i praksa dokazuje i ostvarivo da se čak 98% zahtjeva riješi u mirnom postupku bez nepotrebnog parničenja.

vrednovanje tjelesne povrede ili smrti kao osnova za odštetu direktno odnosno indirektno oštećenih lica, određujući istovremeno maksimalne vrijednosti odštete za svaki oblik (vrstu) posljedica te krug lica koje imaju pravo na odštetu kao indirektno oštećena lica. Ujedno „Tablici odšteta“ posebno uređuje pitanje odštete za sve

imovinske gubitke koji su posljedica tjelesne povrede ili smrti, kako za direktno oštećena lica tako i za indirektno oštećena lica, a određuju se i uvjeti za neprenosivost prava u obliku novčane rente zbog tjelesne povrede ili smrti direktno oštećenog lica, kao i pitanje nasljeđivanja potraživanja odšteta za tjelesne povrede i smrti te način određivanja vrijednosti boda iz Tablice odšteta na osnovu koje se dobije novčana vrijednost odštete za svaki oblik (vrstu) zasebno.

Naglašavamo da je pitanja postojanja Tablice odštete kao zakonske kategorije poznato ne samo u zemljama Evrope već u zemljama naše regije/konkretno Srbija/ a svugdje gdje su ovakve Tablice postoje krajnji rezultata je bio-drastično smanjivanje broja sudskih predmeta/Portugal, Španija, Srbija i dr./

6. Medicinska tablica

Postojanje Medicinske tablice prije svega je uvažavanje stava praktičara prije svega sudaca koji su, konkretno, na svom seminaru na temu „Naknada štete i medicinsko vještačenje“ u organizaciji Javne Ustanove Centar za edukaciju sudaca i tužitelja kao osnovni zaključak naveli „neophodnost donošenja ujednačenih, indikativnih tabela za naknadu nematerijalne štete koje bi važile na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine“.

Upravo na ovom tragu a u svrhu postizanja cilja da svi za iste ili slične povrede dobiju istu ili približno istu naknadu implementirana je u Zakon ova medicinska tablica koja je urađena na način da su poštovani svi principi medicinske struke kao i sve do sada poznate i publicirane Medicinske tablice u Evropi.

Određene aktivnosti ka implementaciji u našem zakonodavstvu su već učinjene kroz Zakon o osnivanju Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja F BiH (Sl. novine Federacije BiH”, broj 70/07) kojim je između ostalih principa propisana i primjena jedinstvenih pravila postupka, koji uključuju JEDINSTVENI KRITERIJI ZA MEDICINSKO VJEŠTAČENJE PREMA LISTI SVJETSKE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE.

7. Rokovi za rješavanje odštetnih zahtjeva oštećenog lica

Nacrtom zakona se propisuje jasan postupak rješavanja odštetnih zahtjeva u roku od 30 odnosno 60 dana od dana prijema dokumentiranog zahtjeva odnosno kod malih šteta (do 2.000 KM – male štete) o odštetnom zahtjevu odgovorni osiguravatelj mora iskazati svoj stav u roku od 15 odnosno 30 dana. I na ovaj način ovaj zakonski nacrt unaprijeđuje položaj žrtve u odnosu na stari zakonski tekst.

8. Zaštitne i zakonske kamate

Nacrtom zakona je predviđeno uvođenje „zaštitne kamate“ koju odgovorni osiguravatelj plaća oštećenom licu, koje je koristilo vlastita novčana sredstva radi naknade pretrpljene štete u vremenu prije dospijeca obaveze odgovornog osiguravatelja da oštećenom licu isplati novčanu naknadu pretrpljene štete, a izračun „zaštitne kamate“ bi se zasnivao na promjeni indeksa potrošačkih cijena na malo – koju utvrđuje i objavljuje Federalni zavod za statistiku FBiH – u godini koja prethodi godini za koju se izračunavaju zaštitne kamate.

Novost u tekstu Nacrta zakona je i izračun „zatezne kamate“ čija bi se godišnja stopa određivala za svaku godinu, uvećanjem promjene indeksa potrošačkih cijena na malo /utvrđuje i objavljuje Federalni zavod za statistiku/ koji je vrijedio zadnjeg dana prethodne godine koja je prethodila tekućoj godini za pet postotnih poena, a koju plaća odgovorni osiguravatelj kada novčanu obavezu /naknadu za imovinski gubitak i štetu na licima/ ne izvrši u propisanom roku odnosno zakasni sa ispunjenjem po ovom zakonu.

9. Garancijski fond Federacije BiH

U tekstu Nacrta zakona se predviđa osnivanje „Garancijskog fonda Federacije Bosne i Hercegovine“, koji bi bio lice osnovano ovim zakonom i od strane društava za osiguranje koja su u Federaciji BiH ili RS ili izvan BiH /kao zamjena za Zaštitni Fond Federacije/, a ovlaštena je obavljati djelatnost osiguranja prijevoznih sredstava, sa zadatkom nadoknade štete na licima (tjelesna povreda i smrt) i imovinskog gubitka prouzročene od strane neosiguranog prijevoznog sredstva, od nepoznatog prijevoznog sredstva, kao i za štete na licima i imovinskog gubitka koje oštećeno lice nije moglo naplatiti zbog prestanka odnosno stečaja društva za osiguranje, a sve do visine najniže osigurane svote za svako prijevozno sredstvo propisane ovim zakonom.

Posebno je važna novost da predloženi zakonodavni okvir isključuje mogućnost da se zbog stečaja jednog društva ugrozi poslovanje ostalih, a predviđa i mogućnost da osiguranici tog društva mogu biti regresni dužnici što će svakako utjecati da kod sklapanja ugovora o osiguranju vode računa o finansijskog stabilnosti društva sa kojim sklapaju ugovor o osiguranju.

Sličnu zakonsko rješenje ovome nalazi se u Zakonu koji istu materiju uređuje u Njemačkoj.

V - OČEKIVANI UČINCI ZAKONA

Sadržaj Nacrta zakona predstavlja potpunu harmonizaciju u vezi sa obaveznim osiguranjem u saobraćaju a posebno glede odšteta trećih lica kao posljedice tjelesne povrede i smrti iz saobraćajnih nezgoda i možemo ga označiti za istinsku bitku za pravnu civilizaciju koju moramo hitno provesti.

Nacrt novog zakona je svakako početak „bitke“ protiv anarhije koja danas vlada u postupcima po odštetnim zahtjevima oštećenih lica protiv odgovornih osiguravatelja, koja nastaje zbog različitih kriterija bilo pravnih bilo medicinskih i koji dovode do pretjerane poplave parnica na sudovima koja prijeti paraliziranjem cijelog sistema odšteta za fizička lica kao posljedice saobraćajne nezgode.

Nacrt ovog zakona pridonosi potpunoj racionalizaciji raspodjele finansijskih sredstava koja stoje na raspolaganju odgovornim osiguravateljima za odštete fizičkih lica iz saobraćajnih nezgoda i istovremeno ograničava poplavu neznatnih šteta koja danas postoji kao ekstremno prošireno fenomen oboljenja koji prijeti da ugrozi finansijska sredstva odgovornih osiguravatelja potrebna za primjerene odštete namijenjene ozbiljno oštećenim licima u saobraćajnim nezgodama.

Nacrt ovog zakona će zasigurno u vrlo kratkom roku utjecati na smanjenje broja sudskih postupaka-tužbi koje oštećena lica podnose za zaštitu svojih prava. U prvoj godini primjene možemo očekivati da će se sudskih broj predmeta sa odštetnim zahtjevima oštećenih lica iz saobraćajnih nezgoda prepoloviti, što će biti veliko rasterećenje za i onako opterećene sudove ali važnije od toga sva oštećena lica će u kraćem roku moći ostvariti svoje pravo na odšteti i to sada u vansudskom (mirnom) postupku sa odgovornim osiguravateljem a visina odštete će se povećati (a to danas odgovorni osiguravatelji plaćaju na ime zavisnih troškova kod vođenja brojnih i dugotrajnih sudskih postupaka).

Nacrt novog zakona predstavlja potpuno usklađenje sa pravnim stečevina Evropske unije i garanira razinu pravne sigurnosti oštećenim licima iz saobraćajnih nezgoda primjerenu najvišim standardima odštetnog prava Evropske unije.

VI - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provedbu ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva iz Budžeta Federacije BiH.